

RUGS DRUGS DRUGS DRUGS DRUGS
RUGS DRUGS DRUGS DRUGS DRUGS

JONGE DRUGSDEALERS

EEN VERKLAREND ONDERZOEK NAAR DE MOTIVATIES VAN JONGEREN OM DEEL TE NEMEN AAN
DRUGSCRIMINALITEIT EN EEN VERKENNING VAN ALTERNATIEVE WEGEN.



AMY KIL

Radboud Universiteit Nijmegen
Faculteit de Managementwetenschappen
Opleiding Bestuurskunde
Master Thesis
06/2022
Begeleider: Dr G. J. Brandsma

RUGS DRUGS DRUGS DRUGS DRUGS

Voorwoord

Voor u ligt mijn masterthesis ter afronding van de master bestuurskunde, specialisatie besturen van veiligheid aan de Radboud Universiteit in Nijmegen.

Tijdens deze specialisatie heb ik heel veel geleerd over veiligheid in een bestuurskundige context. Ik heb altijd al veel interesse gehad in het veiligheidsdomein, en ik vond het voor deze thesis zeer interessant en vooral heel leerzaam om de zorgkant van veiligheid beter te leren kennen en begrijpen. Criminaliteit heb ik altijd een interessant onderwerp gevonden, en de onderliggende waarom-vraag vind ik heel interessant. Er zijn ontzettend veel factoren die meespelen in het leven van jongeren die in de drugscriminaliteit belanden. Ik heb geleerd dat lang niet alleen de motivaties van belang zijn, maar dat er vaak een hele wereld achter schuilgaat.

Deze thesis heeft dan ook als doel om, door meer inzichten in de problematiek rondom jongeren in de drugscriminaliteit, beter beleid te kunnen maken en daardoor de veiligheid te vergroten. De thesis is voor en in samenwerking met de politie, basisteam Veluwe Vallei-Noord geschreven. Ik vond het schrijven van de thesis een heel leerzaam proces. Ik ben voor de uitdaging komen te staan om mijn onderzoeksplan aan te passen wanneer bleek dat het originele plan, het interviewen van jongeren die zelf te maken hebben gehad met drugscriminaliteit, niet mogelijk was.

Voor de ondersteuning daarin, en voor de ondersteuning bij alle onderdelen van het schrijven van de thesis, wil ik graag mijn scriptiebegeleider Gijs Jan Brandsma bedanken voor zijn snelle antwoorden op al mijn vragen, zijn feedback en het meedenken in hoe ik het onderzoek het beste kon aanpakken. Daarnaast wil ik vanuit het basisteam van de politie mijn begeleider Melchior Esser bedanken voor zijn hulp met het meedenken over zowel de inhoud als de wetenschappelijke vereisten. Verder wil ik Daniëlle Teunissen en Christel Riemersma bedanken voor hun inhoudelijke hulp, dat ze mij hebben meegenomen in de politieorganisatie en hun werk, en het delen van hun expertise. Tevens wil ik alle respondenten bedanken voor hun tijd, kennis en inzichten. Tot slot wil ik mijn vriend, vrienden en familie bedanken voor hun steun tijdens het schrijven van mijn thesis.

Ik wens u veel leesplezier,

Amy Kil

8 juli 2022

Voorwoord

1. Inleiding

- 1.1 Aanleiding
- 1.2 Probleemstelling
- 1.3 Voorbeschouwing theoretisch kader
- 1.4 Voorbeschouwing methodologisch kader
- 1.5 Maatschappelijke en wetenschappelijke relevantie
- 1.6 Leeswijzer

2. Theoretisch kader

- 2.1 Context
 - 2.1.1 Normalisatie van (drugs)gebruik
 - 2.1.2 Digitale wereld
- 2.2 Ingroeimechanismen
- 2.3 Intrede tot drugscriminaliteit
 - 2.3.1 Ronselen vanuit de criminele organisatie
 - 2.3.2 Initiatief vanuit potentiële toekomstige leden
 - 2.3.3 Rekrutering van jongeren
- 2.4 De fasen van rekruteringsprocessen
 - 2.4.1 Drie fasen volgens Smith (2014)
 - 2.4.2 Vier fasen volgens The Children's Society (2018)
 - 2.4.3 Concluderend
- 2.5 Motivaties
 - 2.5.1 Geld
 - 2.5.2 Status en acceptatie
 - 2.5.3 Avontuur en verslaving
- 2.6 Risicofactoren
 - 2.6.1 Persoonlijke factoren
 - 2.6.2 Psychologische factoren
 - 2.6.3 Gezin
 - 2.6.4 Criminaliteit
 - 2.6.5 Sociale factoren
 - 2.6.6 Opleiding en economische omstandigheden
 - 2.6.7 Overzicht risicofactoren
- 2.7 Conclusie

3. Methodologisch kader

- 3.1 Type onderzoek
- 3.2 Operationalisatie
 - 3.2.1 Dimensies
 - 3.2.2 Boomdiagram
- 3.3 Methode van dataverzameling

- 3.4 Methode van data-analyse
- 3.5 Beperkingen
 - 3.5.1 Betrouwbaarheid
 - 3.5.2 Validiteit
- 4. Analyse en resultaten
 - 4.1 Risicofactoren
 - 4.1.1 Persoonlijke factoren
 - 4.1.2 Psychologische factoren
 - 4.1.3 Gezin
 - 4.1.4 Criminaliteit
 - 4.1.5 Sociale factoren
 - 4.1.6 Opleiding en economische omstandigheden
 - 4.2 Context
 - 4.2.1 Normalisatie (drugs)gebruik
 - 4.2.2 Digitale leefwereld
 - 4.3 Deelname aan drugscriminaliteit
 - 4.3.1 Ingroeimechanismen
 - 4.3.2 Intrede tot drugscriminaliteit
 - 4.3.3 De fasen van rekruteringsprocessen
 - 4.4 Motivaties
 - 4.4.1 Materiële motivaties
 - 4.4.2 Immateriële motivaties
 - 4.5 De organisatie
 - 4.5.1 De groep
 - 4.6 Aanpak drugscriminaliteit onder jongeren
 - 4.6.1 Hulpverleningsinstanties
- 5. Conclusies
 - 5.1 Risicofactoren
 - 5.2 Contextuele factoren
 - 5.3 Deelname aan drugscriminaliteit
 - 5.4 Motivaties
 - 5.5 De organisatie
- 6.1 Aanbevelingen
 - 6.1.1 Aanbeveling 1: meer voorlichting en preventie
 - 6.1.2 Aanbeveling 2: drugs denormaliseren
 - 6.1.3 Aanbeveling 3: meer samenwerking en contact met jongeren
 - 6.1.4 Aanbeveling 4: alternatieve wegen
- 6.2 Discussie
- 6.3 Beperkingen en suggesties voor vervolgonderzoek

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Er zijn steeds meer zorgen over jongeren in de drugscriminaliteit (De Boer et al., 2022; Peeck et al., 2021). Hoe deze jongeren precies in de drugscriminaliteit terecht komen is onduidelijk. Soms maken jongeren bewust de keuze om deel te nemen aan drugshandel, soms komen ze er bijna onbewust in terecht, en soms worden ze gedwongen (Peeck et al., 2021; Van Wijk et al., 2021). De overheid doet grote investeringen om de georganiseerde drugscriminaliteit en jeugdcriminaliteit zoveel mogelijk te voorkomen en terug te dringen (Rijksoverheid, 2022). De minister van Justitie en Veiligheid investeert jaarlijks €82 miljoen extra om drugscriminaliteit onder jongeren te stoppen (Rijksoverheid, 2022).

Jongeren hebben op dit moment een lastige positie (Bac et al., 2022). Jongeren willen een toekomst opbouwen in de samenleving. Dit is lastig door een tekort aan woningen, lage salarissen en flexibele contracten waardoor het moeilijk is om rond te komen (Bac et al., 2022). Het is makkelijk om op de maatschappelijke ladder naar beneden te vallen, maar omhoog komen lijkt lastig. De criminele drugswereld waar wel makkelijk geld kan worden verdiend, is voor sommigen dan aantrekkelijk (Bac et al., 2022). Het idee dat met drugs veel geld te verdienen is, lijkt steeds meer genormaliseerd (Weijers et al., 2021). Jongeren zijn zich vaak niet bewust van de ernst en de gevaren van het dealen van drugs (Bac et al., 2022).

Op straat bestaat een soort hiërarchie tussen oudere jongens en jongere jongens (Van Wijk et al., 2021). De oudere jongens sturen de jongere jongens aan door ze naar klanten te sturen met pakketjes en geld op te halen, waarvan ze een deel zelf mogen houden (Peeck et al., 2021). Vanaf de middelbare school kunnen de jongens betrokken raken bij de daadwerkelijke drugshandel en andere taken, zoals het vergaren van informatie of bijvoorbeeld het noteren van kentekens voor de oudere jongens (Peeck et al., 2021).

Het is vanuit maatschappelijk oogpunt problematisch dat jeugdigen op steeds jongere leeftijd te maken krijgen met en deelnemen aan drugscriminaliteit. Op jonge leeftijd deelnemen aan drugscriminaliteit kan leiden tot meerdere en zwaardere delicten in de toekomst (Peeck et al., 2021; Broekhuizen, 2021; De Boer et al., 2022; Van Wijk et al., 2021; Terpstra & Swami-Persaud, 2021). Dit kunnen doorgroeiers worden (Peeck et al., 2021; De Boer et al., 2022; Broekhuizen, 2021; Bac et al., 2022). Jongeren die al eerder in aanraking zijn geweest met het OM maken zich schuldig aan steeds meer ernstige misdrijven (Weijers et al., 2021). 50,3% van de minderjarige verdachte recidiveert na de eerste keer dat ze een delict hebben gepleegd en 4%

pleegt meer van vijftien delicten (Informatie-analyseteam, 2020). Dit maakt het zeer relevant om te proberen drugscriminaliteit onder jongeren zoveel mogelijk te voorkomen en te beperken. Het beperken en voorkomen van drugscriminaliteit bij jongeren is dus een doel op zich voor een veiligere samenleving, maar heeft ook als doel om te voorkomen dat deze jongeren op latere leeftijd nog steeds actief zijn in het criminele circuit. De jonge aanwas in de drugscriminaliteit lijkt een groep die vergeten wordt. Dit is niet bevorderlijk voor de aanpak hiervan (Weijers et al., 2021).

Dit onderzoek zal worden uitgevoerd bij en voor het basisteam van de politie in de gemeenten Barneveld en Nijkerk. In de gemeente Nijkerk is een stijging te zien in het gebruik van cocaïne, XTC, amfetamine en lachgas (Kooijmans, 2022). Volgens een rioolwateronderzoek staat de gemeente Nijkerk met het gebruik van cocaïne in Europa op de tiende plaats, met MDMA op de zesde plaats, en met amfetamine op de derde plaats (Moedige Moeders Nederland, 2013). Dit basisteam geeft aan dat er signalen zijn dat er drugshandel plaatsvindt onder jongeren. Waarom jongeren ervoor kiezen om deel te nemen aan drugscriminaliteit is niet geheel duidelijk.

Om hier succesvol beleid over te maken, is het van belang om een zo compleet mogelijk beeld te hebben van het probleem en de oorzaken van het probleem. Succesvol beleid gaat namelijk vaak over problemen die goed gedefinieerd en beschreven zijn (Compton et al., 2021). Een beter begrip van het probleem leidt dus tot beter beleid. Deze inzichten zijn belangrijk voor het aanpakken van het probleem (Compton et al., 2021). Beter beleid leidt tot het (op zijn minst gedeeltelijk) voorkomen van drugscriminaliteit onder jongeren. Dit voorkomen zorgt er op de lange termijn voor dat deze jongeren op latere leeftijd niet of minder in het criminele circuit terecht komen.

[1.2 Probleemstelling](#)

Deze masterthesis zal meer inzicht geven in de motivatie van jongeren om deel te nemen aan het criminele drugscircuit. Het basisteam in de gemeenten Nijkerk en Barneveld geeft aan zich zorgen te maken over jongeren in de drugscriminaliteit. Voor dit probleem is het lastig om een goede aanpak te vinden. Dit komt omdat de motivaties van deze jongeren onvoldoende bekend zijn. De afhankelijke variabele waar onderzoek naar wordt gedaan, is de motivatie van jongeren om deel te nemen aan drugshandel en drugscriminaliteit. Deze masterthesis is een verklarend onderzoek.

Er is behoefte aan meer inzicht in de motivatie van jongeren om deel te nemen aan drugscriminaliteit en het proces hoe zij daarin terecht komen. Wanneer hierin meer inzicht wordt verkregen, ontstaat een duidelijker beeld wat de mogelijkheden zijn voor de politie in samenwerking met ketenpartners, welke ketenpartners daarvoor nodig zijn, en welke momenten in het proces cruciaal zijn en mogelijk ingegrepen kan worden. De doelstelling van dit onderzoek is: het verkrijgen van meer inzicht in de motivaties van jongeren om deel te nemen aan drugscriminaliteit en hoe dit proces verloopt, teneinde aanbevelingen doen over de alternatieve wegen en mogelijke oplossingen die de politie (in samenwerking met ketenpartners) kan faciliteren. Om dit doel te bereiken, is de volgende onderzoeksvraag opgesteld:

‘Wat motiveert jongeren tussen de 12 en 18 jaar in de gemeenten Barneveld en Nijkerk om deel te nemen aan drugscriminaliteit en wat zijn mogelijke alternatieve wegen om uit de drugscriminaliteit te blijven?’

Het is dus ten eerste van belang om duidelijk te achterhalen welke motieven jongeren hebben om deel te nemen aan drugscriminaliteit. Dit onderzoek zoomt hierop in. De motivaties van jongeren in deze regio worden onderzocht in het grotere geheel. Andere factoren worden besproken in het theoretisch kader en dit onderzoek zal ook daarnaar kijken, om de motivaties te kunnen begrijpen.

Wanneer hierover meer inzicht is, kan gekeken worden naar alternatieve wegen die de politie in samenwerking met ketenpartners kan faciliteren. Bij alternatieve wegen gaat het om het aanbieden van een alternatief waar jongeren dezelfde voordelen uit halen. Bijvoorbeeld, als blijkt dat status een belangrijk motief is voor jongeren om deel te nemen, welke legale alternatieven zijn er dan waarmee jongeren ook deze status bereiken? Het is voor de politie van belang dat in een zo vroeg mogelijk stadium wordt opgetreden om te voorkomen dat jongeren langdurig in de (drugs)criminaliteit belanden. Een alternatief bieden blijkt vaak effectiever dan verbieden, omdat daarmee het gedrag intrinsiek wordt veranderd en een perspectief wordt geboden buiten de criminaliteit (CCV, 2022). Het bieden van een alternatief lijkt een mogelijkheid voor het aanpakken van jeugdcriminaliteit (De van der Schueren, 2022). Daarvoor is het in de eerste plaats van belang om te weten wat de motieven zijn van jongeren om deel te nemen aan drugscriminaliteit. Een aantrekkelijk alternatief kan vorm krijgen wanneer inzicht is verkregen in de belangrijkste redenen waarom jongeren deelnemen aan drugscriminaliteit. Daar zal dit onderzoek antwoord op geven.

1.3 Voorbeschouwing theoretisch kader

In het theoretisch kader worden de relevante theorieën en bestaande literatuur over jongeren in de drugscriminaliteit beschreven. Dit is om voorafgaand aan de dataverzameling een zo compleet mogelijk beeld te krijgen over welke kennis al beschikbaar is en welke kennis nog ontbreekt. Uit de bestaande literatuur worden inzichten gebruikt voor het verdere onderzoek. Zo wordt geanalyseerd of deze verwachtingen terug te vinden zijn in de verzamelde data. Tevens geeft het theoretisch kader inzicht in welke kennis nog niet beschikbaar is over de motivaties van jongeren om deel te nemen aan drugscriminaliteit en het proces van rekrutering. De informatie die nog ontbreekt, wordt getracht te achterhalen door middel van dit onderzoek. Daar zal de rest van het onderzoek aandacht aan besteden. De informatie die wel beschikbaar is, wordt getoetst door de verzamelde data.

Ten eerste zal het theoretisch kader aandacht besteden aan twee contextuele factoren om een duidelijk beeld te krijgen van het probleem. De normalisatie van drugsgebruik is een belangrijke voedingsbodem voor drugscriminaliteit (Terpstra & Swami-Persaud, 2021). Ook is verplaatsing van fysiek contact naar de digitale leefwereld hier onderdeel van (Terpstra & Swami-Persaud, 2021). Op sociale media wordt door jongeren een sterke nadruk gelegd op criminele activiteiten (Roks & Van den Broek, 2017). Hierna wordt in het theoretisch kader gekeken naar de vijf verschillende ingroeimechanismen van jongeren in de drugscriminaliteit, om een duidelijker beeld te geven van hoe het proces werkt. Dit zijn de mechanismen hoe en via welke contacten jongeren betrokken raken bij (georganiseerde) drugscriminaliteit (Kleemans & De Poot, 2008). In de volgende paragraaf wordt gekeken naar verschillende manieren van intrede tot drugscriminaliteit, vanuit het perspectief van de criminele organisatie en vanuit het perspectief van de persoon die lid wil worden. In de vierde paragraaf worden twee theorieën besproken die allebei de verschillende fasen van het rekruteringsproces behandelen. Het proces hoe een persoon onderdeel wordt van een criminele organisatie wordt hier belicht. In de vijfde paragraaf wordt gekeken naar de motivaties die in de literatuur te vinden zijn. Uit alle onderzoeken blijkt dat geld het belangrijkste motivatie is (Van Wijk & Bremmers, 2011; Terpstra & Swami-Persaud, 2021; Tops & Van der Torre, 2014; Peeck et al., 2021; Kleemans & De Poot, 2008). Tot slot worden in de laatste paragraaf de risicofactoren besproken die maken of jongeren meer of minder risico lopen om betrokken te raken bij drugscriminaliteit. De persoonlijke factoren, psychologische factoren, gezinsfactoren, criminaliteit, sociale factoren en opleidingsniveau, werk en sociale omstandigheden worden uitgelegd.

Uit het theoretisch kader valt te concluderen dat veel relevante literatuur aanwezig is. Er zijn echter twee aspecten van belang voor het beantwoorden van de hoofdvraag die niet in de bestaande literatuur zijn terug te vinden. Ten eerste ontbreekt de kennis over de belevingswereld van jongeren die met drugscriminaliteit te maken krijgen. Het proces en de motieven van specifiek jongeren (in de onderzochte regio) in de drugscriminaliteit zijn niet eerder onderzocht. De antwoorden op de onderliggende vragen ontbreken. Het is onduidelijk waarom geld een belangrijke drijfveer is en wat ontbreekt in het leven van deze jongeren waardoor ze besluiten het criminele pad op te gaan. Ten tweede ontbreekt een ander belangrijk inzicht in de literatuur. Er zijn zorgen over drugscriminaliteit in de gemeenten Barneveld en Nijkerk. Deze dorpen behoren tot de Bible Belt (Hoekman, 2021). Dit is een omgeving waar relatief veel gereformeerde mensen wonen (Visser, 2019). De invloed van geloof en opgroeien in een religieuze omgeving is niet eerder onderzocht met betrekking tot de deelname aan drugscriminaliteit van jongeren. Dit onderzoek bekijkt deze specifieke aspecten in het grotere geheel. De zaken die worden besproken in het theoretisch kader, worden tevens onderzocht om een beter begrip te krijgen van de motivaties.

1.4 Voorbeschouwing methodologisch kader

Dit onderzoek is een kwalitatief onderzoek. De data is verzameld door middel van semi-structureerde interviews. De geïnterviewden zijn deskundigen werkzaam in de gemeenten Barneveld en Nijkerk die in hun werk veel ervaring hebben met jongeren in de drugscriminaliteit. Dit onderzoek is uitgevoerd in samenwerking met de politie in deze gemeenten. De deskundigen zijn gevraagd om hun visie te delen over de risicofactoren, contextuele factoren, deelname aan drugscriminaliteit, motivaties, de criminele organisatie en hun visie op de aanpak van het probleem. Op deze manier ontstaat een verdiepend inzicht over de motivaties en onderliggende redenen om deel te nemen aan drugscriminaliteit en het gehele proces.

Het onderzoek gaat specifiek over de jongeren in de gemeenten Barneveld en Nijkerk. Het basisteam van de politie en tevens stageorganisatie opereert hier. Daarom is gekozen voor deze doelgroep. Het onderzoek dient een bijdrage te leveren aan de kennis en de mogelijkheden voor de politie om, in samenwerking met ketenpartners, in een zo vroeg mogelijk stadium in te kunnen grijpen. Voor hen is het het meest nuttig om deze jongeren te onderzoeken. Ook is het qua tijdsplanning niet mogelijk om een grotere groep te onderzoeken.

1.5 Maatschappelijke en wetenschappelijke relevantie

Dit onderzoek is wetenschappelijk relevant om verschillende redenen. Ten eerste betreft het onderzoek een aspect wat niet eerder belicht is in de literatuur, namelijk de onderliggende redenen achter de motivaties en deelname aan drugscriminaliteit. Het antwoord op de vraag waarom de genoemde motieven zo belangrijk zijn, is niet terug te vinden in de huidige literatuur. Daarnaast bestaat geen onderzoek over deze specifieke doelgroep van jongeren tussen de 12 en 18 jaar in de gemeenten Barneveld en Nijkerk, terwijl drugscriminaliteit hier wel een vermoedelijk grote rol speelt. Wat ook een belangrijk aspect is in dit onderzoek is het feit dat deze jongeren zijn opgegroeid in een religieuze woonomgeving. De invloed hiervan op het wel of niet deelnemen aan drugscriminaliteit is ook niet eerder onderzocht. Er is niet eerder een verdiepend onderzoek gedaan naar jongeren in de drugscriminaliteit die in deze omgeving zijn opgegroeid. Deze aspecten worden in deze masterthesis onderzocht en op die manier wordt bijgedragen aan de wetenschappelijke kennis over dit onderwerp. Daarnaast wordt een brug geslagen tussen de motieven en belevingswereld van jongeren en de alternatieve wegen die op basis hiervan geboden kunnen worden. Het verdiepende onderzoek over de drijfveren van de jongeren om deel te nemen wordt gekoppeld aan alternatieve wegen die (onder andere) door de politie gefaciliteerd kunnen worden. Ook hier is niet eerder onderzoek naar gedaan.

Dit onderzoek is maatschappelijk relevant omdat drugscriminaliteit onder jongeren een groot probleem is waar de politie en ketenpartners nog geen oplossing voor zien. De politie wil, in samenwerking met ketenpartners, zoveel mogelijk aan de voorkant van het probleem komen, om in een vroeg stadium in te grijpen en te voorkomen dat jongeren in het criminele circuit terecht komen. Dit is voor de maatschappij en de samenleving als geheel belangrijk om twee redenen. Ten eerste zal de criminaliteit door jongeren afnemen. Ten tweede kan hiermee worden voorkomen dat jongeren op latere leeftijd nog steeds in het criminele circuit actief zijn. Het voorkomen van jongeren in de drugscriminaliteit heeft dus zowel direct als indirect effect op de veiligheid in de samenleving. Daarbij komt dat de context waarin jongeren opgroeien en (drugs)criminaliteit continu onderhevig is aan verandering. Het nog steeds een groot probleem waar nog geen oplossing voor is. De ernst van het probleem wordt wederom benadrukt door de recente hoge uitgaven van de minister van veiligheid om criminaliteit onder jongeren terug te dringen. Hierdoor is het onderzoeken van dit onderwerp altijd relevant, omdat dit leidt tot een beter begrip van het probleem en daarmee kan zorgen voor beter beleid. De resultaten van dit onderzoek zijn van breed maatschappelijk belang.

1.6 Leeswijzer

Het verslag is opgebouwd als een masterthesis. De thesis zal beginnen met een inleiding. Hier staat de aanleiding het onderzoeksprobleem, een vooruitblik op de theorie en de methoden en de relevantie beschreven. Hierna volgt het theoretisch kader met een overzicht van de relevante theorieën en kennis die beschikbaar is over dit onderwerp. Vervolgens wordt de methodologie beschreven. De gekozen werkwijze en de onderzoekseenheden worden hier uitgelegd. Hierna volgt de analyse, waar de resultaten worden geanalyseerd. Tot slot volgt de conclusie van het onderzoek. Hier worden de resultaten vergeleken met de besproken literatuur, en wordt antwoord gegeven op de hoofdvraag. De thesis wordt afgesloten met aanbevelingen voor beleid, gevolgd door een discussie over het onderzoek en suggesties voor mogelijk vervolgonderzoek.

2. Theoretisch kader

In het theoretisch kader worden verschillende theorieën beschreven die van belang zijn om antwoord te kunnen geven op de hoofdvraag. Hier wordt gekeken naar welke literatuur en kennis al beschikbaar is over de motieven van jongeren om deel te nemen aan drugscriminaliteit evenals wat nog niet bekend is. Hier wordt later in het onderzoek door middel van het verzamelen van data meer inzicht in gegeven. Om ervoor te zorgen dat het theoretisch kader een behulpzaam raamwerk is voor de rest van het onderzoek, worden de volgende kernbegrippen uitgelegd.

Tabel 1 Kernbegrippen

1.	Context
2.	Ingroeimechanismen
3.	Intrede tot drugscriminaliteit
4.	De fasen van rekruteringsprocessen
5.	Drijfveren
6.	Risicofactoren

In dit hoofdstuk worden in de eerste paragraaf twee belangrijke contextuele factoren belicht. In de volgende paragraaf worden de ingroeimechanismen besproken. In de derde paragraaf wordt gekeken naar hoe de rekrutering verloopt, om vervolgens in de vierde paragraaf uitgebreid te bespreken welke mogelijke fasen er in deze processen zijn. In de daaropvolgende paragraaf wordt geanalyseerd wat bekend is over de drijfveren van jongeren om deel te nemen aan drugscriminaliteit. Hierna worden de risicofactoren besproken die maken dat jongeren meer of minder kans lopen om deel te nemen aan drugscriminaliteit.

2.1 Context

Drugscriminaliteit onder jongeren is geen op zichzelf staand probleem (Terpstra & Swami-Persaud, 2021). Daarom is het belangrijk om de maatschappelijke context zo goed mogelijk te begrijpen om een compleet beeld te krijgen. Twee contextuele factoren spelen een rol.

2.1.1 Normalisatie van (drugs)gebruik

Het gebruiken van drugs wordt steeds meer als normaal beschouwd (Broekhuizen, 2021). De normalisatie van drugsgebruik wordt gezien als een belangrijke contextuele factor die een voedingsbodem voor drugscriminaliteit onder jongeren vormt (Terpstra & Swami-Persaud, 2021). Voor sommige jongeren is het gebruik van drugs heel normaal omdat ze ermee opgegroeid zijn en het van jongs af aan hebben meegekregen in de familie (Terpstra & Swami-Persaud, 2021). De meeste jongeren komen echter op de middelbare school voor het eerst in aanraking met drugs. Dit is in het begin softdrugs, en naarmate ze ouder worden, neemt dit toe en wordt ook harddrugs (meer) gebruikt (Terpstra & Swami-Persaud, 2021). Het Trimbos instituut heeft onderzoek gedaan naar de mate waarin drugs wordt gebruikt (Rombouts et al., 2020).

Softdrugs

10% van de jongeren tussen de 12 en 16 jaar heeft wel eens cannabis gebruikt (Rombouts et al., 2020). Ongeveer de helft hiervan gebruikt het vaker dan eens per maand. Cannabisgebruik onder jongeren lijkt samen te hangen met een migratieachtergrond en niet met het gevolgde opleidingsniveau (Rombouts et al., 2020). Tevens zijn er verschillen tussen leeftijden. Op 12-jarige leeftijd heeft 1% wel eens cannabis gebruikt. Op 16-jarige leeftijd is dit 26% (Rombouts et al., 2020).

Harddrugs

Voor wat betreft harddrugs hebben jongeren het meeste ervaring met XTC, gevolgd door amfetamine en cocaïne (Rombouts et al., 2020). 2,8% van de jongeren tussen de 12 en 16 jaar heeft wel eens harddrugs gebruikt. Onder harddrugs vallen onder andere XTC, cocaïne, amfetamine, heroïne, crack, GHB en LSD (Rombouts et al., 2020). 10% van de jongeren tussen de 12 en 16 jaar heeft wel eens lachgas gebruikt. In groep 7 en 8 van de basisschool is dit 2,3% (Rombouts et al., 2020). Officieel wordt lachgas niet als drugs gezien (CCV, z.d.). Twee keer zoveel jongens als meisjes hebben wel eens harddrugs gebruikt. Op 12-jarige leeftijd heeft 0,9% wel eens harddrugs gebruikt, en op 16-jarige leeftijd is dit toegenomen tot 5% (Rombouts et al., 2020). Op het VWO wordt harddrugs het minst gebruikt, maar de verschillen zijn klein. Voor wel of geen migratieachtergrond zijn geen significante verschillen gevonden (Rombouts et al., 2020).

Zoals hierboven al beschreven is, komt onder jongeren het gebruik van drugs veelvuldig voor. Van jongeren tussen de 16 en 23 jaar, geeft ongeveer een vijfde aan het heel normaal te vinden

dat op een feestje drugs wordt gebruikt en ongeveer 10% geeft aan het heel normaal te vinden wanneer thuis drugs wordt gebruikt (Terpstra & Swami-Persaud, 2021). 65% van deze jongeren laat weten dat het eenvoudig is om aan partydrugs te komen (Terpstra & Swami-Persaud, 2021). Uit onderzoek van Jellinek blijkt dat jongeren tussen de 16 en 24 het meest XTC/MDMA gebruiken (Jellinek, 2020; Jellinek, 2021). Ook drugscriminaliteit en drugshandel worden steeds meer genormaliseerd (Broekhuizen, 2021).

2.1.2 Digitale wereld

De leefwereld van de jeugd speelt zich voor een steeds groter deel online af (Terpstra & Swami-Persaud, 2021). De digitale wereld is voor jongeren net zo belangrijk geworden als de echte wereld (Van Strijen, 2009). Sociale media zijn een plek waar veel sociale interactie plaatsvindt en waar jongeren waarden en normen overdragen (Terpstra & Swami-Persaud, 2021). Ook is te zien dat de straatcultuur steeds meer verplaatst naar de digitale wereld (Roks & Van den Broek, 2017). Online zijn niet alleen symbolen van de straatcultuur zichtbaar, maar ook foto's van drugs, vuurwapens en interactie met politie en justitie (Roks & Van den Broek, 2017). Er wordt een sterke nadruk gelegd op criminele activiteiten op internet. Jongeren lijken op sociale media te proberen zo crimineel mogelijk over te komen (Roks & Van den Broek, 2017). Sociale media worden gebruikt voor het profileren van criminaliteit en een problematische relatie met de politie (Roks, 2016). Het is duidelijk dat sociale media en de digitale leefwereld van jongeren invloed hebben op het criminele gedrag van jongeren (Terpstra & Swami-Persaud, 2021). Omdat bijna elke jongere wel een *smartphone* bezit en een account op sociale media heeft, worden jongeren in grotere mate blootgesteld aan deze uiting van criminaliteit dan zonder sociale media.

Uit een onderzoek van Nationale Academie voor Media & Maatschappij uit 2012 bleek dat veel jongeren toen al leden aan een serieuze vorm van *social media stress* (oftewel SMS) (Nationale Academie voor Media & Maatschappij, 2012). Sociale media houden jongeren in hun greep waardoor jongeren niet zelfstandig meer kunnen stoppen, omdat ze bang zijn anders iets te missen. Dit wordt ook wel *FOMO* genoemd - *fear of missing out* (Nationale Academie voor Media & Maatschappij, 2012). Jongeren tussen de 13 en 18 jaar zijn bezig met het vormen van hun identiteit en zijn door sociale media nog meer bezig met zichzelf continu vergelijken met hun leeftijdsgenoten (Nationale Academie voor Media & Maatschappij, 2012). Dit maakt dat zaken die jongeren online zien, voor hen meer en meer een maatstaf gaan worden en het voor hen soms lastig is om te onderscheiden wat echt is. Dit is problematisch omdat steeds meer crimineel gedrag zichtbaar is op internet.

2.2 Ingroeimechanismen

De mechanismen die beschrijven hoe jongeren betrokken raken bij drugscriminaliteit, worden ingroeimechanismen genoemd. Deze ingroeimechanismen zijn belangrijk voor het begrijpen van het proces waarin jongeren deelnemen aan drugscriminaliteit.

Kleemans en De Poot (2008) onderscheiden vijf verschillende ingroeimechanismen in de drugscriminaliteit. Het eerste ingroeimechanisme is sociale relaties. Sociale relaties spelen een belangrijke rol in de georganiseerde criminaliteit (Kleemans & De Poot, 2008). Dit is het tegenovergestelde van het klassieke beeld dat buitenstaanders bij een criminele organisatie betrokken raken om de vervelende klusjes op te lossen, om zich vervolgens omhoog te werken (Kleemans & Van de Bunt, 1999). Vaak komen mensen juist in aanraking met georganiseerde criminaliteit door het hebben van sociale relaties met personen in de criminaliteit (Kleemans & De Poot, 2008). Kleemans en Van de Bunt (1999) beschrijven dit als een sneeuwbaaleffect. Dit betekent dat mensen in contact komen met criminele organisaties door hun sociale kring en uiteindelijk steeds minder afhankelijk worden van de criminele organisatie. Dit komt omdat ze hun eigen criminele kring oprichten en andere personen uit hun eigen sociale omgeving rekruteren (Kleemans & Van de Bunt, 1999). Mensen hebben een grotere kans om in criminaliteit terecht te komen wanneer ze opgroeien in een gezin of familie waar ook criminele activiteiten plaatsvinden (Kleemans & De Poot, 2008).

Een tweede ingroeimechanisme betreft werk en werkrelaties (Kleemans & De Poot, 2008). Bepaalde beroepen kunnen leiden tot contacten met personen in het criminele circuit. Dit leidt tot hetzelfde principe als bij sociale relaties, omdat mensen vaak door sociale relaties een bepaalde baan krijgen of dat ze met collega's een meer vriendschappelijke band opbouwen (Kleemans & De Poot, 2008). Een derde ingroeimechanisme betreft specifieke hobbies waar personen ook in aanraking kunnen komen met criminele contacten (Kleemans & De Poot, 2008). Op deze manier kunnen verschillende sociale werelden bij elkaar worden gebracht, bijvoorbeeld in het nachtleven, bordelen of motorbendes. Van personen die elkaar op zulke locaties treffen, is het minder waarschijnlijk dat ze elkaar in het dagelijks leven zouden ontmoeten (Kleemans & De Poot, 2008). Een vierde ingroeimechanisme betreft de levensloop van personen (Kleemans & De Poot, 2008). Invloedrijke levensgebeurtenissen met betrekking tot het toetreden van het criminele circuit gaan vaak over financieel verlies. Mensen met schulden of een slechte financiële situatie belanden sneller in de criminaliteit (Kleemans & De Poot, 2008).

Een vijfde en laatste ingroeimechanisme gaat over het gericht rekruteren door criminele organisaties (Kleemans & De Poot, 2008). De sociale kansenstructuur bepaalt wie wanneer

toegang krijgt tot het criminele circuit (Kleemans & De Poot, 2008). Een sociale kansenstructuur is een raamwerk van sociale regels die cultureel bepaald zijn en gericht op succes (Latorre-Catalán, 2017). Dit verklaart waarom bepaalde mensen op jongere leeftijd, en andere mensen op latere leeftijd starten met criminele activiteiten (Kleemans & De Poot, 2008).

2.3 Intrede tot drugscriminaliteit

Er bestaat geen algemeen traject om in de georganiseerde criminaliteit te belanden (Calderoni et al., 2020). Voor een groot deel wordt de rekrutering bepaald door de criminele groep en waar zij behoefte aan hebben (Kleemans & Van Koppen, 2020). Desalniettemin kunnen de verschillende manieren waarop personen in aanraking komen met georganiseerde criminaliteit wel worden ondergebracht in verschillende categorieën. Smith (2014) onderscheidt twee verschillende manieren van ronselen voor georganiseerde criminaliteit. Er wordt gekeken vanuit twee perspectieven: ronselen vanuit de criminele organisaties en initiatief vanuit personen die betrokken willen raken bij de criminele organisatie (De Boer et al., 2022). Het eerste perspectief heeft dezelfde invalshoek als het vijfde ingroeimechanisme. De wijze van intrede tot drugscriminaliteit is belangrijk om te begrijpen voor een verdiepend begrip over hoe drugscriminaliteit onder jongeren tot stand komt.

2.3.1 Ronselen vanuit de criminele organisatie

Criminele organisaties hebben nieuwe leden nodig om de bedrijfsvoering te garanderen (Van Wijk et al., 2021). Potentiële nieuwe leden kunnen bijvoorbeeld specifieke vaardigheden hebben, zoals het maken van drugs of frauderen. Een andere reden voor het zoeken van nieuwe leden kan zijn dat geweld gebruikt moet worden (Smith, 2014). Tevens kan rekrutering te maken hebben met andere gevaarlijke activiteiten die de huidige groep niet zelf wil ondernemen, bijvoorbeeld met explosieven of zaken waar men sneller voor opgepakt kan worden. Tot slot kunnen criminele organisaties nieuwe leden zoeken die welgesteld zijn of een hoge positie bekleden, om zo bijvoorbeeld informatie te vergaren (Smith, 2014). Voor jongeren vindt dit vaak plaats in de directe omgeving, via vrienden of familie (Peeck et al., 2021).

2.3.2 Initiatief vanuit potentiële toekomstige leden

Personen die zouden willen deelnemen aan criminele groepen, hebben geen eerdere criminele connecties (Smith, 2014). Veelal willen ze deelnemen om een bepaalde levensstijl te kunnen leiden of om banden op te bouwen met criminele partners. Het kan ook te maken hebben met het

uitbreiden van hun financiële of sociale status (Smith, 2014). Tevens kunnen ze interesse hebben in het ondernemen van risicovolle activiteiten in een groep waarvan ze denken dat deze ondersteunend zal zijn (Smith, 2014). Voor jongeren is de reden om aansluiting te zoeken bij criminele groepen is vaak geld (Peeck et al., 2021).

2.3.3 Rekrutering van jongeren

Voor jongeren blijkt vaak dat ze het ‘vak’ leren van oudere jongens (Van Wijk et al., 2021). Er hoeft niet per se doelbewust geronseld te worden (Bervoets & Van Wijk, 2016). Veelal vindt het eerste contact op straat plaats, maar de verdere communicatie is meestal online (Van Wijk et al., 2021).

Voor jongeren gelden dezelfde rekruteringsprocessen zoals hierboven beschreven. Ronselen vanuit de criminele organisatie en initiatief vanuit een potentieel toekomstig lid zijn beide mogelijk voor jongeren. Voor het eerste perspectief kan nog onderscheid gemaakt worden tussen geleidelijke instroom of door gerichte rekrutering (Broekhuizen, 2021). De geleidelijke instroom gaat vooral via bestaande contacten of familie en komt het meest voor (Van Wijk et al., 2021) en begint vaak onbewust (Diekman, 2021). Gerichte rekrutering vindt het minst plaats (Broekhuizen, 2021). Wanneer dit plaatsvindt, gebeurt het vooral via opleidingen (specifieke opleidingen zoals automotieve voor bijvoorbeeld ram- of plofkraak of op het VMBO), op straat (Broekhuizen, 2021) of via toevallige contacten (Bervoets & Van Wijk, 2016). Ook gaan jongeren soms zelf actief op zoek om deel te kunnen nemen aan drugscriminaliteit (Peeck et al., 2021; Van Wijk et al., 2021). Hieronder staat overzichtelijk weergegeven welke mogelijkheden tot rekrutering er zijn.

Tabel 2 Manieren om betrokken te raken bij criminaliteit

Manier van rekrutering	Uitleg
Gericht gerekruteerd	Jongeren worden gericht uitgezocht door een criminele organisatie en vervolgens geronseld
Geleidelijk ingestroomd	Jongeren komen via familie en vrienden geleidelijk en vaak onbewust in het criminele circuit terecht
Eigen initiatief	Jongeren gaan zelf actief op zoek naar aansluiting in de drugshandel

2.4 De fasen van rekruteringsprocessen

Er zijn verschillende theorieën geschreven over de fasen van rekruteringsprocessen in criminaliteit. In deze paragraaf worden twee relevante theorieën uitgelicht. Ten eerste de theorie van Smith (2014) gevolgd door de theorie van The Children's Society (2018). Het onderzoek van Smith (2014) betreft rekruteringsprocessen van volwassenen in de criminaliteit, niet specifiek van jongeren in de drugscriminaliteit. Deze theorie beschrijft de fasen die worden doorlopen wanneer een persoon onderdeel wordt van de organisatie. De theorie toont zowel het perspectief van de criminele organisatie als het perspectief van het potentiële lid. Het onderzoek van The Children's Society (2018) gaat over uitbuiting van jongeren voor criminaliteit. De fasen van deze theorie geven weer hoe de criminele organisatie te werk gaat om jongeren uit te buiten. Deze theorieën zijn relevant om te belichten, omdat het waarschijnlijk is dat er overeenkomsten bestaan tussen deze theorieën en de resultaten. Daarnaast geeft het inzicht over hoe de processen verlopen een beter beeld over jongeren in de drugscriminaliteit en kan beleid hierop aangepast worden.

2.4.1 Drie fasen volgens Smith (2014)

Identificeren van het doelwit

De eerste stap is het identificeren dat er een wens is om samen te werken. Deze fase is risicovol omdat men kenbaar maakt te willen deelnemen aan criminele activiteiten of hier al bij betrokken is (Smith, 2014).

Vanuit criminele organisaties wordt vooral gekeken naar andere groepen en personen op basis van hun vaardigheden en interesses (Smith, 2014). Dit kunnen bijvoorbeeld personen zijn die vaardigheden hebben om fraude te plegen of personen die bereid zijn om gebruikt te worden als drugs- of geldkoerier. Ook kunnen criminele organisaties op zoek gaan naar bijvoorbeeld advocaten om hen te helpen geld wit te wassen, of personen op gunstige locaties zoals de douane (Smith, 2014). Zo blijkt dat in gevangnissen veel mogelijkheden bestaan om andere gevangenen (met een minder zwaar strafblad) te rekruteren voor grotere criminele organisaties (Rowe et al., 2013). Dit geeft de zekerheid dat iedereen die benaderd wordt door de criminele organisatie, al betrokken is bij criminaliteit.

Voor personen die aansluiting zoeken bij criminele organisaties kan het lastig zijn om daarmee in contact te komen of om de criminele organisaties überhaupt te herkennen (Smith, 2014). Herkennen kan voor een groot deel door gebruik te maken van non-verbale communicatie.

Dit doet men om geen aandacht te trekken van de autoriteiten of anderen die daar aangifte van zouden willen of kunnen doen. Het gebruik van taal, kleding en gedrag wordt tevens gebruikt om vertrouwen te wekken (Gambetta, 2009).

Het kan ook gebeuren dat mogelijke criminele samenwerking tot stand komt door een toevallige ontmoeting (Smith, 2014). Dit gebeurt veelal op plekken waar mensen met criminele oriëntaties elkaar ontmoeten, sociale banden opbouwen en het proces van criminele samenwerking begint (Smith, 2014). Deze ongeplande manier van rekruteren kan ook plaatsvinden door familie en sociale media, waar mensen met dezelfde interesses banden kunnen opbouwen. Routinematige activiteiten kunnen ten grondslag liggen aan het proces van rekruteren (Felson & Clarke, 1998). Een voorbeeld hiervan is een Nederlandse voormalige vrachtwagenchauffeur die een café had, werd gerekruteerd om heroïne te transporteren voor een criminele groep via contacten van zijn café (Felson & Clarke, 1998).

Het vaststellen van vertrouwen

Het opbouwen van vertrouwen in een nieuwe criminele relatie is een langdurig proces tussen de criminele groep en de persoon die wordt opgenomen in de groep (Smith, 2014). Vaak voert het potentiële nieuwe lid hierbij kleinere taken uit. Zo kan hij laten zien dat hij capabel is om bepaalde criminele activiteiten uit te voeren en of hij bereid is om gevoelige informatie te delen met de groep. Wanneer het goed gaat kan het potentiële lid op die manier zijn vaardigheden laten zien, en wanneer het mis gaat, laat hij zien dat hij bereid is om opgepakt te worden voor de groep en loyaliteit toont (Smith, 2014). Soms is het zelfs nodig om de identiteit te verifiëren zodat vertrouwen en zekerheid binnen de groep is gewaarborgd (Smith, 2014). Het is van belang voor beide partijen dat het vertrouwen aan het begin van het proces wordt opgebouwd zodat risico's worden voorkomen.

Het versterken van vertrouwen

De laatste fase betreft het versterken van het vertrouwen. Nieuwe leden moeten zichzelf bewijzen door te laten zien dat ze de regels naleven en inzet te tonen (De Boer et al., 2022). Dit kan bijvoorbeeld zijn door financiële investeringen te doen in de organisatie en het werven van nieuwe leden (Smith, 2014).

2.4.2 Vier fasen volgens The Children's Society (2018)

The Children's Society (2018) beschrijft dat veelal criminele uitbuiting van jongeren plaatsvindt zonder dat jongeren dat direct zelf door hebben. Zij hebben, samen met jongeren, een overzicht

gemaakt van de verschillende fasen die doorlopen worden wanneer dit gebeurt bij jongeren. Zij onderscheiden, in tegenstelling tot Smith (2014), vier verschillende stadia.

Doelwit

Een jong, kwetsbaar persoon wordt het doelwit van een persoon of organisatie. Deze jongeren worden uitgekozen op basis van verschillende zaken, zoals leeftijd en situatie (The Children's Society, 2018). Eerst wordt deze persoon geobserveerd om te kijken wat hij of zij nodig heeft of zou willen. Dan wordt bepaald of hij of zij het doelwit wordt. De uitbuiters laten zien dat zijn levensstijl succesvol is en probeert het vertrouwen te winnen van de jongere (The Children's Society, 2018). Hierna wordt informatie over deze jongere gedeeld met de rest van de groep, om de jongere vervolgens te introduceren in deze groep.

Ervaring

In deze fase wil de uitbuiters dat de jongere went aan de levensstijl en traint hem in wat de uitbuiters of de organisatie zelf doet. Ook wordt de jongere hier geïntroduceerd in de groep, worden zijn vaardigheden getest, en krijgen ze soms een wapen. De uitbuiters kan de jongere geliefd laten voelen, cadeaus en beloningen geven, meenemen met activiteiten (The Children's Society, 2018). Op deze manier kan de loyaliteit getoetst worden. Het gaat in deze fase vooral om het veilig laten voelen van de jongere, naar hem of haar luisteren, advies geven, het gevoel geven dat hij of zij erbij hoort (The Children's Society, 2018).

Gevangen

In de derde fase zal de uitbuiters de jongere het gevoel geven dat hij onderdeel is van de groep (The Children's Society, 2018). Dit blijkt bijvoorbeeld uit het hebben van een identiteit in de groep, een grotere rol hebben, meer verantwoordelijkheden hebben, meer macht voelen, het gevoel progressie te hebben gemaakt in de groep, mogelijke gevolgen van hun acties ondervinden, meer informatie bezitten, meedoen aan activiteiten omtrent alcohol, drugs, en seks (The Children's Society, 2018).

Klem gezet

In de laatste fase is de jongere afhankelijk geworden van de groep, en de relatie met de uitbuiters begint vervelend te worden omdat nu boven tafel komt van zijn intenties zijn (The Children's Society, 2018). Hier maken jongeren zaken mee als bedreigingen, chantage, geweld, aanranding, het bespelen van het schuldgevoel, het dwingen om anderen te misbruiken, vernedering en

verslaving. Jongeren proberen hier vaak het gevoel van zelfstandigheid terug te winnen (The Children's Society, 2018).

2.4.3 Concluderend

De verschillende fasen worden hieronder in een tabel weergegeven voor een duidelijk overzicht en vergelijking.

Tabel 3 Overzicht van de fasen

Theorie	Smith (2014)	The Children's Society (2018)
Fasen	1. Identificeren van het doelwit	1. Doelwit bepalen
	2. Het vaststellen van vertrouwen	2. Ervaring - de jongere het gevoel geven van veiligheid
	3. Het versterken van vertrouwen	3. Gevangen - de jongere het gevoel geven onderdeel te zijn van de groep
		4. Klem gezet - de jongere is afhankelijk gemaakt van de groep

Vanuit verschillende onderzoeken is te zien dat het niet alleen maar gaat om materiële gunsten, maar dat in grote mate ook wordt ingespeeld op de emotionele behoeften (Peeck et al., 2021; Smith, 2014; The Children's Society, 2018; De Boer et al., 2022). Ronselen vindt ook vaak plaats door jongeren en kinderen in te palmen met spullen (De Boer et al., 2022). Kleemans en De Poot (2008) beschrijven dat meer gecompliceerde criminaliteit, zoals drugscriminaliteit, per definitie georganiseerde criminaliteit is. Individuen kunnen drugshandel namelijk niet zomaar zelfstandig kunnen uitvoeren. Ook zij beschrijven dat een zeer belangrijke factor voor georganiseerde criminaliteit het hebben van sociale relaties is (Kleemans & De Poot, 2008). Deze sociale banden moeten, evenals het vertrouwen, opgebouwd worden. De combinatie van materiële en emotionele voordelen blijkt dus belangrijk te zijn voor het rekruteringsproces.

2.5 Motivaties

In dit onderzoek wordt gekeken naar wat de motivaties van jongeren zelf zijn om mee te doen aan drugscriminaliteit. In deze paragraaf worden de motivaties besproken die bekend zijn in de

literatuur. Deze motivaties staan in volgorde van welke motieven als het meest belangrijk aangemerkt worden.

2.5.1 Geld

Er is onderscheid te maken tussen jongeren die zelf actief aansluiting zoeken bij criminele groepen en jongeren die geronseld worden (Van Wijk & Bremmers, 2011). Over het algemeen blijkt dat geld het belangrijkste motief is (Van Wijk & Bremmers, 2011; Terpstra & Swami-Persaud, 2021; Tops & Van der Torre, 2014; Peeck et al., 2021; Kleemans & De Poot, 2008). Vooral de eerste groep blijkt te bestaan uit jongeren die graag meer geld willen en opkijken naar oudere jongens die een crimineel leven leiden. Dit zijn vaak jongeren die het gevoel hebben dat ze toch niets meer te verliezen hebben en zelf op zoek gaan naar personen of groepen waarvoor ze kunnen werken (Van Wijk & Bremmers, 2011). De tweede groep bestaat uit jongeren die worden geronseld. Deze jongeren worden geronseld om het meest risicovolle werk te verrichten (Van Wijk & Bremmers, 2011). Het belangrijkste motief, voor beide groepen, is geld. Geld geeft status en macht. Ook uit het onderzoek van Tops en Van der Torre (2014) blijkt dat geld en status belangrijke drijfveren zijn voor het deelnemen aan criminaliteit. Het is ook eenvoudig voor jongeren om snel veel geld te verdienen door drugscriminaliteit (Terpstra & Swami-Persaud, 2021; Peeck et al., 2021).

2.5.2 Status en acceptatie

Van Wijk et al. (2021) benoemen dat voor jongeren drugscriminaliteit niet een doel maar een middel is. *‘Geld is het middel en status is het doel’* (Peeck et al., 2021, p. 11). Geld leidt tot succes, aanzien en acceptatie (Van Wijk & Bremmers, 2011; Terpstra & Swami-Persaud, 2021; Tops & Van der Torre, 2014; Van Wijk et al., 2021). Vaak komen deze jongeren uit gezinnen die maatschappelijk gezien niet in een goede positie verkeren. Daarnaast speelt het leeftijdsgebonden ‘kickgedrag’ een rol (Van Wijk et al., 2021) en voelen jongeren zich genoodzaakt om geaccepteerd te worden door anderen. Voor hun 18e gaat het vooral om de kick, daarna wordt ook het eigen inkomen belangrijker (Weijers et al., 2021). Erkenning is een belangrijk motief van jongeren om deel te nemen aan drugscriminaliteit (Peeck et al., 2021).

Op online platformen en via sociale media worden jongeren meer geconfronteerd met statussymbolen zoals merkkleding en dure auto’s (Terpstra & Swami-Persaud, 2021). Deze *influencers* zijn rolmodellen voor jongeren, die ook deze statussymbolen willen verkrijgen. Drugscriminaliteit is een eenvoudige manier om dit te bereiken (Terpstra & Swami-Persaud, 2021). Dit houdt verband met de digitale leefwereld van jongeren. Op sociale media willen

jongeren laten blijken dat ze status hebben en geaccepteerd worden, en dit doen ze vaak door criminele activiteiten op sociale media te delen (Roks & Van den Broek, 2017).

2.5.3 Avontuur en verslaving

Een andere, minder vaak genoemde reden, is spanning en avontuur. Jongeren vervelen zich en hebben behoefte aan spanning of avontuur (Terpstra & Swami-Persaud, 2021). Opvallend is dat dit veelal bij hoger opgeleide jongeren een rol speelt. Wanneer ze uit school komen, zijn de ouders vaak aan het werk, waardoor ze zich vervelen (Terpstra & Swami-Persaud, 2021). De laatste en minst voorkomende reden is verslaving. Verslaafde jongeren dealen om op deze manier zelf aan drugs te komen en hun verslaving te faciliteren (Terpstra & Swami-Persaud, 2021).

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste motivaties.

Tabel 4 Belangrijkste motivaties voor deelname aan drugscriminaliteit

1.	Geld
2.	Status, aanzien
3.	Succes, erbij horen, acceptatie
4.	Spanning en avontuur
5.	Verslaving

2.6 Risicofactoren

Er zijn verschillende risicofactoren te onderscheiden die bepalen of jongeren meer risico lopen om deel te nemen aan georganiseerde criminaliteit en drugscriminaliteit. De verschillende factoren worden hieronder uitgelegd. Verder in het onderzoek wordt geanalyseerd in hoeverre deze risicofactoren overeenkomen met de ervaringen van de deskundigen. Deze factoren worden meegenomen in het onderzoek omdat naast de persoonlijke motieven die onderzocht worden, deze factoren wellicht ook van belang zijn of iemand wel of niet deelneemt aan drugscriminaliteit. Bepaalde factoren kunnen wellicht ten grondslag liggen aan de motivatie(s). Er zijn enkele relevante onderzoeken gebruikt om een overzicht te maken van de risicofactoren, toepasbaar op jongeren in de drugscriminaliteit. De risicofactoren zijn onderverdeeld in verschillende categorieën, zijnde persoonlijke factoren, psychologische factoren, gezin, criminaliteit, sociale factoren en opleidingsniveau, werk en economische omstandigheden.

2.6.1 Persoonlijke factoren

Onder persoonlijke factoren vallen factoren die met de persoon zelf te maken hebben. Dit zijn leeftijd, geslacht, religie en etniciteit.

Leeftijd

Hoe oud iemand is wanneer degene begint met criminaliteit, zegt veel over het latere criminele gedrag (Peeck et al., 2021). Veelal blijkt dat jongeren in de criminaliteit te maken hebben gehad met allerlei andere risicovolle omstandigheden. Het verschil is vooral dat de jongeren die op jonge leeftijd deelnemen aan criminaliteit, op jongere leeftijd zijn blootgesteld aan deze risicofactoren (Peeck et al., 2021). Een jongere startleeftijd is een factor die de kans op recidive vergroot (Informatie-analyseteam, 2020).

Geslacht

Over het algemeen worden mannen eerder lid van georganiseerde criminele groepen (De Boer et al., 2022). In vergelijking met andere, niet-georganiseerde criminaliteit, zijn in de georganiseerde criminaliteit vaak meer mannen (De Boer et al., 2022). Jongens zijn vier keer zo vaak verdachte als meisjes (Informatie-analyseteam, 2020). Ook is man zijn een factor die de kans op recidive vergroot (Informatie-analyseteam, 2020). Echter blijkt dat het aandeel meisjes in de criminaliteit is gestegen (Peeck et al., 2021). De rol van meisjes is onderbelicht; zij willen ook status en aanzien. Het wordt niet vaak gesignaleerd, maar juist omdat meisjes minder opvallend zijn, kunnen ze worden ingezet (Peeck et al., 2021). Tegelijkertijd komen meisjes minder snel in aanraking met drugscriminaliteit, omdat ze minder op straat hangen en er meer sprake is van controle door ouders en/of familie (Peeck et al., 2021).

Religie

Niet-religieuze personen hebben een iets grotere kans om in aanraking te komen met lidmaatschap bij een georganiseerde criminele groep (De Boer et al., 2022). Dit komt waarschijnlijk omdat religieuze jongeren meer gecontroleerd worden door volwassenen.

Etniciteit

Personen die gemarginaliseerd worden als een etnische minderheid, lopen een groter risico om betrokken te raken bij georganiseerde criminaliteit (Calderoni et al., 2020). Dit kan bijvoorbeeld komen omdat het voor groepen die worden gemarginaliseerd als etnische minderheden vaak

lastiger is om op materieel gebied succesvol te zijn (Gordon, 2000). Daarbij is een gedeelde etniciteit een bindende factor binnen georganiseerde criminaliteit en leidt tot sterkere relaties en meer vertrouwen (Calderoni et al., 2020).

2.6.2 Psychologische factoren

Psychologische factoren hebben betrekking om de psyche van personen. Risicofactoren zijn hier antisociale persoonlijkheidskenmerken, een licht verstandelijke beperking en verslavingsproblematiek.

Antisociale persoonlijkheidskenmerken

Een antisociale persoonlijkheid heeft als kenmerken dat iemand vijandig is, onverantwoordelijk, impulsief en veel risico neemt. Het hebben van antisociale persoonlijkheidskenmerken hangt sterk samen met het deelnemen aan georganiseerde criminaliteit (De Boer et al., 2022). Psychopatische kenmerken en antisociaal gedrag zijn een risico voor georganiseerde criminaliteit (Calderoni et al., 2020). Hyperactiviteit, impulsiviteit en agressiviteit zijn andere risicofactoren (Terpstra & Swami-Persaud, 2021).

Licht verstandelijke beperking

Jongeren met een licht verstandelijke beperking lopen een groter risico om betrokken te raken bij georganiseerde drugscriminaliteit (Broekhuizen, 2021). Deze jongeren zijn vaak stil en onopvallend, maar willen zich toch graag bewijzen. Vaak voeren ze opdrachten precies uit zoals ze opgedragen zijn en denken er verder niet over na, omdat ze het niet snappen. Ze kunnen dus goed als loopjongens worden gebruikt (Peeck et al., 2021). Deze jongeren zijn niet goed in staat te reflecteren op de situatie waarin ze zitten.

Drugsgebruik

Drugsgebruik is een risicofactor voor georganiseerde criminaliteit (Calderoni et al., 2020; Terpstra & Swami-Persaud, 2021). Het beeld heerst dat een luxe levensstijl hoort bij het deelnemen aan criminele activiteiten (De Boer et al., 2022) en het gebruiken van drugs. Verslaafd zijn is voor jongeren soms een reden om deel te nemen aan drugscriminaliteit, om zo aan drugs te komen (Terpstra & Swami-Persaud, 2021).

2.6.3 Gezin

Het gebrek aan een stabiele thuissituatie kan een risicofactor vormen voor jongeren om betrokken te raken bij drugscriminaliteit. Opgroeien in een crimineel gezin of criminele familie kan leiden tot het ontwikkelen van crimineel gedrag, maar dat is niet altijd zo (Peeck et al., 2021). Er zijn ook andere factoren die betrekking hebben op het gezin die bijdragen aan het wel of niet deelnemen aan drugscriminaliteit van jongeren. Risicofactoren in het gezin zijn gebrek aan aandacht, een verstoorde familiestructuur, onmacht en verslavingen in het gezin.

Gebrek aan aandacht

Wanneer een jongere binnen het gezin weinig aandacht krijgt, kan een negatief zelfbeeld en probleemgedrag ontstaan. Dit kan leiden tot het ontstaan van andere risicofactoren, bijvoorbeeld wanneer kinderen het huis ontvluchten en op straat hangen (Peeck et al., 2021). Wanneer jongeren niet opgroeien met veel toezicht van hun ouders en daardoor kwetsbaarder zijn, zijn eerder doelwit voor criminele organisaties. Deze jongeren hebben behoefte aan erkenning (Peeck et al., 2021). Nalatigheid, vijandigheid, weinig toezicht en weinig ondersteuning binnen het gezin zijn risicofactoren voor jongeren met betrekking tot drugscriminaliteit (Terpstra & Swami-Persaud, 2021).

Verstoorde familiestructuur

De afwezigheid van één van de ouders, vaak de vader, kan een risicofactor vormen voor crimineel gedrag en middelengebruik. Er is geen vaderrol in het gezin en een zoon mist een rolmodel (Peeck et al., 2021). Een verstoorde familiestructuur brengt voor jongeren een verhoogd risico mee voor drugscriminaliteit (Terpstra & Swami-Persaud, 2021).

Onmacht

De onmacht van de ouders wanneer hun kind onhandelbaar gedrag vertoont, zorgt ervoor dat zij het contact met hun kind steeds meer verliezen. De ouders zijn dan wel betrokken, maar weten niet hoe ze met hun kind moeten omgaan. Er kan (door bijvoorbeeld de zoon veroorzaakt) huiselijk geweld plaatsvinden (Peeck et al., 2021). Problematische opvoeding brengt risico's met zich mee voor jongeren (Terpstra & Swami-Persaud, 2021).

Verslavingen in het gezin

Veel jongeren in de drugscriminaliteit komen uit een gezin met verslavingsproblematiek (Peeck et al., 2021; Terpstra & Swami-Persaud, 2021). Dit is vaak bij de ouders, waardoor ze minder oog hebben voor hun kinderen.

2.6.4 Criminaliteit

Criminele achtergrond

Personen met een criminele achtergrond lopen meer risico om betrokken te raken bij georganiseerde criminaliteit (Calderoni et al., 2020; Terpstra & Swami-Persaud, 2021). Bereid zijn om geweld te gebruiken lijkt erg belangrijk voor het rekruteren (Calderoni et al., 2020). Onder de jongeren die al eerder in aanraking zijn gekomen met het OM is een verharding te zien. Zij maken zich schuldig aan steeds meer ernstige misdrijven (Weijers et al., 2021).

Deelname aan problematische groep

Voor jongeren is deelname aan een zeer problematische groep een belangrijke risicofactor voor het deelnemen aan georganiseerde criminaliteit (De Boer et al., 2022; Terpstra & Swami-Persaud, 2021). Het gaat dan vooral om vrienden(groepen) die crimineel gedrag vertonen.

Criminele vaardigheden en expertise

Het hebben van criminele vaardigheden en daarmee een criminele reputatie is een risicofactor voor jongeren (De Boer et al., 2022). Loyaliteit, kunnen zwijgen en uit zicht blijven van de politie zijn belangrijke vaardigheden. Ook kan het hebben van andere vaardigheden, zoals kennis van chemie voor het maken van drugs, aantrekkelijk zijn voor criminele groepen (De Boer et al., 2022).

2.6.5 Sociale factoren

De sociale omgeving kan invloed hebben op het risico om betrokken te raken bij georganiseerde criminaliteit en drugscriminaliteit. Risicofactoren zijn sociale banden in de georganiseerde criminaliteit, drugscriminaliteit in de buurt en op straat, het ontbreken van groepsidentiteit, drugscriminaliteit op school, via sociale media en internet en via zorginstellingen.

Sociale banden in de georganiseerde criminaliteit

Familiebanden zijn belangrijk voor het rekruteringsproces (Calderoni et al., 2020). Onderling vertrouwen is zeer belangrijk en familiebanden leggen daarvoor de basis (Kleemans & Van

Koppen, 2020). Het hebben van familieleden die betrokken zijn bij drugscriminaliteit is een risicofactor voor jongeren (Terpstra & Swami-Persaud, 2021). Er wordt ook veelal gebouwd op hechte vriendschappen (De Boer et al., 2022). Het hebben van een gedeelde etnische achtergrond kan dit versterken (Calderoni et al., 2020). Het onderdeel uitmaken van een netwerk is een factor die de kans op recidive kan vergroten (Informatie-analyseteam, 2020).

In de buurt en op straat

In veel buurten wordt drugscriminaliteit versterkt door achterstand, door armoede en de problemen die daarbij horen, zoals schulden, gezondheidsproblemen en verslavingen (Peeck et al., 2021). Dit maakt het lastiger om niet deel te nemen, wanneer de gelegenheid bestaat om illegaal geld te verdienen. Opgroeien in een achterstandswijk is een risicofactor voor jongeren (Terpstra & Swami-Persaud, 2021). Voor jongeren in achterstandswijken is het mogelijk om meer op straat te hangen, zonder toezicht van de ouders, en kattenkwaad uit te halen (Peeck et al., 2021). Oudere jeugd fungeert hier mogelijk als een negatief rolmodel (Peeck et al., 2021). Hoe meer iemand in aanraking komt met criminaliteit, hoe makkelijker het is om zelf ook deel te nemen (Kemp et al., 2019). In veel buurten is drugscriminaliteit steeds meer genormaliseerd (Broekhuizen, 2021). Dit kan drempelverlagend werken voor jongeren.

Het ontbreken van (groeps)identiteit

Lidmaatschap van een georganiseerde criminele groep kan mensen het gevoel geven dat ze ergens bij horen (Calderoni et al., 2020). Mensen kunnen hierdoor gevoelens hebben van loyaliteit en respect voor en van deze groep (De Boer et al., 2022). Voor jongeren is dit erg belangrijk. Daardoor kan het risicovol zijn wanneer jongeren niet het gevoel hebben dat ze ergens bij horen (Terpstra & Swami-Persaud, 2021).

Drugscriminaliteit op school

Een school hoort een veilige plek te zijn voor jongeren, maar veelal blijkt dat drugscriminaliteit en het ronselen in en rond scholen gebeurt (Peeck et al., 2021). Scholen zijn vaak bang voor imagoschade, waardoor wordt ontkend dat er sprake is van drugscriminaliteit. Op bijna elke school speelt drugs wel een rol (Peeck et al., 2021).

Sociale media en internet

Jongeren gebruiken internet en sociale media om te laten zien dat ze deelnemen aan criminele activiteiten (Roks & Van den Broek, 2017). Dit gebeurt door het duidelijk plaatsen van foto's of

video's van strafbare feiten. Kinderen zien dit voorbij komen op sociale media of internet en worden hiermee geconfronteerd (Peeck et al., 2021). Tevens worden regelmatig online advertenties geplaatst waar jongeren worden opgeroepen om contact op te nemen als ze snel geld willen verdienen (Peeck et al., 2021).

Zorginstellingen

Via zorginstellingen, speciaal onderwijs en jeugddetentiecentra komen jongeren makkelijker in aanraking met drugsgebruik en drugscriminaliteit (Peeck et al., 2021). Dit komt mede door de instabiele situatie van deze jongeren.

2.6.6 Opleiding en economische omstandigheden

Schoolprestaties

Een laag opleidingsniveau is een risicofactor voor georganiseerde criminaliteit (Calderoni et al., 2020). Slechte prestaties op school kunnen tevens een risico vormen voor jongeren (Peeck et al., 2021; Terpstra & Swami-Persaud, 2021). Deze zaken leiden tot weinig perspectief en uitzichtloosheid. Hierdoor hebben deze jongeren eerder het gevoel dat ze weinig of niets te verliezen hebben (Terpstra & Swami-Persaud, 2021).

Armoede

Een lage sociaal economische status en slechte economische omstandigheden zijn risicofactoren voor georganiseerde criminaliteit (De Boet et al., 2022). Jongeren willen graag ergens bij horen en geaccepteerd worden. Wanneer ze opgroeien in armoede, zullen ze dus kwetsbaarder zijn om deel te nemen aan criminaliteit (Peeck et al., 2021). Als ze criminaliteit zien als een manier om snel veel geld te verdienen, willen ze dat eerder zelf ook proberen. Ook kan het zo zijn dat jongeren hun lage sociaal economische status en/of economische omstandigheden beschouwen als weinig te verliezen hebben (Terpstra & Swami-Persaud, 2021). 37% van de jeugdige verdachten komt uit een huishouden met een inkomen in het laagste percentiel (Informatie-analyseteam, 2020).

2.6.7 Overzicht risicofactoren

Tabel 5 Overzicht risicofactoren

Categorie	Risicofactor	Betekenis
<i>Persoonlijke factoren</i>	Jonge leeftijd	Op jonge leeftijd blootgesteld worden aan risicovolle omstandigheden leidt tot meer kans op criminaliteit
	Geslacht	Mannen nemen vaker deel aan georganiseerde drugsriminaliteit
	Religie	Niet-religieuze jongeren nemen vaker deel aan georganiseerde drugsriminaliteit
	Etniciteit	Gemarginaliseerd worden als etnische minderheid
<i>Psychologische factoren</i>	Antisociale persoonlijkheidskenmerken	Vijandigheid, onverantwoordelijkheid, impulsiviteit, hyperactiviteit, agressiviteit
	Licht verstandelijke beperking	Niet in staat zijn om goed te reflecteren, kwetsbaar en beïnvloedbaar
	Drugsgebruik	Luxe levensstijl, drugsgebruik en verslaving
<i>Gezin</i>	Gebrek aan aandacht van ouders	Weinig toezicht, nalatigheid en vijandigheid van ouders
	Verstoorde familiestructuur	Afwezigheid van één van de ouders
	Onmacht van ouders	Ouders weten niet hoe om te gaan met onhandelbaar gedrag, problematische opvoeding
	Verslavingen in het gezin	Drugsgebruik door ouders of familieleden
<i>Criminaliteit</i>	Criminele achtergrond	Bereidheid om geweld te gebruiken, eerder delicten gepleegd
	Deelname aan problematische groep	Vrienden die crimineel gedrag vertonen
	Criminele vaardigheden en expertise	Legale of illegale vaardigheden die nuttig zijn voor criminaliteit, criminele reputatie
<i>Sociale factoren</i>	Sociale banden in de georganiseerde criminaliteit	Familiebanden, vriendschappen, etnische gedeelde achtergrond

	Drugscriminaliteit in de buurt en op straat	Door weinig toezicht mogelijk om veel op straat te hangen, achterstand, armoede, schulden, verslavingen
	Het ontbreken van groepsidentiteit	Gevoel van uitsluiting en er niet bij horen
	Drugscriminaliteit op school	Op school in aanraking komen met drugscriminaliteit
	Drugscriminaliteit op sociale media en internet	Via sociale media in aanraking komen met drugscriminaliteit
	Drugscriminaliteit in zorginstellingen	Via zorginstellingen in aanraking komen met drugscriminaliteit
<i>Opleidingsniveau, werk en economische omstandigheden</i>	Slechte prestaties op school/laag opleidingsniveau	Slechte houding, geen diploma, weinig perspectief
	Slechte economische omstandigheden	Armoede, weinig te besteden, er niet bij horen, kwetsbaarheid, het gevoel niks te verliezen hebben

Het bezitten van één of meerdere van deze risicofactoren vergroot de kans voor jongeren om in aanraking te komen met drugscriminaliteit.

2.7 Conclusie

Uit de literatuur kan worden opgemaakt dat bepaalde factoren ertoe bijdragen dat jongeren meer of minder risico lopen om deel te nemen aan drugscriminaliteit. De context is belangrijk, het gebruik van drugs is steeds meer genormaliseerd (Broekhuizen, 2021) en een steeds groter deel van de belevingswereld van jongeren is online (Terpstra & Swami-Persaud, 2021). Dit zijn twee belangrijke factoren in de omgeving van jongeren die drugscriminaliteit steeds eenvoudiger te bereiken maken.

Het proces van het eerste contact van jongeren in de drugscriminaliteit is beschreven aan de hand van vijf ingroeimechanismen. De rekruteringsprocessen kunnen vanuit twee perspectieven plaatsvinden, namelijk vanuit de criminele organisatie en vanuit de potentiële leden. Dit proces heeft verschillende stadia.

Verder zijn in de literatuur enkele motivaties bekend. De belangrijkste motivatie blijkt geld, gevolgd door status, acceptatie, avontuur en verslaving. Verder zijn verschillende externe risicofactoren en contextuele factoren bekend in de literatuur.

Dit onderzoek poogt een antwoord te geven op de belevingswereld van de jongeren zelf, wat er in hun hoofd is omgegaan waardoor ze ervoor hebben gekozen om de eerste stap naar drugscriminaliteit te zetten. De vraag is waarom ze het eerste pakketje hebben weggebracht en niet voor een legaal alternatief hebben gekozen. Er is veel literatuur te vinden over dit onderwerp. De onderliggende vraag, waarom zijn de eerder genoemde motivaties zo belangrijk, wordt niet beantwoord. Een ander onderbelicht aspect is de invloed van religie en een religieuze opvoeding. Het onderzoek richt zich op jongeren die woonachtig zijn in gemeenten waar drugscriminaliteit plaatsvindt en daarnaast ook erg religieus zijn. De invloed van religie is tot op heden niet geheel duidelijk. Dit onderzoek zal op deze twee punten een aanvulling zijn en hier antwoord op geven door middel van interviews. In het volgende hoofdstuk wordt beschreven hoe dit is aangepakt.

3. Methodologisch kader

In dit hoofdstuk wordt nauwkeurig uiteen gezet op welke manier het onderzoek is verricht. Ten eerste wordt uitgelegd wat voor type onderzoek is verricht en waarom hiervoor gekozen is. In de tweede paragraaf staat de operationalisatie. Hier wordt uitgelegd hoe de begrippen meetbaar zijn gemaakt. Hierna wordt ingegaan op de wijze van dataverzameling. Vervolgens wordt uitgelegd hoe de data is geanalyseerd. In de laatste paragraaf wordt uitgelegd wat de beperkingen van dit onderzoek zijn.

3.1 Type onderzoek

Dit onderzoek is een kwalitatief onderzoek. Bij kwalitatief onderzoek gaat het om het verzamelen en onderzoeken van talige data om uitspraken te doen over een sociaal verschijnsel (Bleijenbergh, 2015). Kwalitatief onderzoek wordt gebruikt om de aard van een verschijnsel te onderzoeken (Philipsen & Vernooij-Dassen, 2007). De data van dit onderzoek is verzameld door middel van semi-structureerde interviews. Tevens is dit onderzoek een verklarend onderzoek. Het onderzoek richt zich op het vinden van een verklaring voor de deelname van jongeren aan drugscriminaliteit.

3.2 Operationalisatie

Dit onderzoek beoogt drugscriminaliteit onder jongeren te meten. De centrale begrippen die aanleiding geven tot dit verschijnsel zijn uiteengegafeld in dimensies (Bleijenbergh, 2015). Die dimensies zijn daarna verder opgesplitst in indicatoren, die concreet verwoord zijn. De indicatoren zijn meer toegespitst op het concrete materiaal dat mogelijk in de data gevonden kan worden. Op die manier wordt het begrip empirisch meetbaar gemaakt (Bleijenbergh, 2015). Deze dimensies zijn context, deelname aan drugscriminaliteit, motivaties en risicofactoren. Deze dimensies worden vervolgens verder opgesplitst in indicatoren. Aan de hand van de indicatoren kunnen de dimensies worden waargenomen (Bleijenbergh, 2015). Op deze manier is het concept meetbaar gemaakt.

3.2.1 Dimensies

De contextuele factoren die een rol spelen in het leven van jongeren zijn van belang om te onderzoeken. De normalisatie van drugs kan drempelverlagend werken. Daarnaast kan de invloed van sociale media en internet op het gebruiken van drugs en deelnemen aan

drugscriminaliteit erg groot zijn. Sociale media kunnen ook invloed hebben op de motivaties van jongeren om deel te nemen.

De volgende dimensie betreft de deelname van jongeren aan drugscriminaliteit. Deze dimensie is opgesplitst in drie indicatoren. Dit zijn ingroeimechanismen, de intrede tot drugscriminaliteit en de fasen van rekruteringsprocessen. De ingroeimechanismen gaan over de manier waarop jongeren in aanraking komen met (personen in de) drugscriminaliteit, een voorbeeld hiervan is via sociale relaties (Kleemans & De Poot, 2008). De intrede tot drugscriminaliteit gaat over de wijze waarop jongeren in de drugscriminaliteit belanden, dit kan zijn op eigen initiatief, gericht gerekruteerd of geleidelijk ingestroomd. De fasen van rekruteringsprocessen gaan over de verschillende fasen die jongeren doorlopen wanneer ze onderdeel worden van een criminele organisatie.

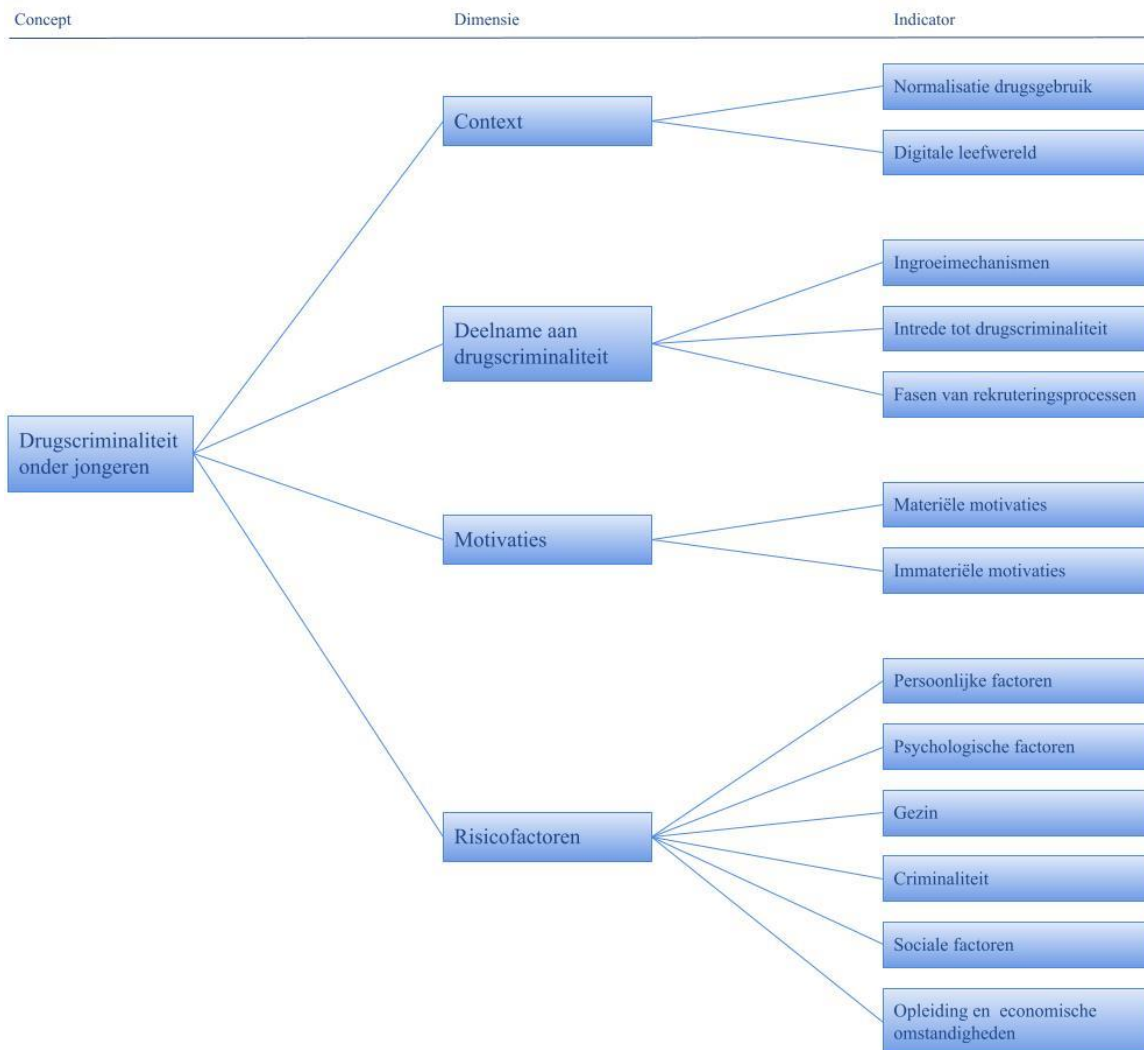
De derde dimensie omvat de motivaties die jongeren mogelijk hebben voor het deelnemen aan drugscriminaliteit. Uit de literatuur is gebleken dat jongeren zowel materiële als immateriële motivaties hebben om deel te nemen aan drugscriminaliteit. Dit zijn de indicatoren die te onderscheiden zijn. De materiële motivaties gaan om geld en toegang tot de drugs zelf. De immateriële motivaties gaan om status, acceptatie en avontuur (Terpstra & Swami-Persaud, 2021).

De laatste dimensie van drugscriminaliteit betreft risicofactoren. Verschillende risicofactoren maken of jongeren meer of minder risico lopen om deel te nemen aan georganiseerde (drugs)criminaliteit. Deze specifieke risicofactoren zijn onderverdeeld in verschillende categorieën, de indicatoren. De indicatoren zijn persoonlijke factoren, psychologische factoren, gezin, criminaliteit, sociale factoren en opleidingsniveau en economische omstandigheden.

3.2.2 Boomdiagram

De dimensies en indicatoren die de dimensies meetbaar maken, zijn hieronder grafisch weergegeven in een boomstructuur.

Figuur 1 Operationalisatie



Hieronder worden de indicatoren uit de bovenstaande figuur verder toegelicht.

Tabel 6 Uitleg indicatoren

Dimensie	Indicator	Uitleg van de indicator
Context	Normalisatie drugsgebruik	De mate waarin jongeren het gebruiken en verhandelen van drugs als normaal beschouwen
	Digitale leefwereld	De invloed van sociale en digitale media op jongeren en de effecten hiervan
Deelname aan drugscriminaliteit	Ingroeimechanismen	De ingroeimechanismen beschrijven hoe jongeren in eerste instantie in aanraking komen met personen die betrokken zijn bij drugscriminaliteit. De wijze van het eerste contact wordt hier beschreven
	Intrede tot drugscriminaliteit	De wijze waarop jongeren in de drugscriminaliteit belanden. Dit kan op eigen initiatief, door gericht gerekruteerd te worden of door geleidelijk in te stromen
	Fasen van rekruteringsprocessen	De processen omvatten de stadia van rekrutering die jongeren doorlopen om onderdeel te worden van een criminele organisatie in de drugshandel
Motivaties	Materiële motivaties	De motivatie(s) van de jongeren kunnen materieel zijn, zoals het verdienen van geld of verkrijgen van drugs
	Immateriële motivaties	De motivatie(s) van de jongeren kunnen immaterieel zijn, zoals status, acceptatie of avontuur
Risico-factoren	Persoonlijke factoren	Bepaalde persoonlijke factoren maken dat jongeren meer of minder kans maakt om in de drugscriminaliteit te belanden, zoals leeftijd, geslacht, religie en etniciteit
	Psychologische factoren	Psychologische factoren zoals antisociale persoonlijkheidskenmerken, een lichte verstandelijke beperking of (overmatig) drugsgebruik zijn risicofactoren voor drugscriminaliteit
	Gezin	Bepaalde factoren uit de gezinssituatie van jongeren maken dat iemand meer of minder kans maakt om in de drugscriminaliteit te belanden, zoals gebrek aan aandacht, verstoorde familiestructuur, onmacht van ouders of verslavingen

Criminaliteit	Een criminele achtergrond, criminele vaardigheden en expertise en deelname aan een problematische groep zijn risicofactoren voor drugscriminaliteit
Sociale factoren	Sociale factoren zoals familie in de georganiseerde criminaliteit of een ontbrekende (groeps)identiteit zijn risicofactoren voor drugscriminaliteit
Opleiding en economische omstandigheden	Slechte schoolprestaties en armoede zijn risicofactoren voor drugscriminaliteit

3.3 Methode van dataverzameling

De data is verzameld door middel van semi-gestructureerde diepte-interviews. Bij semi-gestructureerde interviews liggen de formulering van de vragen en de volgorde van de vragen van te voren al vast (Bleijenbergh, 2015). De vragen zijn open. Op die manier kan de respondent zijn eigen antwoorden formuleren (Bleijenbergh, 2015). Het gebruiken van een voorgestructureerde vragenlijst zorgt ervoor dat de respondenten allemaal dezelfde vragen krijgen. Het voordeel hiervan is dat de betrouwbaarheid wordt vergroot (Bleijenbergh, 2015). Ook bestaat de mogelijkheid om door te vragen wanneer een bepaald onderwerp verder uitgediept dient te worden.

Om een diepgaand onderzoek uit te voeren over de motivaties van jongeren, is getracht interviews af te nemen met jongeren die te maken hebben (gehad) met drugscriminaliteit. Het bleek echter lastig om jongeren te vinden die bereid zijn om hierover in gesprek te gaan. Daarom is uiteindelijk gekozen voor het interviewen van respondenten die door hun werkzaamheden deskundig zijn en veel kennis bezitten over het onderwerp jongeren in de drugscriminaliteit. In totaal zijn tien interviews afgenomen bij tien deskundigen op dit gebied. De respondenten zijn onder andere werkzaam bij de gemeente, het gebiedsteam van de gemeente, jeugd-jongerenwerk en de politie. Alle respondenten zijn in hun werk veelvuldig in aanraking geweest met jongeren uit de drugscriminaliteit en zijn gespecialiseerd in drugscriminaliteit en/of problematische jongeren. Ze hebben veel ervaring met het onderwerp drugscriminaliteit en jongeren en daarom veel kennis. Er zijn verschillende respondenten met verschillende functies en dus ook verschillende visies op het probleem geïnterviewd om een zo compleet mogelijk beeld te krijgen van de inhoud van het probleem en de mogelijke oplossingen. Alle interviews zijn anoniem afgenomen en alle respondenten blijven anoniem, omdat de inhoud van de interviews gevoelige informatie betreft.

De interviews zijn gedurende zes weken afgenomen. Met een aantal respondenten hebben twee gesprekken plaatsgevonden. Het eerste gesprek, aan het begin van het onderzoek, was dan verkennend. Later is het officiële interview afgenomen. De interviews hebben plaatsgevonden op verschillende locaties. Voor de meeste respondenten is dit op hun eigen werkplek geweest. Het is één keer voorgekomen dat een respondent op eigen verzoek naar de werkplek van de onderzoeker is gekomen, zijnde het politiebureau in Barneveld.

De vragen die gesteld zijn tijdens de interviews zijn opgesteld in het interviewprotocol. Het interviewprotocol is terug te vinden in de bijlagen. Het interviewprotocol is opgebouwd uit verschillende onderdelen. Voor deze volgorde is gekozen om de opbouw van het interview zo logisch mogelijk te laten zijn. Daarom is ervoor gekozen om, in tegenstelling tot het theoretisch kader, te beginnen met de vragen over risicofactoren. Hierdoor had de vragenlijst een logische opbouw. Voorafgaand aan de vragen over de risicofactoren, zijn eerst een aantal algemene vragen gesteld. Vervolgens zijn enkele vragen over de context gesteld. Hierna zijn de ervaringen rondom deelname aan drugsriminaliteit gevraagd. Vervolgens is ingegaan op de motivaties van jongeren om deel te nemen aan drugsriminaliteit. Hierna zijn vragen gesteld over de criminele organisatie. Tot slot is de visie van de deskundigen gevraagd over de alternatieve wegen en mogelijke oplossingen van het probleem. De vragen over de criminele organisatie en de aanpak van drugsriminaliteit onder jongeren zijn niet gesteld om de theorie te testen, maar enkel om meer informatie te verkrijgen over hoe deze onderwerpen. De visie van de respondenten op de aanpak van het probleem is gebruikt om aanbevelingen inhoudelijk beter te formuleren.

Van enkele onderwerpen was vrij snel duidelijk dat de respondenten hier geen goed antwoord op konden geven, zoals vragen over antisociale persoonlijkheidskenmerken en enkele vragen over sociale risicofactoren. Deze vragen zijn uit het interviewprotocol gehaald en niet meegenomen in de analyse, omdat deze geen toegevoegde waarde hadden. In het hoofdstuk van de analyse staat aangegeven welke onderdelen niet zijn meegenomen.

[3.4 Methode van data-analyse](#)

Tijdens de inhoudsanalyse van de kwalitatieve data worden (fragmenten van) de teksten gelabeld met begrippen en wordt hier vervolgens een betekenis aan toegekend (Bleijenbergh, 2015). Dit worden de codes genoemd. Het coderen gebeurt om te helpen met het leggen van verbanden tussen de empirie en de theorieën. Er wordt geanalyseerd in welke patronen de codes voorkomen en in hoeverre ze met elkaar samenhangen (Bleijenbergh, 2015). Op deze manier worden de relevante stukken van de teksten zichtbaar gemaakt. Door te coderen kan de data worden

gecategoriseerd in bepaalde thema's. Het materiaal wordt gereduceerd en samengevoegd waardoor de verschillende antwoorden van verschillende respondenten bij één thema kunnen komen te staan (Vennix, 2016).

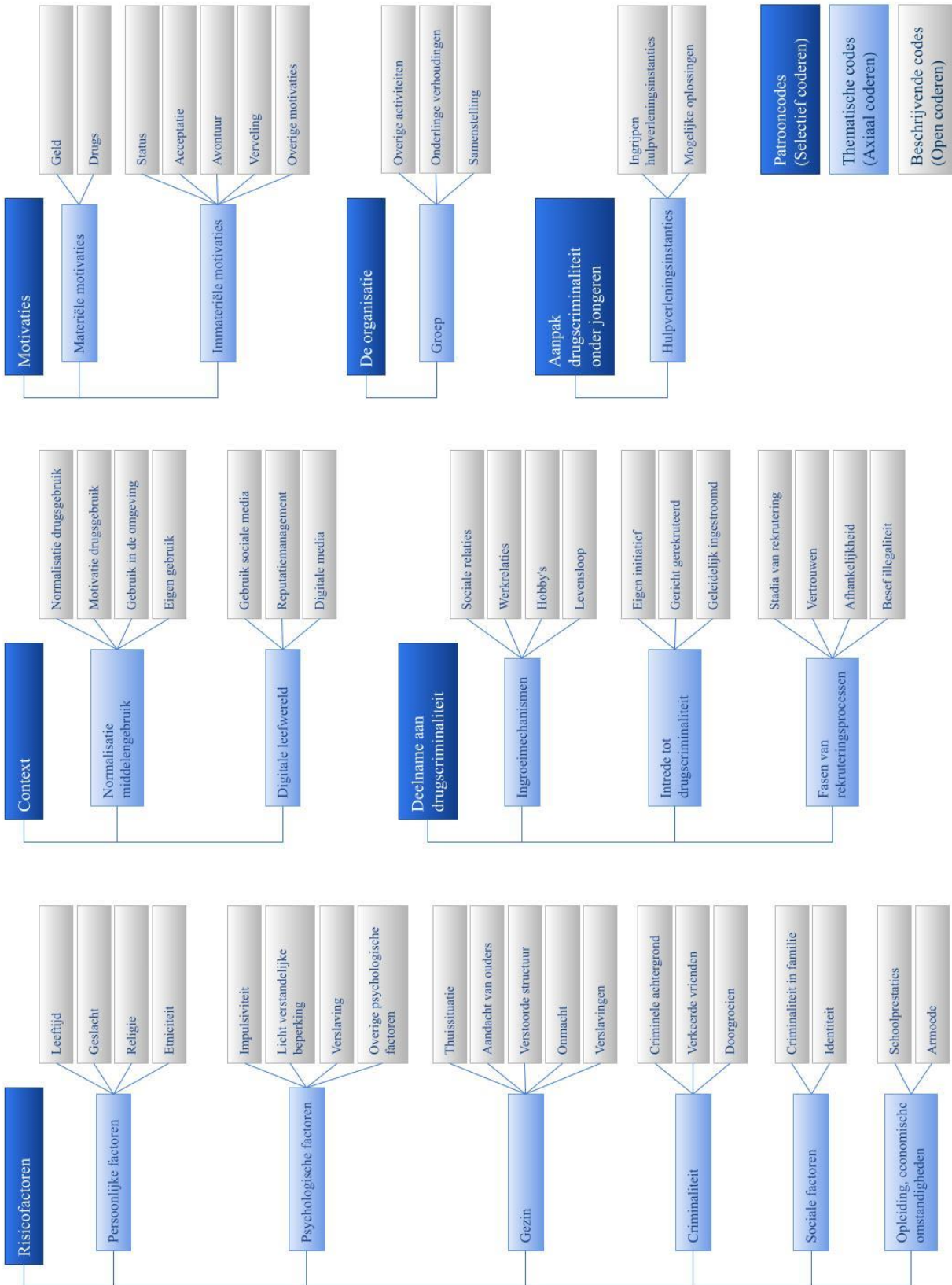
Voor de kwalitatieve inhoudsanalyse wordt gekozen voor een deductieve benadering met inductieve elementen. Er is al sprake van theoretische voorkennis, en deze is voor een deel gebruikt om verwachtingen te beschrijven. Bij een deductieve analyse is vooraf op basis van de literatuur een codeerschema uitgewerkt wat leidend is voor het coderen van de data (Bleijenberg, 2015). Er is voorafgaand aan de interviews een codeerschema uitgewerkt op basis van de literatuur. Het empirische materiaal kon geanalyseerd worden met enige theoretische verwachtingen over het verschijnsel, maar tegelijkertijd is ook de ruimte open gebleven voor nieuwe, niet verwachte resultaten. Daarom zijn een aantal onderdelen in het codeerschema opgenomen die niet eerder genoemd zijn in het theoretisch kader. Dit waren onderwerpen die tijdens de interviews meerdere malen aan bod zijn gekomen en daarom toch relevant bleken voor de analyse. Hierover wordt meer uitleg gegeven bij de figuur. Op deze manier blijft de mogelijkheid open dat een resultaat gevonden wordt dat niet in lijn ligt met de verwachtingen op basis van de literatuur, of zaken die niet eerder in de literatuur benoemd zijn. De begrippen zijn eerst concreet gelabeld, dit is vervolgens steeds abstracter geworden.

Voor het coderen is gebruik gemaakt van computerondersteund coderen met behulp van ATLAS.ti. Een voordeel hiervan is dat het programma helpt met het systematisch uit elkaar houden van de codes en ondersteunt het combineren van teksten met dezelfde code uit verschillende bronnen. Een ander voordeel is dat het navolgbaar is en daardoor de betrouwbaarheid van het onderzoek toeneemt (Bleijenbergh, 2015).

Het deductieve codeerschema is gebaseerd op de boomstructuur die terug te vinden is in de operationalisatie. In het codeerschema zijn de verschillende soorten codes aangegeven met een kleur. De beschrijvende codes zijn een kernachtige beschrijving van (een gedeelte van) de data (Vennix, 2016). De thematische codes zijn beschrijvend voor de begrippen die ten grondslag liggen aan de beschrijvende codes (Vennix, 2016). De patrooncodes geven een samenhang tussen de begrippen aan (Vennix, 2016). Het codeerschema is op de volgende pagina weergegeven.

Na het coderen is de data gecategoriseerd om alle informatie die betrekking heeft op een thema bij elkaar te plaatsen.

Figuur 2: Codeerschema



In het codeerschema zijn enkele codes terug te vinden die niet gebaseerd zijn op theorie, maar op zaken die wel meerdere malen ter sprake zijn gekomen in de interviews. De patrooncode 'de organisatie' is hier één van. Tijdens de interviews zijn enkele vragen gesteld over de criminele organisatie waar jongeren in terecht komen zodra ze te maken krijgen met drugscriminaliteit. Hierover zijn vragen gesteld om een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de wijze waarop jongeren onderdeel worden in een dergelijke organisatie. Ook is de patrooncode 'aanpak drugscriminaliteit onder jongeren' toegevoegd. Om de visie van de deskundigen omtrent de aanpak van drugscriminaliteit onder jongeren zo goed mogelijk in beeld te krijgen en om hier vervolgens aanbevelingen over te kunnen doen, zijn hier ook vragen over gesteld in de interviews. Deze vragen zijn gecodeerd zoals in het onderstaande codeerschema aangegeven staat. Verder zijn de beschrijvende codes 'overige psychologische factoren' en 'overige motivaties' toegevoegd zodat de respondenten hier toevoegingen konden doen. Ook zijn bij de vragen over context enkele zaken aan de orde gekomen die niet in de literatuur beschreven staan. Deze zijn ondergebracht in de beschrijvende codes 'motivatie drugsgebruik', 'reputatiemanagement' en 'digitale media'.

3.5 Beperkingen

Deze manier van onderzoek doen, brengt verschillende beperkingen met zich mee. De eerste en belangrijkste beperking is dat de betekenis van de codes afhankelijk is van de interpretatie van de onderzoeker (Bleijenbergh, 2015). De onderzoeker heeft zelf vrijheid om aan bepaalde tekstfragmenten codes en betekenissen toe te kennen. Het is bij kwalitatief onderzoek niet de bedoeling om dit zoveel mogelijk te beperken omdat de rol van de onderzoeker cruciaal is (Van Zwieten & Willems, 2007).

3.5.1 Betrouwbaarheid

De betrouwbaarheid gaat over dat de resultaten van het onderzoek niet worden vertekend door de onderzoeker. Betrouwbaarheid gaat over de precisie van methoden van dataverzameling (Boeije, 2014). De controleerbaarheid is van belang (Van Zwieten & Willems, 2007), evenals de replicerbaarheid (Verhoeven, 2018). Bij een betrouwbaar onderzoek is er geen sprake van toevallige fouten (Verhoeven, 2018) en leidt herhaling tot gelijke uitkomsten (Boeije, 2014). De betrouwbaarheid wordt gepoogd zoveel mogelijk te waarborgen door alle stappen systematisch te doorlopen en door gebruik te maken van ATLAS.ti voor het coderen van de data. De onderzoeker kijkt hierdoor zo onafhankelijk en objectief mogelijk naar de data. Ook zijn de data

en de methoden van onderzoek doen zo expliciet mogelijk beschreven om het onderzoek replicerbaar te maken. Door het kleine aantal waarnemingen, is de betrouwbaarheid altijd lastiger te waarborgen (Bleijenbergh, 2015). Daarom is de methode van dataverzameling zo concreet en duidelijk mogelijk gemaakt. Tevens is het interviewprotocol terug te vinden in de bijlagen.

3.5.2 Validiteit

Validiteit is te onderscheiden in interne en externe validiteit. Interne validiteit gaat over of het onderzoek meet wat het beoogd te meten (Van Zwieten & Willems, 2007). De ruimte van de onderzoeker voor eigen interpretatie in kwalitatief onderzoek kan een afbreuk doen aan de interne validiteit (Van Zwieten & Willems, 2007). Bij interne validiteit gaat het om systematische fouten door de onderzoeker, bijvoorbeeld door gegevens verkeerd te interpreteren (Boeije, 2014). De onderzoeker kan zijn eigen vooroordelen niet herkennen en daardoor zijn eigen interpretatie van de data beschouwen als de interpretatie van de geïnterviewde (Vennix, 2016). De interne validiteit is gepoogd te waarborgen door de respondenten anonimiteit te beloven. Ook is tijdens de interviews doorgevraagd om te controleren of de antwoorden juist geïnterpreteerd zijn. Tevens zijn de interviews opgenomen en getranscribeerd om de gegevens zo correct mogelijk te verwerken.

De externe validiteit wordt gekeken naar de mate van generaliseerbaarheid (Lucassen & Hartman, 2007; Verhoeven, 2018). De externe validiteit gaat over het onderzoeken van een kleinere groep en vervolgens uitspraken te kunnen doen over een grotere groep (Bleijenbergh, 2015). Bij een kwalitatief onderzoek is dit lastiger, omdat maar een klein aantal waarnemingen zijn. De resultaten zijn daardoor lastiger te generaliseren, maar dat geldt niet per se voor de patronen (Bleijenbergh, 2015). De externe validiteit in dit onderzoek is zoveel mogelijk gewaarborgd door het onderzoeken van een groep deskundigen met veel ervaring met en kennis over jongeren tussen de 12 en 18 jaar in de gemeenten Barneveld en Nijkerk die te maken hebben (gehad) met drugscriminaliteit.

4. Analyse en resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de analyse van de interviews besproken. De resultaten worden besproken aan de hand van het codeerschema en de vragen die gesteld zijn tijdens de interviews. Voor de structuur van de rapportage van de analyse worden de patrooncodes en de onderdelen in de volgorde van het interviewprotocol aangehouden.

4.1 Risicofactoren

Als eerste onderdeel in de interviews zijn de risicofactoren besproken. Evenals in de theorie zijn de risicofactoren opgedeeld in verschillende categorieën. Dit zijn persoonlijke factoren, psychologische factoren, gezin, criminaliteit, sociale factoren en opleiding, economische omstandigheden.

4.1.1 Persoonlijke factoren

Leeftijd

Bij persoonlijke factoren zijn vier vragen gesteld. Bij de vraag over de leeftijd waarop jongeren beginnen in de drugscriminaliteit, werd door acht respondenten verteld dat dit tussen de 12 en 16 jaar ligt.

'De echte beginnen wel rond 12, 13, 14' (Respondent 3).

'Eigenlijk is dat begin al redelijk vroeg, een jaar of 13, 14 al wel. (...). Dat is de overgang van de lagere school naar de middelbare school. Dat ze andere vrienden krijgen en de leerlingen die wat ouder zijn, ze worden meegenomen in vrijetijdsbestedingen, zien ook wel dat daar ook wel drugs wordt gebruikt.' (Respondent 7)

'Het begint denk ik op een leeftijd van 15, 16 jaar. (...). Dat is ook de leeftijd dat ze vaak meer naar buiten toe trekken (...) en dat ze mijn inziens wat meer in aanraking komen met de grote boze buitenwereld'. (Respondent 2)

Respondent 9 heeft aangegeven dat tussen de 12 en 16 jaar het vooral om loopjongens gaat, en vanaf ongeveer 18 jaar houden deze jongeren zich dieper bezig met criminaliteit.

Geslacht

Over geslacht hadden negen respondenten te vertellen dat ze meer jongens tegenkomen.

'Over het algemeen zijn het meer mannen' (Respondent 6).

Dat betekent volgens de respondenten overigens niet dat het alleen maar bij jongens gebeurt. Ook vertelden meerdere respondenten dat de rol van meisjes anders is. Tevens kan het volgens enkele respondenten zo zijn dat het bij meisjes simpelweg minder snel wordt verwacht, en daarom minder zichtbaar is.

'Van jongens is het sneller zichtbaar. Meisjes zijn daarin toch wat slimmer, of wordt het niet van verwacht dus wordt het langer genegeerd. Ik heb wel het idee dat het van jongens eerder zichtbaar is, maar ik durf het niet te zeggen dat jongens het meer doen (...)' (Respondent 3).

'Meisjes vervullen daarin vaak weer een andere rol en zijn zich daar niet zo bewust van. Dat lijkt vaak ietsje milder ofzo'. (Respondent 5).

'Ook wel een andere rol, vaak meer faciliterend. Bijvoorbeeld dat ze de scooter uitlenen aan hun vriendje (...). Dus je ziet vaak dat meiden zijdelings erbij betrokken zijn (...).' (Respondent 2).

Religie

De rol die religie eventueel kan spelen, vonden veel respondenten lastig. Drie respondenten gaven aan dat ze niet het idee hadden dat religie een rol speelt. Vijf respondenten gaven als argument dat religie vaak leidt tot een gesloten cultuur, waardoor niet vaak over problemen wordt gesproken en de problemen langer blijven bestaan.

'Het geloof van de ouders in hun eigen kind is zo sterk, dat ze daar niet aan doen (...). Wat we wel vaker zien dat er een soort van kop in het zand gestoken wordt, en ouders pas veel te laat erachter komen waar hun kinderen mee bezig zijn. (...). En dan is de druk van de gemeenschap en de kerk wel heel erg groot.' (Respondent 7).

Twee respondenten gaven aan dat het geloof misschien kan leiden tot druk waar jongeren uit willen vluchten, en dit doen in de vorm van het gebruiken en/of het verhandelen van drugs.

'(...) sommige zwaardere stromingen binnen het geloof, dat is toch allemaal een beetje hel en verdoemenis. Dus het is vooral, het is een lijdensweg, het is allemaal kommer en kwel en mensen kunnen daardoor zoiets hebben van, nou ik wil toch een beetje vluchten uit die donkerheid (...).' (Respondent 1).

Etniciteit

Ook op de vraag over etniciteit gaven respondenten verschillende antwoorden. Vier respondenten gaven aan dat etniciteit geen verschil maakt.

'Ik denk als je daar goed naar gaat kijken, dat dat verschil helemaal niet zo groot is. Want de drang om ergens bij te horen, dat is van alle culturen.' (Respondent 7)

Vier andere respondenten spraken over jongeren die behoren tot etnische minderheden in achterstandswijken. Dit zijn jongeren die meer moeten doen om het te maken. Respondent 8 gaf aan meerdere malen meegemaakt te hebben dat jongeren met een niet-westerse achtergrond vaak veel moeilijker aan een (bij)baan komen en daarom wel eens op het verkeerde pad belanden. Door een andere etnische achtergrond hebben deze jongeren het gevoel dat ze minder of geen toekomstperspectief hebben, en hebben ze het gevoel dat ze niet veel te verliezen hebben.

'Je wordt toch niet geaccepteerd als Marokkaan of Turk. Je staat gewoon 3-0 achter, punt, dat is gewoon zo.' (Respondent 8).

Tot slot werd door drie deskundigen ook over een andere reden gesproken. Mogelijk kunnen cultuurverschillen wellicht ook aanleiding geven voor het lopen van een groter risico.

'Daarin zie je echt wel dat bijvoorbeeld sommige jongeren veel langer op straat mogen rondhangen terwijl anderen weer wat eerder dan naar binnen moeten komen. (...). Ik denk wel dat er zeker jongeren zijn waar cultuurverschillen bijvoorbeeld een rol spelen en dat die daarin misschien wat vrijer worden gelaten op bepaalde gebieden. Misschien aan de andere kant ook weer met wat strakkere hand worden aangepakt vervolgens.' (Respondent 5).

4.1.2 Psychologische factoren

Voor veel respondenten waren vragen over antisociale persoonlijkheidskenmerken lastig te beantwoorden, omdat ze daar weinig zicht op hebben. Dit onderdeel is uit de analyse verwijderd.

Licht verstandelijke beperking

Van de tien respondenten erkenden zes dat het hebben van een licht verstandelijke beperking een risicofactor is voor drugscriminaliteit. Dit zijn vooral jongeren die kwetsbaar en beïnvloedbaar zijn. Jongeren met een licht verstandelijke beperking zijn heel kwetsbaar, lopen vast met zichzelf, kunnen moeilijker nee zeggen en voor zichzelf opkomen. Daar wordt misbruik van gemaakt. Vaak overzien ze de gevolgen van hun handelen ook niet goed.

'(...) die zijn het meest beïnvloedbaar in mijn ogen, en dat weten die drugscriminelen gewoon.' (Respondent 8).

Drugsgebruik en verslaving

Op de vraag of jongeren die drugs verhandelen wel of niet verslaafd zijn, hadden de respondenten geen eenduidig antwoord. De helft van de respondenten gaf aan dit niet vaak te zien.

'Nee, ik heb dat nog nooit gezien.' (Respondent 6).

'Dat zie je niet vaak hoor, dat iemand die dealt in drugs zelf verslaafd is. Dat heb ik eigenlijk nog nooit gezien.' (Respondent 3).

'Nee ik denk dat ze het echt doen voor het snelle geld.' (Respondent 4).

Twee respondenten gaven aan dit wel mee te maken. Zij hebben wel ervaring met jongeren in de drugshandel om hun eigen verslaving te faciliteren.

'Nou, over het algemeen als ze zover zijn dat ze dan moeten verhandelen, zie je eigenlijk wel dat ze verslaafd zijn.' (Respondent 2).

De overige respondenten wisten geen antwoord te geven op deze vraag, omdat ze onvoldoende zicht hebben op dit onderdeel.

Overige psychologische factoren

Ook is aan alle deskundigen de vraag gesteld of zij nog andere psychologische factoren van belang achten als risicofactor. Door vijf respondenten is ADHD benoemd, door zes respondenten is autisme benoemd. Andere mogelijke risicofactoren die de respondenten noemden, zijn ODD en een hechtingsstoornis.

'Ze hebben wel bijna allemaal gedragsproblemen en autoriteitsproblemen, zowel op straat als op school. (...). Dan zie je jongeren terugkeren die dan bijvoorbeeld ODD hebben.' (Respondent 2).

'(...) Of een hechtingsstoornis, ergens dat ze een plek zoeken.' (Respondent 3).

'(...) ik denk dat bepaalde vormen van autisme (...) daar misschien wel mee te maken hebben. (...). Kijk veel jongeren waar wij mee te maken hebben, hebben natuurlijk of thuis veel

problemen, of psychische problemen, of hebben te maken met een LVB, of ADHD, of autisme.' (Respondent 4).

'(...) vaak een algeheel beeld van kwetsbaarheid, dus jongeren die wat beïnvloedbaarder zijn.' (Respondent 5).

'Kinderen die een trauma hebben meegemaakt.' (Respondent 7).

Over het algemeen benoemden de respondenten zaken die met de kwetsbaarheid en beïnvloedbaarheid van het kind te maken hebben.

4.1.3 Gezin

Alle respondenten waren het erover eens dat de thuissituatie van grote invloed is op deze jongeren. Acht respondenten gaven aan dat de jongeren die zij tegenkomen in hun werk een lastige thuissituatie hebben. De problemen verschillen van de aandacht van de ouders, opvoeding, ouders in de criminaliteit, gewelddadige thuissituatie, druk vanuit huis en armoede.

'Ik denk dat het zeker van grote invloed is in wat voor nest je opgroeit, wat je kan doen met de kwaliteiten die je hebt.' (Respondent 1).

'Kijk veel jongeren waar wij mee te maken hebben, hebben natuurlijk wel thuis heel veel problemen.' (Respondent 4).

Aandacht van ouders

Over aandacht van ouders zeiden respondenten dat dat weliswaar iets is wat ze met enige regelmaat zien, maar dat het niet per se een risicofactor hoeft te zijn. Dit kan volgens de respondenten namelijk in veel gezinnen voorkomen waar de ouders werken en daardoor niet altijd tijd hebben voor de kinderen. Dat is niet direct zorgwekkend.

'Dat hoeft dus niet altijd mis te gaan.' (Respondent 1).

'(...) als je naar één ouder gezinnen kijkt, of als ouders beide moeten werken natuurlijk om rond te komen dan krijg je automatisch al dat er minder tijd voor kinderen is. Dus dat wil niet per definitie zeggen dat ze bijvoorbeeld niet naar de kinderen omkijken of dat ze niet van hun houden.' (Respondent 2).

Aandacht van ouders kan juist ook het tegenovergestelde effect hebben wanneer er te veel van is. Het kan ook zo zijn dat ouders juist wel erg betrokken zijn, maar dat vooral onmacht een rol speelt.

'Maar ook mensen waar ouders er pontificaal bovenop gaan zitten en die zich onttrekken aan dat, en die juist daardoor veel meer naar buiten zijn.' (Respondent 5).

Eén respondent sprak over de ervaring dat ouders vaak onvoldoende betrokken zijn in het welzijn van hun kinderen. Volgens deze respondent is het gebrek aan aandacht van ouders naar kinderen dus wel een zorgelijk probleem en een risicofactor. Ook werd gesproken over ouders die vooral druk met zichzelf bezig zijn, waardoor de kinderen op een gegeven moment een ander pad kiezen. Te weinig aandacht van ouders kan dus wel een risicofactor vormen.

Verstoorde familiestructuur

Op de vraag of beide ouders nog in beeld zijn, gaven zes respondenten aan dat ze vaak zien dat ouders uit elkaar zijn. De respondenten vertelden dat de invloed hiervan op jongeren vaak betekent dat ze kwetsbaarder en beïnvloedbaarder zijn omdat de thuissituatie lastig is.

'Jongeren waarvan de ouders zijn gescheiden of waarvan een ouder is overleden, die zijn toch vaak kwetsbaarder omdat er een ouderrol is weggefallen. Of dat er een conflictueuze echtscheiding situatie is geweest waar de jongeren heel erg onder gebukt gaan.' (Respondent 7).

Vier respondenten gaven aan dat ze van alles tegenkomen.

'Nee dat is echt alles, gescheiden, bij elkaar, overleden, bij oma wonen, alles zie je. Daar is echt geen pijn op te trekken.' (Respondent 3).

Onmacht van ouders

Drie respondenten gaven aan dat de ouders wel eens onmacht voelen. Ouders kunnen hun invloed verliezen op hun kinderen en niet goed weten hoe ze daarmee moeten omgaan.

'En voor een gedeelte zal er ook een stuk opvoedingsonmacht tussen zitten, dus dat ze niet goed weten hoe ze ermee om moeten gaan.' (Respondent 2).

'(...) de ouders gaan daarin ook meebewegen. Op het moment dat jij als ouder ziet (...) het gaat niet goed met mijn kind, het loopt allemaal niet prettig en ik wil hem eigenlijk niet zo

loslaten maar inderdaad gaan van lieverlee beslissingen nemen waar ze misschien niet helemaal achter staan maar wat op dat moment het beste lijkt.' (Respondent 5).

'Wat ik vaak zie is dat de ouders op een gegeven moment geen invloed meer hebben.' (Respondent 8).

Er wordt door de respondenten gesproken over dat ouders niet weten hoe ze met bepaalde zaken om moeten gaan. Het is lastig voor ouders om adequaat om te gaan met de kinderen wanneer ze zich niet meer gedragen zoals dit hoort. Voor de overige respondenten was dit ook een lastige vraag omdat ze vaak geen zicht hebben op deze situatie.

Verslavingen in het gezin

Over verslavingen in het gezin gaven vier respondenten aan dit wel eens tegen te komen. Ze vertelden dat verslavingsgevoeligheid erfelijk kan zijn en dat door verslavingen van ouders of gezinsleden, gebruik genormaliseerd kan worden voor jongeren. Ze zijn er dan meer aan gewend dat middelen gebruikt worden waardoor de drempel wordt verlaagd. Ook hebben ouders dan het gevoel dat ze geen recht hebben om hun kinderen ergens op aan te spreken, omdat ze het zelf ook doen.

'Verslaving is natuurlijk wel iets wat erfelijk kan zijn (...). En daarmee vervagen de grenzen natuurlijk ook een beetje. (...). Je kan er weinig van zeggen, vinden ouders dan.' (Respondent 5).

'Ja, zeker, absoluut. Alcoholmisbruik, drugsgebruik, ja je ziet het ook heel vaak voor bij ouders die wat andere waarden en normen hebben, die het allemaal niet zo nauw nemen, ja. En dan is het ook heel erg moeilijk om zo'n jongere uit die vicieuze cirkel te halen.' (Respondent 7).

De overige respondenten gaven aan hier geen zicht op te hebben, omdat ze niet op die manier in contact staan met de jongeren en het gezin waarin zij opgroeien.

4.1.4 Criminaliteit

Negen van de respondenten gaven aan dat jongeren vaak door kleinere vergrijpen al in beeld zijn wanneer duidelijk wordt dat ze zich ook met drugshandel bezig houden. Het komt zelden voor dat jongeren voor het eerst in beeld komen met drugshandel.

'Het zijn vaak eerst kleine, onschuldige vergrijpen. (...). Maar dan zie je wel dat constant dat piketpaaltje wordt verzet naar grovere feiten en dat daar, ja, mensen ook in de drugshandel belanden.' (Respondent 1).

'Vaak zie je ze wel langzaamaan, niet per se met meer andere vergrijpen, maar wel langzaamaan gewoon wat meer in beeld komen op straat.' (Respondent 3).

Respondent 9 vertelde dat het voor jongeren vaak lastig is om oorzaak en gevolg te herkennen, waardoor het al snel niet meer uitmaakt. De grenzen voor de jongeren worden eigenlijk steeds meer verlegd. Jongeren die in beeld komen voor drugscriminaliteit zijn volgens een grote meerderheid vaak al eerder in beeld geweest voor andere zaken.

Verkeerde vrienden

Negen respondenten gaven aan dat de vriendengroep van belang is. Wanneer jongeren verkeerde vrienden hebben, heeft dit een negatieve invloed.

'Ik denk dat vrienden zeker invloed hebben, ja. Die toch normatief een ander standpunt hebben dan dat wij normaal vinden, ja.' (Respondent 1).

'Het zijn eigenlijk jongens en meiden die een tijd met elkaar meelopen. (...) Ja, ze zoeken de grens wel op.' (Respondent 7).

De groepsdruk in zo'n groep is groot volgens de respondenten. Het gaat voornamelijk om jongeren die met elkaar meelopen en elkaar ook nodig hebben om zichzelf en de groep in stand te houden. Het omgaan met verkeerde vrienden en de groepsdruk die daarbij komt kijken is volgens het grootste deel van de respondenten belangrijk.

Doorgroeien

Op de vraag of deze jongeren vaak doorgroeiers worden, gaven twee respondenten aan dat dat niet altijd het geval is. Bij sommigen is er slechts sprake van een eenmalig vergrijp, waarna ze niet meer in beeld komen.

'Nee hoor, er zijn ook zat jongeren die komen nooit meer in beeld.' (Respondent 4).

Twee andere respondenten gaven aan dat wanneer een bepaald omslagpunt plaatsvindt, deze jongeren de mogelijkheid krijgen om eruit te stappen, bijvoorbeeld wanneer ze kinderen krijgen. Maar wanneer er geen andere mogelijkheden zijn om geld te verdienen en wanneer ze niet

worden gepakt, is dat volgens deze twee respondenten vaak niet het geval. Vier respondenten gaven aan dat jongeren wel vaak doorgroeien.

'Dus je gaat eigenlijk net zo lang door tot je gepakt wordt, en daarna is het nog beter uitkijken.' (Respondent 7).

'Zo werkt het denk ik wel in een organisatie. Binnen mijn organisatie als werk (...) wil je doorgroeien, dat werkt dus ook zo in een criminele organisatie.' (Respondent 8).

'Dat is heel lastig want degenen die het licht zien worden tegengehouden door de rest zeg maar.' (Respondent 5).

Respondent 5 vertelde dat het vaak geen mogelijkheid is voor deze jongeren om eruit te stappen, omdat ze dan belaagd worden en overal worden opgewacht. Respondent 6 is het daarmee eens.

'Dan wordt je echt belaagd door die groep.' (Respondent 6).

Het is heel lastig voor jongeren om uit de drugscriminaliteit te stappen. Zelf als ze wel zelf een andere keuze willen maken, is dit vaak niet mogelijk door de bedreigingen en uitingen van geweld van andere leden uit de criminele organisatie.

De vragen over criminele vaardigheden en expertise waren lastig te beantwoorden en zijn daarom uit de analyse gehaald.

4.1.5 Sociale factoren

Vijf respondenten gaven aan dat ze vaak vermoedens hebben dat ouders en/of familieleden van jongeren in de drugscriminaliteit ook criminele activiteiten ondernemen. Deze jongeren zien dit als voorbeeld en worden ook minder snel door hun ouders aangesproken wanneer zij dingen doen die niet mogen.

'Ik denk dat dat drempelverlagend kan zijn, zeker, ja. Als dat je voorbeelden zijn.' (Respondent 1).

'Er zijn wel vaak vermoedens van. Wat ouders heel erg vaak benadrukken is: ja, we zijn vroeger ook jong geweest, ja ik ken dat nog wel (...). Dus ouders leggen er bijna een zacht dekentje overheen, van: dat deden wij ook, dat is niet zo'n probleem.' (Respondent 5).

'Bij criminele jongeren komen we vaker tegen dat ouders ook antecedenten hebben.' (Respondent 6).

Drie respondenten gaven aan dit niet per se vaak te zien, maar niet zeker weten of het zich wel of niet afspeelt. Ook deze vraag was voor verschillende respondenten lastig te beantwoorden, omdat ze daar niet altijd zicht op hebben.

'Ik heb juist wel voorbeelden van waar ouders waar we wel van weten dat die echt wel best in de wat zwaardere criminaliteit hebben gezeten, die dat dan niet voor hun kinderen willen. Die hun kinderen daar juist bewust buiten proberen te houden.' (Respondent 2).

'Maar, ja tuurlijk er zullen ongetwijfeld jongeren zijn die het niet van een vreemde hebben. Die hebben dat thuis als voorbeeld gehad. Maar ik ken ook zat voorbeelden van jongeren dat ik denk: ja prima ouders en wat is hier gebeurd?' (Respondent 4).

Op de overige onderwerpen die eerder besproken zijn bij sociale risicofactoren hadden de respondenten weinig zicht en daarom is dit onderdeel uit de analyse gehaald.

4.1.6 Opleiding en economische omstandigheden

Schoolprestaties

Zeven respondenten gaven aan dat een deel jongeren die zich bezighouden met drugscriminaliteit geen hele hoge prestaties behalen op school.

'Slecht, ja. Met name omdat de motivatie om te studeren denk ik heel snel weg kan vallen als je via de drugshandel heel veel kan verdienen.' (Respondent 1).

'Ja, net wel, ik denk dat het jongeren zijn die geen schouderklopje hoeven.' (Respondent 8).

'Dan zijn het meestal niet de jongeren die vlekkeloos daar doorheen gaan.' (Respondent 5).

Drie respondenten hiervan vertelden dat er verschil zit in schoolprestaties en op welk niveau ze drugs verhandelen. Respondent 9 vertelde dat bij de jongens die worden ingezet als loopjongens zijn vaak slechte schoolprestaties te zien, maar op de aansturing zitten vaak slimme jongens die niet per se slecht presteren op school. Er zit een opbouw in de lagere dealers en de hogere dealers.

'Er zijn natuurlijk ook genoeg jongeren die weer wel op school blijven en het daar heerlijk uitvoeren, dus die daar hun boeltje verkopen en aardig afnemers hebben daar. En dat is dan weer hun reden om op school te komen.' (Respondent 5).

Armoede

Zeven respondenten gaven aan dat de jongeren die drugs verhandelen veelal uit armere gezinnen komen. Ze gaven aan dat ze vaak zien dat het om kansarme jongeren gaat in achterstandswijken, en dat maar een klein gedeelte uit een ander soort gezin komt.

'Want jongeren willen dan natuurlijk, hè, die dure sportschoenen die kunnen er niet vanaf. Nou ja, goed, als je die sportschoenen met één ritje wel te pakken hebt, nou dat trekt je best snel over de streep natuurlijk.' (Respondent 5).

Het gaat dan vaak om de wens om de mogelijkheid te hebben om dure merkkleding en andere statussymbolen te kunnen kopen, maar soms gaat het om het voorzien in levensmiddelen.

'Ze gaan gewoon op zoek naar geld. (...). Vaak komen ze uit arme gezinnen waardoor ze geen geld krijgen vanuit hun ouders dus ze moeten het zelf gaan verdienen. (...). En die jongen zei letterlijk tegen mij, (...) hij was 14 hè, ik voel mij de man in huis, ik krijg geen werk, mijn vrienden kopen merkkleding en dat soort dingen, wij komen thuis, komen we gewoon eten te kort.' (Respondent 8).

Voor deze jongeren is het aantrekkelijk om op een eenvoudige manier veel geld te verdienen en zo toch de spullen kunnen kopen die ze willen hebben. Als er sprake is van armoede zoals respondent 8 in het bovenstaande voorbeeld vertelt, kan het voor jongeren een uitkomst zijn om bij te dragen aan het gezin.

[4.2 Context](#)

Bij het onderwerp context zijn de respondenten gevraagd om hun visie en ervaring omtrent de contextuele factoren die uit de literatuur van belang zijn gebleken. Dit zijn de normalisatie van (drugs)gebruik en de digitale leefwereld van jongeren.

4.2.1 Normalisatie (drugs)gebruik

Acht respondenten hebben verteld dat het middelengebruik tegenwoordig erg genormaliseerd is. Jongeren vinden het gebruiken en het verhandelen van drugs niet meer abnormaal.

'Hoe ik het zie, nou wel als een redelijk diepgeworteld probleem, waar dat met name zit is denk ik wel in de normalisatie van drugsgebruik. (...). Op middelbare scholen is het niet ongebruikelijk maar we zien het zelfs ook op basisscholen al voorbij komen.' (Respondent 1).

'(...) dat iedereen het wel vrij normaal vindt dat mensen om je heen drugs gebruiken zeg maar.' (Respondent 5).

Deze acht respondenten gaven allemaal aan dat drugs tegenwoordig normaler wordt gevonden dan vroeger en dat dit een groot probleem is. Twee respondenten gaven aan dat het gebruiken van drugs net zo normaal is als het drinken van een biertje of een wijntje.

Motivaties drugsgebruik onder jongeren

Twee respondenten vertelden dat de reden waarom jongeren drugs gebruiken te maken heeft met de levensfase en het experimenteren wat daarbij hoort.

'(...) ik denk toch ook wel de ontdekking naar jezelf, de ontdekking van nieuwe grenzen, het spannende, het avontuurlijke. Dat hoort natuurlijk wel heel erg bij die leeftijdsfase.'
(Respondent 1).

Twee respondenten gaven aan dat het ook kan gaan om verdoving. Een andere respondent gaf aan dat jongeren beginnen met het gebruiken van drugs om erbij te horen. Tot slot vertelde een respondent dat door de digitalisering de sociale contacten van jongeren veranderen, omdat jongeren elkaar hierdoor meer online spreken. Hierdoor kunnen jongeren zich ongemakkelijk voelen om in het echt met mensen om te gaan, en wanneer ze gebruiken, voelen ze zich zelfverzekerder.

Drugsgebruik in de omgeving

Zes respondenten gaven aan dat deze jongeren drugsgebruik in hun omgeving zien. Dit is onder andere veel in de agrarische gemeenschap in de omgeving. Hier is drugsgebruik vaak gewoon geworden, respondent 9 spreekt ervan dat het normaal is in die cultuur.

'Deze regio staat wel bekend om het drugsgebruik omdat men hele zware beroepen had. (...). Veel mensen vinden het zelf ook niet zo erg. (...). Maatschappelijk geaccepteerd.'
(Respondent 2).

'Ja, die werken gewoon zeven dagen in de week of zes dagen in de week, en of het nu ochtend of avond is, scheelt ze niks. Dus die hebben wel de knaken ervoor om gewoon de drugs te kopen.' (Respondent 8).

'Daarnaast zie je ook wel wat een rol speelt is dat het een agrarische gemeenschap is, (...) hard werken en daardoor cocaïne nodig hebben om lange dagen te kunnen maken, dus dat

zie je wel gebeuren. Dat ze willen hard werken, veel geld verdienen en dan ook vervolgens met dat geld willen ze dan ook hard genieten om het maar zo te zeggen. En dat maakt het ook wel mogelijk dat ze ook wat sneller op jonge leeftijd financiële middelen hebben om ook drugs te kunnen kopen.' (Respondent 1).

Andere respondenten spraken niet alleen over drugsgebruik, maar ook alcoholgebruik in de omgeving.

'(...) als je jongeren hebt waarbij ouders en vader ook met kratten bier thuiskomen in het weekend, en lekker zitten te pimpelen met z'n allen, die krijgen dat gewoon mee, dat is normaal.' (Respondent 7).

Over jongeren in bijvoorbeeld zorginstellingen sprak respondent 9 over jongeren die al veel hebben meegemaakt en vaak ook gebruiken. Door meerdere gebruikers is de handel daardoor ook groot.

Eigen drugsgebruik

Twee respondenten gaven aan dat de jongeren die drugs verhandelen, ook zelf drugs gebruiken.

'Nee, ik zie wel meestal dat er drugs wordt gebruikt, dat is echt bijna nooit niet.' (Respondent 5).

Vier respondenten gaven aan dat ze dit niet vaak tegenkomen. Twee respondenten gaven aan dat ze het wel eens zelf proberen, maar meer focussen op de handel.

'Dat denk ik wel, ja. Maar ik denk wel dat de nadruk meer op de handel ligt.' (Respondent 7).

4.2.2 Digitale leefwereld

Gebruik van sociale media voor handel

Zeven respondenten vertelden dat sociale media steeds meer worden gebruikt voor het verhandelen van drugs, en hierdoor een faciliterende rol spelen voor de handelaren. Sociale media brengen de klant en de drugsdealer bij elkaar.

'Maakt het natuurlijk net zo simpel als een pizza bestellen.' (Respondent 1).

'Nu is het op Snap en dan is het weg hè, dan is het meteen verdwenen.' (Respondent 5).

Door het gebruiken van sociale media voor handel is het een stuk eenvoudiger te verkrijgen, wat het verhandelen ook makkelijker maakt. Mensen komen makkelijker in contact met elkaar waardoor (het verhandelen van drugs) toegankelijker is.

Sociale media voor reputatiemanagement

Ook worden sociale media gebruikt voor reputatiemanagement, het delen van succes. Negen respondenten denken dat sociale media op deze manier veel invloed uitoefenen op potentiële drugsdealers. Jongeren willen graag laten zien dat ze succesvol zijn, dat ze dure spullen en merkkleding hebben om hiermee status uit te stralen. Sociale media maken dit een stuk zichtbaarder. Jongeren zien dit voorbij komen en worden hierdoor beïnvloed omdat ze dat ook willen, en kunnen vaak nog niet bepalen wat wel en niet realistisch is. Het verhandelen van drugs speelt een faciliterende rol om deze status ook te bereiken.

'De mobiel brandt in de hand zeg maar. Dus, het is alleen maar wat je voorbij ziet komen, dat wil je ook. En je wil ook die broek, je wil ook dat shirt, je wil ook die schoenen. Ja, dan zul je harder moeten werken in je bijbaantje of op een andere manier het kunnen genereren.' (Respondent 7).

'TikTok, Insta, Snap, (...). Het zijn kleine tien seconden filmpjes. Maar als jij een jaar lang kijkt naar zulke filmpjes (...) dan wordt dat normaal. (...). Stoerdoenerij, een jointje. (...) Mensen willen een bepaald aanzien hebben, ze zien in de clipjes ook Rolexjes en dat soort dingen.' (Respondent 8).

Sociale media hebben volgens respondent 9 vooral veel invloed omdat alles draait om macht, geld, uiterlijk, status. Die jongens willen dat ook, zo snel mogelijk. Respondent 9 vertelde dat jongeren vaak niet begrijpen dat sociale media geen realistisch beeld weergeven.

Digitale media

Ook digitale media zoals tv en muziek hebben invloed volgens vijf respondenten. Via tv-programma's, series, films, muziek en games worden jongeren ook blootgesteld aan zowel het gebruiken van de drugs als de criminaliteit achter de drugshandel. Volgens deze respondenten is dit zorgwekkend.

'(...) kijk maar eens naar een gemiddeld programma, wat je ook kijkt, er wordt altijd wel iets gezegd of gebruikt.' (Respondent 5).

'(...) allerlei films en games, je wordt erdoor beïnvloed, series over gangsters.' (Respondent 6).

Je ziet artiesten die steeds meer in hun teksten bepaalde zinnen gebruiken: ik heb coke in de uitverkoop bijvoorbeeld. (...) Je hebt bepaalde genres muziek die heel veel drugscriminaliteit in hun teksten verwerken. Dat zijn wel een beetje de huidige trends (...). Als je muziek aan zet hoor je coke in de uitverkoop, ik heb drank en drugs, weet je wel. Dat zijn allemaal dingen, dat heeft gewoon bepaalde invloed (...). Dat is de kracht van herhaling in een negatieve zin.' (Respondent 8).

Respondent 9 vertelde dat het verhandelen van drugs in de rapcultuur vaak mooi wordt gemaakt, en dat de interesse ook gewekt kan worden door films en series.

4.3 Deelname aan drugscriminaliteit

Bij het onderdeel deelname aan drugscriminaliteit zijn de respondenten bevraagd over de ingroeimechanismen, via welke contacten de jongeren in aanraking zijn gekomen met drugscriminaliteit. Ook zijn de respondenten gevraagd naar de mogelijkheden van intrede tot drugscriminaliteit en de processen die de jonge aanwas doorloopt wanneer ze onderdeel worden van een criminele groep.

4.3.1 Ingroeimechanismen

Over de ingroeimechanismen waren alle respondenten het eens. De jongeren komen in aanraking met drugscriminaliteit via vriendjes, school, jongeren die ze al kennen. Via die contacten komen ze veelal voor het eerst in aanraking met drugscriminaliteit. Wanneer anderen in hun vriendengroep drugs verhandelen, worden ze daardoor beïnvloed. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren wanneer de vriendengroep hier zelf informatie over deelt. Het kan ook zo zijn dat jongeren zien dat vrienden plotseling beschikking hebben over veel geld, en hier vragen over stellen. Tevens kan binnen een vriendengroep de groepsdruk worden opgevoerd om erbij te horen. Volgens de respondenten starten jongeren vrijwel altijd via bekenden met het verhandelen van drugs.

'In eerste instantie denk ik vooral jongeren die op straat ermee hangen bijvoorbeeld, die daar dat zien, dat dat in een bepaalde groep omgaat. Dat ze zien dat vriendjes ineens beschikking hebben over veel geld bijvoorbeeld.' (Respondent 2).

'En het gebeurt inderdaad ook wel veel van (...) jij loopt met mooie kleren aan. Ik zeg: wat heb jij mooie schoenen aan. Ja, die kan jij ook van het weekend hebben. Hoezo dan? (...) Nou ja, ik doe twee keer in de week even iets wegbrengen.' (Respondent 5).

'De druk binnen de peergroup wordt groter. (...). Ik denk dat dat altijd via een vriendengroepje gaat. (...). En er is altijd wel iemand die iets voor handen heeft om iets te proberen en op die manier gaan ze er zelf mee aan de slag.' (Respondent 7).

'Via vrienden, via school.' (Respondent 6).

'Als je in je gezin of in je vriendengroep mensen hebt zitten die al in dat netwerk zitten, dan is dat natuurlijk wel super drempelverlagend. Dus dan kom je er wel heel direct mee in aanraking.' (Respondent 1).

'Als jouw vrienden drugs gebruiken en ook weten hoe je eraan moet komen, dan verlaagt dat natuurlijk wel de grens.' (Respondent 4).

4.3.2 Intrede tot drugsriminaliteit

Eigen initiatief

Drie respondenten gaven aan dat ze maar weinig meemaken dat jongeren op eigen initiatief toetreden tot de drugsriminaliteit.

'Ik zie niet dat mensen echt zelf denken van, nou weet je, ik ga eens leuk die kant uit.' (Respondent 5).

'Volgens mij is dat veel minder. Dat is allemaal veel te spannend.' (Respondent 7).

Drie andere respondenten gaven aan dat ze wel denken dat intrede tot drugsriminaliteit ook op eigen initiatief van de jongere mogelijk is.

'Ja, dan denk je op een gegeven moment: ik wil dat ook. En misschien door het verhandelen van jointjes, is dat misschien een middel om daar te komen waar ik wil zijn.' (Respondent 8).

Gericht gerekruteerd

Vier respondenten vertelden dat het wel eens voorkomt dat jongeren gericht gerekruteerd worden. Wanneer dit gebeurt, wordt vaak gezocht naar kwetsbare en beïnvloedbare jongeren.

Wanneer jongeren geronseld worden, is dit eigenlijk altijd wanneer is opgemerkt dat deze jongeren kwetsbaar en beïnvloedbaar zijn en daarom makkelijker over te halen.

'Eigenlijk zie je dan altijd dat er wel volwassenen zijn zeg maar die dan de minderjarigen daartoe verleiden of dwingen of inzetten.' (Respondent 2).

'Dat is natuurlijk weer die kwetsbaarheid wat je dan dus ziet, die jongen kan geld gebruiken, die jongen kan aanspraak gebruiken, dat meisje heeft aanzien nodig. Weet je, dus ik denk dat daar, in dat ronselen zeg maar, dat daarin echt heel goed gekeken wordt waar heeft iemand behoefte aan.' (Respondent 5).

'(...) vaak de licht verstandelijk beperkten, die zijn het meest beïnvloedbaar in mijn ogen. En dat weten die drugscriminelen ook gewoon. Die laten die jongens lopen.' (Respondent 8).

Respondent 9 vertelde dat jongeren worden wel vaak via bekenden gerekruteerd, maar dit gaat wel gericht. Twee respondenten gaven aan dit niet vaak te ervaren.

'Kijk, het is natuurlijk een beetje gek als je door een wildvreemde wordt aangesproken, wil je voor mij gaan dealen? (...). Dat zal misschien minder vaak voorkomen.' (Respondent 3).

Geleidelijk ingestroomd

Acht respondenten gaven aan dat ze het meest zien dat jongeren geleidelijk instromen door vrienden en kennissen. Zodra ze iemand kennen die weet hoe de drugscriminaliteit werkt, leren ze steeds meer anderen kennen in die groep. De respondenten vertelden dat jongeren vaak langzaam in de drugscriminaliteit belanden. De handelingen die ze verrichten gaan steeds een stapje verder en ze leren steeds meer mensen kennen in het criminele drugsircuit. Stapsgewijs raken ze steeds verder verstrikt in zo'n criminele organisatie, vaak zonder dat ze dat zelf doorhebben.

'Ik denk dat je heel langzaam in zoiets zit. (...) voor ons is die grens al moeilijk te zien als buitenstaander (...). Ik denk dat die jongeren dat zelf niet doorhebben, je gebruikt wat en op een dag blijkt dat je eigenlijk best wel wat meer gebruikt. En ja, dan breng je eens een keer wat weg, weet je. En dat was alleen maar naar een vriend van me, dat doe ik wel eens vaker. (...). En zo gaat het van lieverlee volgens mij. (...). Het is ook niet een moment ineens denk ik.' (Respondent 5).

'(...) als je al in zo'n vriendenkring bent, je gaat steeds meer mensen leren kennen. Als je aan het verhandelen bent, de opbrengst is natuurlijk geld. Dat is hartstikke prettig, maar ook een stukje aanzien. Dat is volgens mij ook heel belangrijk, helemaal in die leeftijdscategorie. Maar, nu precies door hebben van wat de consequenties van drugsgebruik voor anderen kunnen zijn, of je verantwoordelijkheid... Daar wordt niet lang over nagedacht, nee. Volgens mij is dat een heel natuurlijk proces.' (Respondent 7).

'(...) ergens begint het vaak bij een vriendje die via via daar al mee in aanraking is gekomen, daarover zit te pochen en dan vervolgens de interesse kan wekken, en dat dan mensen misschien daar meer naar op zoek gaan.' (Respondent 1).

4.3.3 De fasen van rekruteringsprocessen

Over de fasen van rekruteringsprocessen vertelden zes respondenten dat ze zien dat jongeren zich in eerste instantie moeten bewijzen.

'Je zult je wel eerst moeten bewijzen.' (Respondent 2).

Respondent 2 vertelde ook dat het vaak al wel bekenden van elkaar zijn, het is vaak niet mogelijk voor een 'nieuweling' om zich bij zo'n groep te voegen. Er zijn stappen die gezet dienen te worden in een dergelijke groep om hogerop te komen.

'(...) dat zijn vaak dan de jongens die wat verder doorgroeien. Die dan gaan van straatdealer naar degene die het dan koopt van de toeleverancier.' (Respondent 2).

'Ik denk dat je gewoon zelf aardig aan de weg moet timmeren dan.' (Respondent 5).

Hoe dit proces verloopt, is voor veel respondenten lastig in te schatten. Ze vertelden dat jongeren heel weinig delen en dat er daarom weinig zicht op is.

Vertrouwen

Vijf respondenten gaven aan dat eerst aan een vertrouwensband wordt gewerkt.

'Het is meer het vertrouwen en ook een wij-zij gevoel wat ze creëren.' (Respondent 2).

'Ik denk dat naïviteit een hele grote rol speelt. En voordat je onderdeel uitmaakt van zo'n groep en leuk gevonden wordt, heb je al sneller het idee dat mensen je niet verlinken en dat je het samen doet.' (Respondent 7).

'Ik denk met name in die beginfase dat ze wel wat winnen. Dus dan gaat het nog wel iets meer op vertrouwen over en weer, maar al snel zo dat het plaats kan maken voor de harde hand.' (Respondent 1).

Deze respondenten vertelden dat in eerste instantie een groepsgevoel wordt gecreëerd. Vanuit het gevoel onderdeel te zijn van de groep, voelen de jongeren vertrouwen. Verder vertelde respondent 5 dat de jongeren vaak eerst worden ingepalmd, om vertrouwen te wekken bij de jongeren. Vervolgens worden ze afhankelijk gemaakt.

'Ik denk dat heel veel jongeren die afhankelijkheid nog niet voelen zeg maar. Die denken echt nog van: ik heb én het grote geld, én ik ben een beetje gewichtig hier want mensen weten dat ik degene ben die dit allemaal kan en doet, én ik heb een beetje aanzien. (...). Pas op het moment dat jij iets niet meer wilt of je wilt meer, da ga je natuurlijk voelen: verrek ze kunnen van alles met me doen daarin. Ik denk dat die kwetsbaarheid niet gevoeld wordt zo snel door ze.' (Respondent 5).

Afhankelijkheid

Acht respondenten gaven aan dat er ook vaak sprake is van een afhankelijkheidsrelatie. Eerst wordt een vertrouwensband opgebouwd en een groepsgevoel gecreëerd. Later, wanneer jongeren bepaalde dingen niet meer willen doen en dit aangeven, voelen ze pas dat een afhankelijkheidsrelatie is ontstaan tussen hen en de leiders van de groep.

'Als je natuurlijk steeds grotere klussen gaat doen waarvan we eigenlijk weten dat ze niet mogen of niet kunnen, dan kom je natuurlijk in een afhankelijkheidsrelatie terecht. Want die mensen kunnen je natuurlijk maken of breken.' (Respondent 1).

'Je hebt natuurlijk criminele groepen (...), dat jongeren eerst verslaafd worden gemaakt en dat er daarna allerlei rangordes ontstaan in een dergelijke groep.' (Respondent 4).

'Het wordt verwacht als tegenprestatie. (...). Je bent mij nu zoveel geld schuldig, dat kunnen we kwijtschelden op het moment dat jij daar even heen loopt en dat gaat regelen, dan ben je ervan af. (...). We hebben echt wel meerdere situaties hier gehad en echt wel heel vreselijk

uit de hand lopende situaties van jongeren die ergens uit willen stappen wat gewoon niet meer kan. (...). Die echt, echt bang zijn om gewoon neergeschoten, neergestoken of gewoon helemaal in elkaar gerost te worden.' (Respondent 5).

'Zij zijn natuurlijk ook chantabel. Op het moment dat ze iets gedaan hebben wat niet kan, dan kan er ook maar zo gezegd worden: weet je, als je er nu uit stapt of je stopt ermee, dan komen andere mensen dat te weten, of we zoeken je ergens op, of we zoeken je bij je ouders thuis op. (...). Dat is moeilijk om dan te zeggen: ja voor mij hoeft het niet meer, het was één keer of twee keer maar ik heb het wel gezien. De druk die bij je wordt opgevoerd is heel groot. En de mensen die daarboven aan staan, die hebben daar weinig zicht meer op. Die zijn echt wel gewetenloos daarin.' (Respondent 7).

Er ontstaat veel druk waardoor jongeren steeds meer controle en zelfstandigheid kwijtraken.

Besef illegaliteit

Vier respondenten gaven aan dat jongeren vaak in eerste instantie niet door hebben dat het verhandelen van drugs illegaal is. Ze vertelden dat jongeren gewoon doen wat er in hun omgeving en vriendengroep gebeurt en er niet bij stilstaan dat dat eigenlijk illegaal is.

'Sommige jongeren vinden het net zo normaal dat je een pizza besteld als cocaïne. En dat wij daar strafrechtelijk allerlei andere bedenkingen op hebben, dat is dan leuk maar dat is veel heel veel jongeren natuurlijk een ver van hun bed show.' (Respondent 1).

'Soms zie je jongeren ook die ook gewoon überhaupt niet weten dat het strafbaar is.' (Respondent 2).

'Ze hebben helemaal niet het gevoel dat ze wat verkeerd doen.' (Respondent 8).

Vier andere respondenten vertelden dat jongeren oorzaak en gevolg niet goed kunnen inzien. Dit past volgens deze respondenten bij hun leeftijd. Ze zijn zich ervan bewust dat het niet mag, maar hebben geen besef van de impact van hun handelen. Respondent 9 vertelde dat ze wel weten dat het niet mag, maar dat ze niet doorhebben dat ze hun toekomst op het spel zetten zodra ze gepakt worden.

'Ik denk dat ze prima weten dat het niet mag. Maar ze denken: wat kan me gebeuren? En dat ze dat dus niet overzien. En dat ze zich niet realiseren hoe makkelijk je verslaafd bent. En

dat ze zich ook niet realiseren wat het voor gevolgen kan hebben als jij eenmaal in een bepaald crimineel milieu zit en hoe lastig het is om daar weer uit te komen.' (Respondent 3).

'Het jonge brein groeit van achter naar voren (...). En het laatste stuk is pas rond de 23 jaar klaar met ontwikkelen. En laat nou het laatste stuk precies datgene zijn wat maakt dat je kan overzien wat de gevolgen van je beslissingen zijn.' (Respondent 4).

4.4 Motivaties

Bij de vragen over motivaties zijn de deskundigen gevraagd om hun visie weer te geven over de motivaties van jongeren om deel te nemen aan drugscriminaliteit.

4.4.1 Materiële motivaties

Geld

Over de belangrijkste motivatie waren alle respondenten het eens, dit is namelijk geld.

'(...) dat je meer gelonkt wordt met geld, met goederen, met een winstmarge van iets (...).' (Respondent 6).

'Geld is de motivatie.' (Respondent 8).

Respondent 9 vertelde ook dat jongeren gevoelig zijn voor geld. Het bezitten van waardevolle materiële zaken leeft in de cultuur, en daarom kan snel geld verdienen belangrijk zijn. Bijna alle respondenten gaven ook aan dat geld en status hand in hand gaan met elkaar. Vaak wordt status gekocht met geld. Door beschikking te hebben over meer geld, kunnen jongeren statussymbolen aanschaffen. Dit wordt gefaciliteerd door de drugshandel.

'Nou met ook een beetje het wereldbeeld hè, wanneer jij geslaagd bent is wanneer jij geld hebt en dat je veel status hebt.' (Respondent 2).

'Geld geeft natuurlijk een bepaalde status op een gegeven moment. Ze zullen het uitgeven. We zien ook wel eens jongeren met een jas van duizend euro lopen, dan denk ik ook van: hoe kan jij die betalen? Merkkleding, dure telefoons. Nou, je kan het zelf wel verzinnen. Dure schoenen.' (Respondent 6).

'(...) je hebt maar zestig euro in de twee maanden kleedgeld, maar je wil wel je mooie patta's kopen, of een jack, nou dan moet er geld in het laatje komen. Dat verdien je niet zo snel bij de Albert Heijn.' (Respondent 7).

Respondent 8 vertelde ook dat geld en status onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Verder voegde respondent 8 toe dat het regelmatig ook te maken heeft met de financiële positie van de ouders van het kind. Wanneer deze hen niet in staat stelt om dure spullen aan te schaffen, voelen ze zich eerder genoodzaakt om zelf geld te verdienen. Dit gebeurt volgens respondent 8 vaak wanneer jongeren het lastig vinden om een bijbaantje te krijgen. Dit heeft volgens respondent 8 ook vaak te maken met de etnische achtergrond van jongeren. Jongeren die wel een bijbaantje hebben en zien dat hun vrienden in de drugscriminaliteit meer verdienen, kunnen hierdoor ook beïnvloed worden.

Vaak komen ze uit arme gezinnen waardoor ze geen geld krijgen vanuit hun ouders, dus ze moeten het zelf gaan verdienen. Sommige worden wel aangenomen, sommige niet bij het solliciteren. Dus wat je gaat krijgen is dat als iemand dan in de drugscriminaliteit valt, dan zie je diegene wel op een dikke scooter rijden, of een dikke auto.' (Respondent 8).

Drugs

De respondenten zijn gevraagd of het zelf toegang hebben tot drugs een andere materiële motivatie voor jongeren kan zijn om deel te nemen aan drugscriminaliteit. Drie respondenten hebben aangegeven aan dit wel eens mee te maken, maar ze zien meestal dat dat niet het hoofddoel is.

'Kijk, ik heb een aantal jongeren die dit doen die zelf ook inderdaad gebruiken, die het doen om hun gebruik te bekostigen. Maar ook, het grootste gedeelte, dat is wel de meerderheid, die het vanuit financieel oogpunt meer doen.' (Respondent 2).

Respondent 9 vertelde dat verslaafden altijd meer geneigd zijn om te handelen. Het kan dus een reden zijn, maar is volgens de respondenten niet de hoofdreden. Vijf andere respondenten geven aan dit niet vaak mee te maken. Zij geven aan dat jongeren bezig zijn met het verdienen van geld en niet met het verkrijgen drugs.

'Dat ze gewoon snel geld willen verdienen zodat ze mooie dure spullen kunnen kopen, goed inkomen genereren, dat zal denk ik het hoofddoel zijn van dealen.' (Respondent 4).

4.4.2 Immateriële motivaties

Status

Alle respondenten zijn het erover eens dat status, net als geld, één van de belangrijkste motivaties voor jongeren is. Deze twee zaken gaan volgens alle respondenten hand in hand. Status wordt door jongeren verkregen door het hebben van geld en de producten die ze daarmee kunnen aanschaffen. Status wordt gezien als een belangrijk doel wat gegenereerd wordt door middel van geld.

'Door het status van het geld hebben, en daardoor dingen kunnen doen, bijvoorbeeld op een feestje de grote man uithangen door allerlei dure champagne, VIP tafels, dure vakanties, dure kleding kunnen dragen.' (Respondent 2).

'Dat ze graag dure auto's willen zien, rijden, dure scooters, merkkleding, hele belangrijke.' (Respondent 8).

Er is ook gesproken over de rol die sociale media hierin hebben. Die is volgens respondent 1 namelijk groot. Op sociale media profileren jongeren zich, ze willen laten zien dat ze succesvol zijn. Jongeren zijn continu bezig met sociale media en hierdoor is de druk voor jongeren om hun succes te tonen groter.

'Ja als je bergen geld hebt, ja, dan kun je natuurlijk wel foto's van maken maar uiteindelijk wil je graag laten zien dat je succesvol bent. En dus aan de hand van statussymbolen, dus dure horloges, dure merkkleding, dure auto's, noem maar op. (...). Mensen willen graag laten zien dat ze succesvol zijn, dat ze tof zijn, dat ze het goed doen, dat ze groot zijn.' (Respondent 1).

Op de vraag of de jongeren ook status verlenen aan het zijn van crimineel, hadden de respondenten een minder eenduidig antwoord. Een minderheid van twee respondenten gaf aan dat dit niet per definitie een rol speelt. De status wordt volgens deze respondenten ontleent aan geld en het kunnen aanschaffen van dure producten.

'Het wordt gezien als middel voor het geld doel. En dus niet als doel op zich, van: ik wil per se drugs crimineel worden. Nee, ik wil gewoon veel geld verdienen, snel, want dan kan ik kopen wat ik wil. (...). Uiteindelijk is het elke crimineel te doen om geld.' (Respondent 1).

Zes respondenten denken dat dit wel een rol speelt, maar niet het hoofddoel is. Het zijn van crimineel en delicten plegen geeft volgens hen een reputatie waar jongeren ook status aan

verlenen. Respondent 7 voegt toe dat sommige jongeren ook status en macht voelen, omdat ze een belangrijke rol spelen in het leven van verslaafden.

'En misschien ook wel een bepaalde reputatie, dat dat in bepaalde kringen gaaf is, dat je op die manier je geld verdient.' (Respondent 6).

Het is een bepaalde afhankelijkheidsrelatie, je hebt een bepaalde macht. Want mensen die verslaafd zijn of drugs willen, die doen dat via jou. Dus je hebt een belangrijke rol in het leven van die mensen.' (Respondent 7).

Status wordt dus voornamelijk ontleend aan het hebben van geld en statussymbolen.

Acceptatie

Zes respondenten hebben aangegeven dat acceptatie in de groep en ergens bijhoren ook een belangrijke motivatie is. Dit ligt in het verlengde van status. De respondenten vertellen vooral dat de groep waarin de jongeren terecht komen als prettig wordt ervaren. Het gaat vaak om kwetsbare jongeren die het waarderen dat ze ergens bij horen. Aan de groep wordt ook een bepaalde status en zekerheid ontleend waardoor jongeren het gevoel hebben geaccepteerd te zijn en ergens bij te horen. Daarnaast zorgen de verkregen status door het verdiende geld ervoor dat ze het gevoel hebben in het algemeen sneller geaccepteerd te worden

'Ik denk dat de druk van de peergroup meer bijdraagt en de wens om ergens bij te horen en niet buitengesloten te worden.' (Respondent 7).

'Bij de ander is het misschien wel gewoon van: joh, ik vind het gewoon leuke lui en ik kies hiervoor.' (Respondent 5).

'Kijk als je erbij hoort dan mag je deel zijn van de groep, en als je geld hebt dan kun je dure spullen kopen en hoor je er natuurlijk ook al heel snel bij hè. (Respondent 4).

'Ik denk dat vooral aanzien heel belangrijk is, van zie mij, ik doe dit, ik ga met die om.' (Respondent 8).

Spanning en avontuur

Vier respondenten denken dat spanning wel een motivatie kan zijn voor jongeren om deel te nemen, maar denken dat het niet de hoofdreden is.

'Misschien dat daar wel een deel voor valt, maar ik denk dat het zeker niet de hoofdmotivatie is, nee.' (Respondent 1).

Vijf respondenten gaven aan wel te denken dat dit een belangrijke motivatie is. Jongeren zoeken spanning op door iets te doen wat niet mag. Dit hoort volgens de respondenten ook deels bij de leeftijdsfase. Jongeren zijn vaker geneigd om de grenzen op te zoeken. Dit geldt niet voor alle jongeren. Verder is ook gesproken over de afgelopen jaren met veel restricties rondom het coronavirus, waar jongeren heel weinig mogelijkheden hadden om dingen te ondernemen.

'Ja, ik kan me voorstellen als je jongere bent, je kan ook een bijbaantje bij de Albert Heijn hebben. Ja, dit verdient makkelijker maar het is natuurlijk ook spannend.' (Respondent 6).

'Ja, ik denk dat het heel erg belangrijk is. (...). De afgelopen periode mochten ze echt helemaal niks. En sommige jongeren hebben echt wel die spanning en die alertheid nodig in hun leven. En het is ook gezond om te onderzoeken hè, dat past helemaal bij de ontwikkeling van kinderen om bepaalde dingen te onderzoeken. En de één die tikt de grens aan en de ander gaat eroverheen.' (Respondent 7).

Verveling

Verveling als motivatie zien vijf respondenten niet vaak terug.

'Ja, puur uit verveling denk ik eigenlijk niet.' (Respondent 2).

Twee respondenten vertelden jongeren zich wel eens vervelen en daarom meer gaan onderzoeken en experimenteren. Dit heeft voor een deel te maken met de restricties van de afgelopen periode rondom het coronavirus. Ook sprak één van de respondenten over de mogelijkheden die jongeren onder de 18 jaar hebben. Voor deze groep zijn er namelijk weinig mogelijkheden tot vermaak. Er zijn weinig hangplekken, en de hangplekken die er zijn worden vaak snel weggehaald. Er zijn weinig mogelijkheden voor jongeren onder de 18, waardoor de verveling kan toeslaan.

Als je niks anders te doen hebt, dat is dan ook natuurlijk verdoving hè. Als je je dan toch verveelt, je kan niet naar de sportclub of je mag heel veel niet. Ik denk dat dat een uitgelezen moment is om dan toch eens te gaan kijken hoe je je in die verveling zo lekker mogelijk kan ontspannen en het leuk kan hebben.' (Respondent 7).

'Al die clubs en alles is opgetrokken tot 18, je komt niet binnen. Ja, wat moeten die jongeren tot 18 doen? Dat zijn die jongeren die dus hier rondlopen. Weet je wel, wat ga je doen? Ja,

ga je een beetje achter een sporthal staan en een beetje blowen weet je wel, dat is dan wat je kan doen op zaterdagavond. (...). Dus jongeren kunnen ook niet zoveel, dat vind ik ook echt een punt. (...) lopen ze ergens rond te hangen, dan worden ze weggestuurd vanuit de buurt of de politie wordt gebeld, dan moeten ze weg. Maar ze mogelijk ook niet in een club of iets staan. En, nou ja, met corona is het natuurlijk helemaal dramatisch geweest, konden ze helemaal niks. (...) dan moet je wel met een goed alternatief plan komen.' (Respondent 5).

Overige motivaties

De respondenten zijn ook gevraagd of ze nog andere motivaties. Vier respondenten gaven aan te ervaren dat kwetsbaarheid hierin een rol speelt.

'Ik denk dat heel veel jongeren gewoon kwetsbaar zijn en zich dus in iets laten praten' (Respondent 5).

'Niet gelukkig zijn, verdriet ervaren, rouw ervaren, je niet begrepen voelen.' (Respondent 7).

Respondent 9 vertelde dat jeugd vaak kwetsbaar is en snel over te halen, omdat ze de gevolgen niet goed kunnen inschatten. Twee respondenten hebben tevens aangegeven dat jongeren op die leeftijd op zoek zijn naar zichzelf.

'Mensen zijn op zoek naar hunzelf, willen nog een stukje erkenning, bouwen aan hun reputatie.' (Respondent 1).

[4.5 De organisatie](#)

In het onderdeel van de interviews over de organisatie, zijn de respondenten gevraagd te vertellen over hun ervaringen met een criminele organisatie waar jongeren drugs verhandelen. Hier zijn ze gevraagd naar de andere criminele activiteiten die zo'n groep onderneemt, de onderlinge verhoudingen en de samenstelling.

[4.5.1 De groep](#)

Overige criminele activiteiten

Zeven respondenten hebben aangegeven dat criminele organisaties waar jongeren drugs verhandelen, zich vaak ook bezig houden met andere criminele activiteiten. Dat er alleen sprake is van drugshandel, zien de deskundigen weinig. Respondent 2 gaf aan dat in zulke groepen eigenlijk alles waarmee ze eenvoudig financieel gewin kunnen genereren wordt gedaan, zolang

de pakkans niet te groot is. Andere respondenten spraken ook over andere delicten zoals afpersing. Twee respondenten vertelden ook mee te maken dat jongeren elkaar en meisjes onder druk zetten en dat er ook prostitutie plaatsvindt met deze meisjes. De respondenten vertelden dat ze zelden alleen drugshandel in criminele groepen zien.

'Ik denk dat meerdere criminele activiteiten plaatsvinden, waaronder drugshandel. Kan zijn tot afpersing, tot diefstallen, tot online phishing mails versturen. Ik denk dat ja, naarmate je dus breder in het criminele netwerk wordt opgezogen er ook steeds meer manieren in beeld komen hoe je zeg maar geld kan verdienen, op niet legale wijze.' (Respondent 1).

'Ja, ze doen alles waar makkelijk geld mee te verdienen is, bijvoorbeeld die Whatsapp fraudes. Je ziet de verschuiving van klassieke criminaliteit zeg maar. Zolang het maar een makkelijk verdienmodel is, en waar de pakkans, wat ze inschatten, ook niet heel groot is, dat zullen ze doen.' (Respondent 2).

'Ja, afpersen zie je voornamelijk wel, ja, diefstallen.' (Respondent 3).

'Nou, ik denk wel dat het (drugshandel) echt met kop en schouders erboven staat. (...). We hebben natuurlijk ook wel te maken met natuurlijk met loverboys die dan meisjes aanzetten tot nou ja, meerdere dingen natuurlijk. Maar ook prostitutie en inderdaad ook drugs.' (Respondent 5).

'Je hebt het over een stuk ondermijning. Dus wat we ook wel zien, met name in die groepen, criminele groepen, dat ondermijning ten aanzien van meisjes bijvoorbeeld heel erg aan de orde is. Dat meisjes ook wel worden ingezet, of dat daar al prostitutie, dat daar sprake van is, uitwisseling van meisjes. Het onder druk zetten van andere jongeren en van meiden.' (Respondent 7).

Onderlinge verhoudingen

Over de onderlinge verhoudingen in zo'n groep gaven zeven respondenten aan dat er meerdere leiders of kopstukken zijn die de leiding hebben.

'Er zijn echt een paar grote jongens, en die doen de rest aansturen zeg maar.' (Respondent 5).

Respondent 1 gaf aan dat leiders van netwerken contact hebben met andere leiders. Deze netwerken staan in contact met elkaar en hier staan weer andere leiders boven.

'Je hebt dan een leider en die heeft weer netwerken met andere leiders, die weer onder gezag staan van een opperbaas die ook weer deel uitmaakt van een netwerk.' (Respondent 1).

Over de groep zelf vertelden twee respondenten dat deze groepen vaak wat fluïde zijn. Het zijn niet altijd dezelfde jongeren die betrokken zijn bij zo'n groep. Ze beschreven dat een groep vaak een kern heeft van jongeren die wel altijd in dezelfde groep aanwezig zijn, maar dat ook een deel van de groep wisselt.

'Dus dat is veel meer fluïde geworden. Dus dat het ene moment zijn ze met deze tien en dan kan de volgende dag erna, kunnen er zomaar weer vijf andere tussen zitten. En het is hier in de omgeving ook wel een beetje dat ons kent ons gevoel. (...). Je hebt vaak een kerngroepje, dat zijn dan de leiders of misschien jongens die wat ouder zijn, die daar heel lang mee bevriend zijn. En daaromheen zit vaak een groep en dat is die groep die wat meer fluïde is, met de meelopers daarin. Die het ook wel gewoon uitvoeren maar die minder daar zelf initiatief in nemen, die dat dan aan de leiders overlaten.' (Respondent 2).

Respondent 7 beschreef drie lagen in een dergelijke groep. Dit zijn de kern leiders, daaromheen de jongeren die altijd bij de groep aanwezig zijn, en daaromheen zijn de meelopers, een wat meer fluïde groep. Het gaat volgens deze respondenten dus niet altijd om dezelfde leden van de groep. Dit wisselt.

Samenstelling

Over de samenstelling van een dergelijke groep, hadden maar twee respondenten iets te vertellen. De respondenten schetsen twee verschillende beelden.

'Ja, ik denk van 13, 14 tot achterin de 60. Waarmee natuurlijk verschillende rollen zitten.' (Respondent 1).

'Jongeren in de leeftijd van 15 tot en met een jaar of 23, 24 zo'n beetje. Hoofdzakelijk jongens, en ook diverse etnische afkomsten.' (Respondent 2).

Ze zijn het met elkaar eens dat er ook leden bij zitten van minderjarige leeftijd. Ook zijn ze het eens dat de groep verder gevarieerd is qua personen en de rollen die zij vervullen binnen de organisatie.

4.6 Aanpak drugscriminaliteit onder jongeren

Om op basis van het onderzoek aanbevelingen te kunnen doen over de aanpak van drugscriminaliteit onder jongeren, zijn de deskundigen gevraagd om hun visie te delen over het moment van ingrijpen van hulpverleningsinstanties, de mogelijke oplossingen en alternatieve wegen.

4.6.1 Hulpverleningsinstanties

Het ingrijpen van hulpverleningsinstanties.

Zes respondenten zijn het eens over het moment waarop hulpverleningsinstanties moeten ingrijpen: zo vroeg mogelijk. De respondenten gaven aan dat dit belangrijk is omdat kinderen op een jongere leeftijd nog het meest beïnvloedbaar zijn. Daarnaast denken de respondenten dat wanneer een jongere nog niet lang betrokken is bij een criminele organisatie, het eenvoudiger zal zijn om hieruit te stappen en een ander pad te kiezen. Wanneer ze nog niet veel tijd binnen de criminaliteit en de criminele organisatie hebben doorgebracht, zullen ze beter in staat zijn om hier afstand van te doen. Wanneer ze ouder zijn en al langer betrokken zijn geweest in het criminele circuit, wordt dit steeds lastiger. De respondenten gaven tevens aan dat zo vroeg mogelijk ingrijpen vaak lastig is, omdat hulpverleningsinstanties veelal niet direct zicht hebben op jongeren die zich bezighouden met criminaliteit.

'Ik denk dat de invloed het grootste is voor de 12 jaar. Daarom is vroegsignalering ook zo belangrijk.' (Respondent 1).

'Nou, ik denk in ieder geval zo jong mogelijk. Dat ze echt op de jongste mensen in die groep gaan zitten. Als ze 17 zijn en ze zitten al een poos daarin, dan is het echt lastig om daar nog wat aan te doen, maar op het moment dat ze 14, 15, 16 misschien nog wel... Dan is de kans van slagen een stuk groter omdat ze nog meer beïnvloed kunnen worden.' (Respondent 2).

'Ik denk wel op school.' (Respondent 3).

'Zo vroeg mogelijk.' (Respondent 4).

'Zo vroeg mogelijk altijd, als dat kan. Alleen soms ben je gewoon niet zo vroeg al betrokken of op de hoogte. Weet je, dan is ieder moment natuurlijk gewoon het goede moment. Als je vraagt wat is het ideale moment, dan is het én wanneer het nog vroeg is, én wanneer je nog dat verschil kan maken, én wanneer jongeren open staan.' (Respondent 5).

'Eigenlijk meteen op het moment dat het duidelijk is al, moet je kijken welke interventie het meest passend is.' (Respondent 7).

Mogelijke oplossingen

Als mogelijke oplossingen, hadden de respondenten verschillende ideeën. Vijf respondenten denken dat strafrechtelijk winst te behalen valt. Ze denken dat de jongeren strenger aangepakt moeten worden om drugscriminaliteit onder jongeren te verminderen. Respondent 6 vertelde onder andere dat de kans om gepakt te worden erg klein is, omdat zaken van drugsdealers vaak geseponneerd worden.

'Het is bij justitie, heb ik het idee, totaal niet geprioriteerd. (...). Ik snap het ook wel, capaciteit speelt daar ook een rol. (...). En ik vind ook vanuit justitie wordt er niet heel hard opgetreden. En vaak sepo's, en ja, dat versterkt de dealers natuurlijk ook. Die weten ook, van nou de kans dat je gepakt wordt... nou als je gepakt wordt dan heb je alleen bezit.' (Respondent 6).

Drie respondenten vertelden dat ze vinden dat het gedoogbeleid niet meer werkt. Respondent 6 vertelde het liefst te zien dat het gedoogbeleid volledig wordt afgeschaft en alles omtrent drugs illegaal wordt. Respondent 6 vindt het belangrijk dat de staat hierin een normatief standpunt inneemt dat drugs hebben, gebruiken en verhandelen niet toegestaan is.

'Kijk andere Europese landen zitten er veel strakker in. En je lost het er niet mee op hè, laat dat duidelijk zijn. Maar je maakt wel denk ik duidelijke standpunten, het is gewoon niet toegestaan, klaar.' (Respondent 6).

Respondent 2 en respondent 10 gaven aan ook te denken dat het gedoogbeleid niet meer werkt, maar denken dat alles verbieden ook niet werkt. Respondent 10 vertelde dat de samenleving niet meer terug kan naar het strafbaar maken van en aangehouden worden voor de gebruikershoeveelheid.

Preventie en voorlichting worden door acht respondenten als een goede mogelijke oplossing gezien. Respondent 10 vertelde dat er maximaal moet worden ingezet op bewustwording.

'Nou, ik denk echt dat voorlichting helpt. Vanaf jongs af aan (...). Zo snel mogelijk bij zijn. Voorlichten wat het is. (...). Zeker school kan daar wel grote invloed op hebben.' (Respondent 6).

'Voor jongeren ook, hebben ze een idee wat het voor hun toekomst betekent? Weten ze vaak nog niet.' (Respondent 7).

Respondent 8 gaf aan heil te zien in preventieve lessen op scholen. De respondenten vertelden dat op die manier voor bepaalde jongeren voorkomen kan worden dat zij in de drugscriminaliteit belanden. Jongeren zijn zich niet bewust van de gevolgen en zijn ook niet in staat om deze zelf te beseffen. Voorlichting zou kunnen helpen bij de bewustwording omtrent de gevolgen van drugsgebruik, verslaving en drugshandel.

Een andere veelgenoemde oplossing betreft de samenwerking tussen de ketenpartners om het probleem goed in beeld te krijgen. Volgens de respondenten is er vaak te weinig zicht op het probleem en wordt niet alle informatie onder betrokken hulpverleningsinstanties gedeeld.

'Ik denk dat er te weinig zicht op is, dat dat de grootste oorzaak van het probleem is. (...). Dan zou ik als eerste veel meer zicht krijgen, dus veel meer in contact.' (Respondent 3).

'Er zijn zoveel deelgebieden waar het op naar voren komt zeg maar. En het mooiste is gewoon op het moment dat je met elkaar samenwerkt en dat je steeds meer die verbinding vindt, dan wordt het steeds duidelijker. (...) Weet je, de informatie van iedereen bij elkaar maakt een totaalpakketje. En met dat totaalpakketje heb je iets in handen dat je dus weet, we zitten op de goede weg.' (Respondent 5).

Verder vertelde respondent 5 dat het vaak voorkomt dat hulpverleningsinstanties individueel van elkaar aan eenzelfde casus werken, zonder dat van elkaar te weten, en dat hier nog winst in te behalen valt. Respondent 4 en respondent 5 delen ook de mening dat de privacywetgeving dit lastig maakt, omdat het vaak niet mag om informatie te delen met andere betrokken hulpverleningsinstanties.

Dat maakt het al lastig om daar informatie over te hebben, dan zul je net geluk moeten hebben dat die jongere daar zelf iets tegen jou wil vertellen.' (Respondent 4).

'(...) ook met AVG, weet je, daar blijf je soms last van houden ook wel. Dat soms inderdaad (...) wordt gezegd: daar kunnen we niks over delen. Terwijl wij wel denken dat er dingen liggen, en die informatie heel waardevol zou kunnen zijn om daar weer mee verder te kunnen. Dus soms dan werken we los van elkaar aan hetzelfde terwijl we het niet van elkaar weten, of in ieder geval elkaar niet goed op de hoogte mogen houden.' (Respondent 5).

Respondent 5 vertelde dat hiermee wordt omgegaan door middel van de verwijzindex, een systeem waar alle hulpverleningsinstanties die betrokken zijn bij een jongere worden vermeld. Wanneer een hulpverleningsinstantie betrokken raakt bij een casus, kan deze in de verwijzindex zien wie van welke hulpverleningsinstanties nog meer betrokken zijn en betrokken zijn geweest. Echter zijn niet alle hulpverleningsinstanties hierbij aangesloten of maken ze er optimaal gebruik van.

Het gebruiken van alternatieve wegen om jongeren uit de drugscriminaliteit te halen, wordt door vijf respondenten als een goede oplossing gezien. Bij een alternatieve weg wordt gekeken naar wat jongeren nodig hebben, wat hun beweegredenen waren om drugs te verhandelen. Samen met hen wordt dan naar een legaal alternatief gezocht, zodat jongeren op die manier op legale wijze hun doelen kunnen bereiken.

'Ik denk dat voor een bepaalde categorie jongeren, (...), dat er weinig goede alternatieven zijn, waardoor zij dus hun heil zoeken in deze soort criminaliteit. Om op die manier toch aan voldoende inkomsten te komen. (...). Dan zitten ze daar al in die criminaliteit, maar dat je dan ze probeert eruit te halen door ze een alternatief aan te bieden. (...). Weet je, het zou helpen als gewoon alle jongeren daar waar nodig ondersteuning krijgen om die goede stage te krijgen, om opleidingsperspectief te hebben.' (Respondent 4).

'Weet je, uiteindelijk, de intrinsieke motivatie. Wat zit er in jou, wat wil jij later leren, welke kant wil je uit? Nou ja, als je dat weet aan te boren bij jongeren, dan kan je vaak wel op pad met elkaar.' (Respondent 5).

Respondent 8 sprak over een voorbeeld waar het aanbieden van een alternatief ervoor heeft gezorgd dat een jongere de criminaliteit kwam. Deze respondent heeft veel vertrouwen in het gesprek aangaan met jongeren om ze een alternatief aan te bieden.

'Ik vind het wel heel mooi dat hij de kans heeft gekregen, want ze hebben hem echt in zijn kracht gezet.' (Respondent 8).

Respondent 7 vertelde dat een alternatieve weg een interventie is die zeker kan werken, maar niet per definitie altijd. De respondent denkt dat dit niet voor alle jongeren de meest passende oplossing is.

'Nee, ik denk dat het maatwerk is, dat je per kind moet kijken waar het probleem ligt, en dat probleem ligt niet altijd bij het kind maar ligt voornamelijk bij de ouders, thuis. En wat

kunnen zij bieden en op welke manier kunnen ze hun kind begeleiden daarin.' (Respondent 7).

Respondent 2 denkt bij een alternatief eerder aan een alternatief in de maatschappij voor alle jongeren, het verkleinen van de inkomenskloof.

'Heel onorthodox, afschaffing jeugdloon.' (Respondent 2).

Respondent 9 ziet geen legaal alternatief.

5. Conclusies

Dit onderzoek heeft gepoogd meer inzicht te verkrijgen in drugscriminaliteit onder jongeren in de gemeenten Barneveld en Nijkerk. Door het interviewen van verschillende deskundigen met verschillende visies, is het probleem beter in beeld gebracht en zijn de mogelijke oplossingen geanalyseerd. De hoofdvraag van dit onderzoek was:

'Wat motiveert jongeren tussen de 12 en 18 jaar in de gemeenten Barneveld en Nijkerk om deel te nemen aan drugscriminaliteit en wat zijn mogelijke alternatieve wegen om uit de drugscriminaliteit te blijven?'

Jongeren worden het meest gemotiveerd door geld, status en acceptatie. Met behulp van de analyse is echter inzichtelijk geworden dat meerdere factoren bijdragen aan deelname aan drugscriminaliteit van jongeren. Niet alleen de motivaties, maar verscheidene risico- en omgevingsfactoren zijn hierop van invloed. Uit het onderzoek kan geconcludeerd worden dat er veelal een complexe situatie is met verscheidene factoren die invloed hebben of hebben gehad op de deelname van jongeren aan drugscriminaliteit. In de rest van dit hoofdstuk worden alle zaken die van belang zijn gebleken in dit onderzoek uitgelicht en vergeleken met de eerder besproken literatuur. Alle onderdelen die van belang zijn gebleken, staan overzichtelijk weergegeven in de onderstaande tabel.

Tabel 7 Overzicht invloedrijke factoren

Categorie	Invloedrijke factor
Risicofactoren	Leeftijd
	Geslacht
	Licht verstandelijke beperking
	Instabiele thuissituatie
	Criminele achtergrond
	Slechte schoolprestaties
	Armoede

Contextuele factoren	Normalisatie drugsgebruik
	Digitale leefwereld
Deelname aan drugscriminaliteit	Sociale relaties
	Geleidelijk ingestroomd
	Vertrouwen gevolgd door afhankelijkheidsrelatie
	Geen/weinig besef van de illegaliteit en/of gevolgen
Motivaties	Geld
	Status
	Acceptatie

5.1 Risicofactoren

Zoals Peeck et al. (2021), De Boer et al. (2022) en het Informatie-analyseteam (2020) in hun onderzoeken hebben geconcludeerd, vergroot het starten op een jonge leeftijd de kans op recidive en zijn mannen vaker betrokken bij (drugs)criminaliteit. De Boer et al. (2022) en Calderoni et al. (2020) concludeerden dat het niet hebben van een religie en gemarginaliseerd worden als etnische minderheid ook risicofactoren zijn, maar uit dit onderzoek kan dit niet eenduidig geconcludeerd worden.

Broekhuizen (2021) en Peeck et al. (2021) hebben beschreven dat het hebben van een licht verstandelijke beperking een risicofactor is. Uit de interviews met de respondenten blijkt dat dit inderdaad een risicofactor is. In tegenstelling tot de onderzoeken van Calderoni et al. (2020), Terpstra en Swami-Persaud (2021) en De Boer et al. (2022) kan uit deze thesis niet worden geconcludeerd dat het gebruiken van drugs een risicofactor is. Andere risicofactoren die niet in de literatuur benoemd zijn maar mogelijk wel relevant kunnen zijn, zijn ADHD en autisme.

Uit dit onderzoek blijkt tevens dat het hebben van een lastige thuissituatie een grote risicofactor kan zijn voor jongeren om betrokken te raken in de drugscriminaliteit. Uit de onderzoeken van Peeck et al. (2021) en Terpstra en Swami-Persaud (2021) bleek dat gebrek aan aandacht, een verstoorde familiestructuur, onmacht van de ouders en verslavingen in het gezin de factoren zijn die een lastige thuissituatie creëren, en daardoor risicofactoren zijn. Deze thesis

kan over geen van deze factoren eenduidig concluderen dat het een risicofactor is. Alleen een instabiele thuissituatie is duidelijk een risicofactor.

Calderoni et al. (2020), Terpstra en Swami-Persaud (2021), Weijers et al. (2021) en De Boer et al. (2022) hebben onderzocht dat het eerder gepleegd hebben van delicten en onderdeel zijn van een problematische vriendengroep ook risicofactoren zijn. Uit de resultaten van dit onderzoek kan geconcludeerd worden dat deze factoren kunnen bijdragen aan het risico om in de drugscriminaliteit te belanden. Ook kan uit dit onderzoek worden geconcludeerd dat jongeren vaak doorgroeiërs worden wanneer er geen omslagpunt plaatsvindt in hun leven waardoor het mogelijk wordt om uit de criminaliteit te stappen. Dit komt overeen met de onderzoeken van Peeck et al. (2021), De Boer et al. (2022), Broekhuizen (2021), Bac et al. (2022), Weijers et al. (2021) en het Informatie-analyseteam (2020).

Daarnaast hebben Calderoni et al. (2020), Kleemans en Van Koppen (2020), Terpstra en Swami-Persaud (2021), De Boer et al. (2022), Peeck et al. (2021), Kemp et al. (2019), Broekhuizen (2021) en het Informatie-analyseteam (2020) geconcludeerd dat het hebben van sociale banden in de georganiseerde criminaliteit een risicofactor kan vormen. Ook kan het ontbreken van een (groeps)identiteit een risicofactor vormen. Dit onderzoek concludeert niet eenduidig dat dit risicofactoren zijn.

Zoals Calderoni et al. (2020), Peeck et al. (2021), Terpstra en Swami-Persaud (2021), De Boer et al. (2022) en het Informatie-analyseteam (2020) al concludeerden, bevestigt dit onderzoek dat slechte schoolprestaties en opgroeien in armoede risicofactoren zijn voor drugscriminaliteit.

5.2 Contextuele factoren

Broekhuizen (2021) en Terpstra en Swami-Persaud (2021) hebben in lijn met de onderzoeksresultaten van dit onderzoek geconcludeerd dat drugsgebruik steeds meer is genormaliseerd. Dit is een contextuele factor die bijdraagt aan drugscriminaliteit onder jongeren. Uit dit onderzoek blijkt dat jongeren drugs- en middelengebruik steeds meer in hun omgeving tegenkomen, wat een voedingsbodem kan vormen voor drugscriminaliteit.

Terpstra en Swami-Persaud (2021), Van Strijen (2009), Roks en Van den Broek (2017), Roks (2016) en de Nationale Academie voor Media & Maatschappij (2012) beschrijven dat internet en sociale media een prominente plaats in het leven van jongeren innemen. Uit dit onderzoek blijkt eveneens dat de digitalisering een grote invloed heeft op het leven van jongeren. Terpstra en Swami-Persaud (2021), Roks en Van den Broek (2017) en Roks (2016) concluderen

dat deze trend invloed heeft op het criminele gedrag van jongeren. De resultaten van dit onderzoek wijzen op dezelfde conclusie. De digitale leefwereld van jongeren heeft veel invloed op hen en oefent tevens invloed uit op hun criminele handelingen.

5.3 Deelname aan drugscriminaliteit

Kleemans en De Poot (2008) beschrijven vijf verschillende ingroeimechanismen. Uit het onderzoek blijkt dat jongeren in de gemeenten Barneveld en Nijkerk via sociale relaties betrokken raken bij drugscriminaliteit. Echter is onduidelijk waar deze sociale relaties zijn ontstaan, dit kan namelijk bijvoorbeeld ook via hobby's zijn. Dit is tevens een ingroeimechanisme zoals beschreven door Kleemans en De Poot (2008). Andere ingroeimechanismen beschreven door Kleemans en De Poot (2008) zoals werk en werkrelaties en de levensloop van personen leken bij voorbaat al onrealistisch, omdat dit onderzoek jongeren betreft.

Voor de intrede van jongeren in de drugscriminaliteit bestaan drie mogelijkheden. Dit zijn op eigen initiatief, gericht gerekruteerd of geleidelijk ingestroomd (Bervoets & Van Wijk, 2016; Van Wijk et al., 2021; Broekhuizen, 2021; Peeck et al., 2021; Smith, 2014). Deze drie opties lijken volgens dit alledrie mogelijk te zijn. Broekhuizen (2021) stelt dat gerichte rekrutering het minst vaak voorkomt. Echter wordt uit dit onderzoek geconcludeerd dat intrede op eigen initiatief het minst vaak voorkomt. Volgens dit onderzoek komt gerichte rekrutering vaker voor dan intrede op eigen initiatief. Ook concludeert dit onderzoek dat geleidelijke instroom het meest voorkomt. Van Wijk et al. (2021) concluderen ook dat geleidelijke instroom de meest voorkomende wijze van intrede tot drugscriminaliteit is.

In het theoretisch kader zijn de fasen van rekruteringsprocessen zoals beschreven door Smith (2014) en The Children's Society (2018) uitgelicht. Dit onderzoek concludeert dat de eerste fase zoals eveneens beschreven door Smith (2014) en The Children's Society (2018) het identificeren van het doelwit is. De tweede fase gaat over het vaststellen van vertrouwen. De naïviteit van jongeren kan hierin een rol spelen. Er wordt gewerkt aan een vertrouwensband en jongeren krijgen het gevoel dat ze veilig zijn. De tweede fase komt overeen met de theorie van The Children's Society (2018), net als de derde fase. In de derde fase wordt een teamgevoel gecreëerd door de organisatie. Tot slot wordt geconcludeerd, eveneens in overeenstemming met The Children's Society (2018) dat de laatste fase gaat om het gevoel van afhankelijkheid. De jongeren ervaren dat ze afhankelijk zijn geworden en kunnen niet meer doen wat ze zelf willen.

5.4 Motivaties

Uit de literatuur van Van Wijk en Bremmers (2011), Terpstra en Swami-Persaud (2021), Tops en Van der Torre (2014) Peeck et al. (2021) en Kleemans en De Poot (2008) blijkt dat geld de belangrijkste motivatie is voor jongeren om deel te nemen aan drugscriminaliteit. Dit onderzoek bevestigt deze conclusie. Tops en Van der Torre (2014), Van Wijk en Bremmers (2011), Terpstra en Swami-Persaud (2021), Van Wijk et al. (2021) en Peeck et al. (2021) bespreken dat geld en status samengaan en beide belangrijke motivaties zijn. Dit wordt ook ondersteund door dit onderzoek. Status wordt verkregen door het hebben van geld. Dat geld wordt gebruikt om status uit te stralen. In mindere mate wordt status verkregen door het zijn van crimineel en door crimineel handelen. Sociale media spelen een belangrijke rol in status als motivatie, omdat status door sociale media veel zichtbaarder zijn geworden. Deze conclusie komt overeen met de conclusies van Terpstra en Swami-Persaud (2021) en Roks en Van den Broek (2017). Status lijkt de onderliggende reden waarom geld voor jongeren belangrijk is.

Dit geldt ook voor acceptatie, zoals Peeck et al. (2021) en Terpstra en Swami-Persaud (2021) beschrijven. Uit dit onderzoek blijkt dat status en acceptatie elkaar versterken. Wanneer iemand veel status heeft, zal die persoon gevoelsmatig meer geaccepteerd worden. Ook de acceptatie vanuit de (criminele) groep waar jongeren bij horen speelt een belangrijke rol als motivatie.

Spanning en avontuur is volgens Terpstra en Swami-Persaud (2021) ook een motivatie. Deze motivatie is weliswaar minder van belang is dan de eerder genoemde motivaties. Dit onderzoek concludeert dat spanning en avontuur inderdaad een rol spelen, maar niet de belangrijkste motivatie zijn voor jongeren om deel te nemen aan drugscriminaliteit. Verveling kan de onderliggende reden zijn. Dit is meer zichtbaar na een periode met veel restricties rondom het coronavirus waar jongeren weinig mochten. Terpstra en Swami-Persaud (2021) beschreven ook dat het zelf toegang hebben tot drugs en verslaafd zijn de minst voorkomende motivatie is voor jongeren om deel te nemen aan drugscriminaliteit. Dit wordt ook ondersteund door dit onderzoek.

5.5 De organisatie

Over de organisatie kan op basis van dit onderzoek geconcludeerd worden dat criminele organisaties in de drugshandel zich veelal met verschillende criminele activiteiten bezighouden. Over de inhoud van deze activiteiten is geen conclusie te trekken. Ook kan geconcludeerd worden

dat een criminele organisatie vaak meerdere leiders heeft. Er is op basis van dit onderzoek niet eenduidig vast te stellen wat de samenstelling van de rest van de groep is.

6. Aanbevelingen en discussie

In het afsluitende hoofdstuk van dit onderzoek worden op basis van de resultaten en de conclusie aanbevelingen gegeven over het beleid rondom de aanpak van drugscriminaliteit onder jongeren. Hierna volgt de discussie waar de conclusie, de validiteit van het onderzoek en suggesties voor vervolgonderzoek worden besproken.

6.1 Aanbevelingen

Op basis van de literatuur en de conclusies uit het onderzoek, zullen tot slot aanbevelingen worden gedaan om drugscriminaliteit onder jongeren aan te pakken. In totaal zijn vier aanbevelingen opgesteld.

6.1.1 Aanbeveling 1: meer voorlichting en preventie

Zoals in de conclusie is benoemd, leiden meerdere oorzaken en motivaties die ertoe dat jongeren in de drugscriminaliteit belanden. Een groot deel van de deskundigen waren het erover eens dat het noodzakelijk is om zo vroeg mogelijk in te grijpen. Hier kan volgens de deskundigen voorlichting een hele grote en belangrijke rol spelen. Kinderen zijn namelijk jong, hun brein is nog niet volledig ontwikkeld waardoor ze nog niet in staat zijn om de consequenties van hun handelen te overzien. Hier moeten ze op gewezen worden. Voorlichting lijkt een uitstekende manier om dit te doen. Jongeren moeten bewust worden gemaakt van de aard van drugscriminaliteit en de mogelijke gevolgen. Bijna alle jongeren die in de drugscriminaliteit belanden, stromen geleidelijk in en hebben vaak niet door dat wat ze doen illegaal is. Daarnaast zijn ze niet in staat om de gevolgen van hun handelen te overzien. Ze worden verleid door criminele organisaties en personen met geld, status en acceptatie. Vaak hebben deze jongeren niet door dat ze in een afhankelijkheidsrelatie terecht komen. Het is belangrijk om jongeren hierop te wijzen. Het is ook belangrijk om jongeren voor te lichten over de illegaliteit van drugshandel. Uit het onderzoek blijkt dat jongeren vaak niet doorhebben dat drugshandel illegaal is. Ook de gevolgen van zowel verslaving als drugscriminaliteit dienen uitgelegd te worden aan jongeren. Tot slot is het van belang om uit te leggen welke wereld er schuilgaat achter drugscriminaliteit. Dit kan bijvoorbeeld door programma's waar ex-gedetineerden hun verhaal vertellen aan jongeren. Het is de onwetendheid en de naïviteit van kinderen die maakt dat ze in

de drugshandel belanden en hierdoor verhardt raken. Er zal veel winst te behalen zijn wanneer jongeren voorgelicht zijn en hierdoor beter in staat zijn om hun eigen beslissingen te maken.

Deze preventieve voorlichtingen kunnen het best zo vroeg mogelijk beginnen. Het is waarschijnlijk dat aan het einde van de laatste klas op de lagere school en de brugklas op de middelbare school een geschikt moment is. Enkele respondenten hebben aangegeven dat het gebruiken en verhandelen van drugs soms al op de lagere school plaatsvindt. Hierdoor kan de overweging worden gemaakt om de voorlichting op de lagere school te laten plaatsvinden. Aan de andere kant is ook gebleken dat de overgang naar de middelbare school een cruciaal moment is waar jongeren op zoek gaan naar acceptatie. Hierdoor is dit wellicht ook een geschikt moment. Eventueel kan verder pedagogisch onderzoek hier een duidelijker beeld over scheppen.

6.1.2 Aanbeveling 2: drugs denormaliseren

De normalisatie van het gebruiken van drugs is een groot onderdeel van het probleem. Het gedoogbeleid maakt het normatieve standpunt vanuit de staat naar de samenleving onduidelijk. Daarnaast wordt drugs tegenwoordig een stuk normaler gevonden dan men dat vroeger vond. Het zien van drugsgebruik in de omgeving heeft een normaliserend effect op deze jongeren. Het is van belang voor de aanpak van drugscriminaliteit onder jongeren en drugscriminaliteit in het algemeen dat drugs worden gedennormaliseerd. Hier kunnen voorlichtingen en campagnes een grote rol in spelen. Jongeren voorlichten over de effecten van drugs, naast alcohol en roken, kan ervoor zorgen dat ze minder snel geneigd zijn om dit zelf ook te proberen. Tevens is de rol van ouders hierin belangrijk. Ouders dienen ook voorgelicht te worden dat de normalisatie van middelengebruik drempelverlagend werkt voor jongeren. Ze kunnen voorgelicht worden over hoe ze het beste afspraken kunnen maken met hun kinderen en zich hier ook aan houden, zonder toe te geven wanneer ze zien dat andere kinderen bepaalde dingen wel mogen. Ouders kunnen een rol spelen in het denormaliseren van drugs voor jongeren.

Ook vanuit de overheid dient een normatief standpunt uit te gaan dat drugs niet normaal is. De samenleving is aan verandering onderhevig en daarom is het ten zeerste aan te raden dat het gedoogbeleid herzien wordt en wellicht een andere invulling krijgt. Een eventueel aanvullend onderzoek zou hier invulling aan kunnen geven. Hetzelfde geldt voor de pakkans van drugsdealers. Dealers weten dat de kans dat ze gepakt worden niet groot is en dat tevens de kans op een straf niet groot is door het hoge aantal seponeringen. Hier valt ook winst te behalen. Wanneer jongeren weten dat er een aanzienlijke kans is dat ze gestraft zullen worden, zullen de hun opties heroverwegen. Het gaat hierbij ook om het normatieve standpunt dat de samenleving uitdraagt.

6.1.3 Aanbeveling 3: meer samenwerking en contact met jongeren

Door meerdere deskundigen werd het gebrek aan zicht op het probleem als belangrijke oorzaak aangemerkt. Het onderzoek concludeert dat hier meer winst te behalen valt. Het onderzoek heeft tevens geconcludeerd dat er bijna altijd meerdere onderliggende oorzaken en motivaties bestaan die verklaren waarom jongeren in de drugsriminaliteit terecht komen. Het is vaak zo dat jongeren daarom bij meerdere hulpverleningsinstanties naar voren komen. Het komt met enige regelmaat voor dat meerdere hulpverleningsinstanties aan hetzelfde probleem werken zonder dit van elkaar te weten. Het is belangrijk dat wanneer een jongere in beeld komt, hier overleg over plaatsvindt. Op die manier kunnen de verschillende betrokken instanties met elkaar kunnen overleggen over een plan van aanpak. De AVG-wetgeving is hierin een belemmering. Het gebruik van systemen als de verwijsindex kunnen hier een uitkomst voor bieden. Wanneer een jongere bij een instantie in beeld komt, vermeldt de betreffende instantie dit in de verwijsindex. Hier is te zien of ook andere instanties betrokken zijn, en zo ja, welke. Wanneer zichtbaar is dat al een andere instantie betrokken is, zal de instantie die dit opmerkt contact leggen met de ouders om te vragen of het akkoord is om hun kind te bespreken. Het is dan echter wel van belang dat alle instanties hierbij aangesloten zijn en hier optimaal gebruik van maken. Te allen tijde dient een nieuwe jongere aangemeld te worden en wanneer meerdere instanties betrokken zijn, dienen ze toestemming te vragen aan de ouders om met elkaar in contact te komen. Wanneer instanties samenwerken om op alle deelgebieden waar een jongere tegen problemen aanloopt hulp te bieden, zal hun hulp effectiever en efficiënter zijn.

Daarnaast is het ook van belang om goed in contact te zijn met de jongeren zelf. Jongeren in de drugsriminaliteit zijn vaak kwetsbaar. Passende hulp voor het kind en de behoeften van het kind kunnen daardoor een belangrijke rol spelen in de aanpak en het voorkomen van drugsriminaliteit. Op het moment dat men het gesprek aangaat met de jongeren zelf, komen ze er pas achter wat er daadwerkelijk speelt, en welke onderliggende redenen en motivaties een rol spelen. Op die manier kan passende hulp geboden worden om te zien wat iemand nodig heeft en waar diegene verder mee is geholpen. Het contact met de jongeren zelf hierin is cruciaal. Jeugd-jongerenwerk speelt hierin een belangrijke rol. Zij hebben contact met de jongeren op een andere manier dan andere instanties. De sfeer is informeel en het contact wordt als prettig ervaren. Jeugd-jongerenwerk is van groot belang. Om het probleem goed aan te kunnen pakken, is echter meer contact nodig met jongeren. Het is van belang dat vanuit de verschillende betrokken instanties het contact met het kind zelf goed wordt onderhouden om de hulp zo passend mogelijk te maken. De kwetsbaarheid van deze jongeren, op welk deelgebied dan ook, kan op deze manier

verminderen. Dit verkleint de kans dat jongeren in de drugscriminaliteit belanden of geeft ze eerder de mogelijkheid om hiermee te stoppen wanneer ze al betrokken zijn bij drugscriminaliteit.

Wanneer er meer mogelijkheden zijn tot samenwerking tussen instanties, en het contact met het kind goed wordt onderhouden, bestaat de kans dat passende hulp eerder aanwezig is. Het onderzoek concludeerde al eerder dat het beste moment om in te grijpen zo vroeg mogelijk is. Wanneer er meer zicht is op het probleem vanuit verschillende instanties en het kind zelf, is de kans kleiner dat de problemen uitgroeien tot grotere problemen. Zo kunnen jongeren misschien al geholpen worden voordat ze de fout in zijn gegaan. Jongeren die in de drugscriminaliteit belanden vertonen vaak een algeheel beeld van kwetsbaarheid. Deze kwetsbaarheid kan door verschillende instanties opgemerkt worden. Door samenwerking van verschillende instanties wanneer deze kwetsbaarheid is opgemerkt, kunnen veel jongeren (en gezinnen) geholpen worden. Dit is niet alleen te voorkomen dat jongeren in de drugscriminaliteit belanden, maar ook om algemeen de kwetsbaarheid van één of meerdere personen te verminderen en hulp te bieden. Door een verbeterde samenwerking kan deze kwetsbaarheid al vroeg gesignaleerd worden, en kan hulp worden geboden waar en wanneer dit nodig is.

6.1.4 Aanbeveling 4: alternatieve wegen

Zoals eerder benoemd in de conclusie van het onderzoek, zijn verschillende oorzaken en motivaties aanleiding voor het belanden in de drugscriminaliteit. Een algeheel beeld van kwetsbaarheid maakt dat jongeren eerder in de drugscriminaliteit terecht komen. In de vorige aanbeveling staat beschreven dat instanties meer dienen samen te werken en het contact met jongeren verbeterd kan worden. Een algeheel beeld van kwetsbaarheid kan leiden tot gevoelens van uitzichtloosheid, weinig te verliezen hebben, het hebben van weinig perspectief, et cetera. Door meer samen te werken en meer contact met jongeren, kan via alternatieve wegen een oplossing worden gezocht die ervoor zorgt dat jongeren niet meer in de drugscriminaliteit belanden. Wanneer jongeren het gevoel van uitzichtloosheid hebben en denken geen perspectief te hebben, is de kans aanwezig dat ze in het criminele circuit terecht komen. Wanneer jongeren een alternatief geboden wordt, en wordt getoond dat er wel perspectief en uitzicht is, zullen ze wellicht minder kwetsbaar en beïnvloedbaar zijn om zich in criminele activiteiten te begeven.

Het contact met de jongeren is hierin cruciaal. Door, bijvoorbeeld op school, het gesprek aan te gaan met jongeren over hun doelen, ambities, dromen en toekomstplannen, kan al in een vroeg stadium gesignaleerd worden of jongeren gevoelens van uitzichtloosheid ervaren. De jongeren die inderdaad denken dat ze weinig perspectief hebben, dienen hierin ondersteund te

worden. Dit geldt ook voor jongeren waar al van bekend is dat ze betrokken zijn geraakt bij drugscriminaliteit. Wanneer jongeren niet weten wat ze willen in de toekomst, krijgen ze hulp met dit uitzoeken. Wanneer jongeren al wel weten wat hun ambities zijn, worden ze ondersteund in het waarmaken hiervan. Zo kunnen ze worden begeleid in het zoeken van de juiste opleiding, daarvoor inschrijven met alles wat daarbij hoort, zoals het aanvragen van studiefinanciering, het vinden van een passende stage of bijbaan, hulp met het studeren zelf, et cetera. De overtuiging is hier dat wanneer jongeren een alternatief voor drugshandel hebben, een droom of ambitie die ze graag willen waarmaken, dat ze minder kwetsbaar en beïnvloedbaar zijn om in de drugscriminaliteit te belanden of hierin verder te gaan. Het hebben van een alternatief verandert de intrinsieke motivatie van jongeren.

6.2 Discussie

De belangrijkste motivatie voor jongeren om deel te nemen aan drugscriminaliteit is geld. Dit is door dit onderzoek wederom ondersteund. Echter is dit wel een oppervlakkig beeld van wat er schuilgaat achter de jongeren die daadwerkelijk drugs verhandelen. Er kan gediscussieerd worden over de vraag of geld daadwerkelijk de belangrijkste motivatie is, of dat status en/of acceptatie dat zijn. Uiteindelijk willen jongeren geld zodat ze zich statussymbolen kunnen veroorloven. Status lijkt dus meer het doel, en dit wordt bereikt door middel van geld. Maar waarom willen jongeren eigenlijk status? Vermoedelijk omdat ze dan het gevoel hebben dat ze ergens bij horen. Het hebben van status zegt iets over een persoon, en daarmee wordt iemand al sneller geaccepteerd in de groep. Er kan dus ook gediscussieerd worden over de vraag of status door middel van geld dan het belangrijkste doel is, want misschien is het belangrijkste doel wel acceptatie door middel van status door middel van geld. Daarnaast wordt acceptatie ook verkregen door het onderdeel zijn van een criminele groep waarin zo'n jongere wordt opgenomen. Het geld en de status en de acceptatie die daarbij horen zijn een doel, maar ook het behoren tot een groep leidt tot het gevoel van acceptatie. Ergens bij horen en geaccepteerd worden is belangrijk voor alle jongeren in deze leeftijdscategorie. Voor kwetsbare jongeren is dit vaak nog sterker.

Waarom dat zo belangrijk is voor deze jongeren, is omdat de overgrote meerderheid van de jongeren in de drugscriminaliteit een algeheel beeld van kwetsbaarheid vertonen. Er zijn verschillende oorzaken voor deze kwetsbaarheid. Of de situatie thuis slecht is, of er sprake is van een mentale functiebeperking, of van een trauma, of onzekerheid wegens weinig toekomstperspectief, bijna alle jongeren in de drugshandel zijn kwetsbaar en beïnvloedbaar. Hier wordt op ingespeeld door drugscriminelen en via groepen wordt groepsdruk uitgeoefend op deze

jongeren. Uiteindelijk worden de meeste jongeren over de streep getrokken door hun omgeving en groepsdruk. De onderliggende kwetsbaarheid van deze jongeren kan ook een reden zijn waarom ze op zoek gaan naar drugscriminaliteit, geld, status, acceptatie. Misschien gaat het niet per definitie over een motivatie, maar over de gehele levensloop van een kind die leidt tot het punt waar hij of zij dat eerste pakketje gaat wegbrengen. Het is belangrijk om te begrijpen waarom jongeren meedoen, omdat op die manier een legaal alternatief kan worden bedacht, in samenspraak met de jongeren. Maar het is minstens even belangrijk om te begrijpen waarom jongeren zoeken naar dat wat ze denken te kunnen vinden in de drugscriminaliteit. Als jongeren of gezinnen ook op andere facetten in hun leven ondersteuning nodig hebben, dan is het van belang dat ze die ook daadwerkelijk krijgen.

Met alleen het begrijpen van de motivaties, kan het probleem dus niet opgelost worden. Bijna bij alle jongeren spelen veel andere zaken ook een rol. Deze jongeren dienen ook op andere vlakken ondersteund te worden. Hier valt zeker nog winst te behalen.

[6.3 Beperkingen en suggesties voor vervolgonderzoek](#)

Elk wetenschappelijk onderzoek heeft beperkingen. Dit kwalitatieve onderzoek is uitgevoerd door middel van interviews af te nemen bij deskundigen, om deze vervolgens te coderen en te analyseren. De beperking die deze manier van onderzoek doen met zich meebrengt is dat de analyse afhankelijk is van de interpretatie van de onderzoeker. Hiermee kan een afbreuk worden gedaan aan de interne validiteit van het onderzoek.

Een andere beperking van het onderzoek betreft het feit dat relatief weinig deskundigen zijn geïnterviewd om een overkoepelend beeld te krijgen van het probleem en alle visies duidelijk naast elkaar te leggen. Er zijn tien deskundigen geïnterviewd, maar om een breder beeld te krijgen, is het wenselijk dat meer deskundigen worden gehoord. Ook kan dan de visie van deskundigen werkzaam in andere organisaties worden meegenomen. Echter was dit voor de tijd die voor de masterscriptie stond niet haalbaar. Er was onvoldoende tijd om meer interviews af te nemen en te analyseren. Ook zou hiervoor een uitgebreid netwerk moeten worden opgebouwd om de contacten daadwerkelijk te leggen. Hier was ook onvoldoende tijd voor. Het interviewen van een beperkt aantal respondenten kan afdoen aan de betrouwbaarheid en de externe validiteit.

Om een goed beeld te krijgen van de belevingswereld van jongeren, is het wenselijk om jongeren die zelf te maken hebben gehad met drugscriminaliteit te interviewen. Ook dit was voor de masterscriptie te lastig. Er zijn meerdere pogingen gedaan om contact te leggen met jongeren die wel eens te maken hebben gehad met drugscriminaliteit, maar dit bleek niet mogelijk.

Jongeren wilden niet spreken over hun ervaringen. Dit kwam deels ook omdat ze, zoals eerder benoemd, nog steeds onder druk worden gezet door de groep.

Het uitvoeren van een onderzoek op die manier is een suggestie voor een vervolgonderzoek. Voor een stagiair was er te weinig tijd en waren er te weinig bronnen om een dergelijk onderzoek uit te voeren. Wanneer jongeren zelf worden gevraagd naar hun ervaringen en belevingswereld, zal dit tot een breder begrip van het probleem leiden en weer een stapje dichterbij de oplossing.

Daarnaast zijn bepaalde zaken uit het onderzoek niet helemaal duidelijk geworden, waar mogelijk ook vervolgonderzoek naar kan worden gedaan. De invloed van religie is niet duidelijk gebleken, maar gaf wel signalen van tegenstrijdige conclusies dan conclusies uit eerder onderzoek. Eerder onderzoek wees namelijk op het niet hebben van een religie als risicofactor. Uit dit onderzoek bleek juist dat het wel hebben van een religie mogelijk invloed zou kunnen hebben, omdat religieuze culturen vaak gesloten zijn waardoor niet over problemen wordt gepraat. Ook kan een religie een risicofactor zijn, omdat jongeren druk kunnen voelen en hiervan willen vluchten. Dit is een interessant onderwerp voor een eventueel vervolgonderzoek. Ook zijn andere risicofactoren als ADHD en autisme interessant voor vervolgonderzoek. Tevens kan vervolgonderzoek naar de organisatie interessante inzichten opleveren.

Tot slot kan voor de eerste aanbeveling een eventueel vervolgonderzoek wellicht meer inzichten geven over het meest effectieve moment om jongeren voor te lichten over de gevolgen en gevaren van drugshandel. Ook kan een vervolgonderzoek over de beste aanpassing voor het gedoogbeleid meer inzicht geven over een gedoogbeleid dat meer past bij de hedendaagse samenleving.

Literatuur

- Bac, J., Ferwerda, H., Hamming, J., Nitrau, B., & Verberk, S. (2022). *Jongeren ontspoord in het drugsmilieu*. Stichting Maatschappij en Veiligheid.
https://maatschappijveiligheid.nl/wordpress/wp-content/uploads/2022/04/Downloadversie_Jong_ontspoord_in_het_drugsmilieu.pdf
- Bervoets, E., & Van Wijk, A. (2016). Drie drugsnetwerken in een kleine stad. *Tijdschrift voor Criminologie*, 58(3), 3–19. <https://doi.org/10.5553/tvc/0165182x2016058003001>
- Bleijenbergh, I. (2015). *Kwalitatief onderzoek in organisaties* (2e druk). Boom Lemma.
- Boeije, H. (2014). *Analyseren in kwalitatief onderzoek. Denken en doen*. Boom Lemma uitgevers.
- Broekhuizen, J. (2021, juni). *Drugscriminaliteit Utrecht 2021*.
<https://ris2.ibabs.eu/Agenda/Details/Utrecht/c88bce12-d47c-4796-85a6-0d1d04282968>
- Calderoni, F., Campedelli, G. M., Comunale, T., Marchesi, M. E., Savona, E. U., & Australian Institute of Criminology. (2020). *Recruitment Into Organised Criminal Groups*. Australian Institute of Criminology.
- CCV. (z.d.). *Drugssoorten*. Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV). Geraadpleegd op 1 juli 2022, van <https://hetccv.nl/onderwerpen/drugscriminaliteit/drugssoorten/>
- CCV. (2022, 8 maart). *Hoe kun je doordringen bij jongeren die in de greep van criminelen dreigen te komen?* Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV). Geraadpleegd op 6 mei 2022, van <https://hetccv.nl/nieuws/hoe-kun-je-doordringen-bij-jongeren-die-in-de-greep-van-criminelen-dreigen-te-komen/>
- Compton, M., Douglas, S., Fahy, L., Luetjens, J., 't Hart, P., & Van Erp, J. (2021). Walk on the bright side - what might we learn about public governance by studying its achievements? *Public Money & Management*.
https://www.researchgate.net/publication/353638235_Walk_on_the_bright_side-what_might_we_learn_about_public_governance_by_studying_its_achievements
- De Boer, H., Ferwerda, H., & Kuppens, J. (2022). *Do or Don't - Kennissynthese ingroeimechanismen en rekruteringsprocessen van jongeren in de georganiseerde criminaliteit*. Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum.
- De van der Schueren, A. (2022, 25 januari). *Kansen voor de aanpak van (ondermijnende) jeugdcriminaliteit*. TwynstraGudde. Geraadpleegd op 5 mei 2022, van <https://www.twynstragudde.nl/inzichten/kansen-voor-de-aanpak-van-ondermijnende-jeugdcriminaliteit>
- Diekman, A. (2021, 9 juni). *Drugscarrière start soms al op de basisschool*. Gemeente.nu. Geraadpleegd op 21 maart 2022, van <https://www.gemeente.nu/veiligheid/ondermijning/drugscarriere-start-soms-al-op-de-basisschool/>
- Felson, M., & Clarke, R. V. (1998). *Opportunity Makes the Thief: Practical theory for crime prevention*. London Home Office.
- Gambetta, D. (2009). *Codes of the Underworld: How criminals communicate*. Princeton University Press.
- Gordon, R. M. (2000). Criminal business organizations, street gangs and “wanna-be” groups: A Vancouver perspective. *Canadian Journal of Criminology*, 42(1), 39–60.
<https://doi.org/10.3138/cjcrim.42.1.39>
- Hoekman, J. (2021, april). *Politiewerk in de (Zeeuwse) Bijbelgordel*. Politie Nederland.
- Informatie-analyseteam. (2020, 15 oktober). *Jeugdcriminaliteit - Een analyse van het Informatie-analyseteam [Infographic]*. In *Politie*.
- Jellinek. (2020, 3 december). *ANTENNE NL Corona special: nieuwe resultaten*. Geraadpleegd op 5 mei 2022, van <https://www.jellinek.nl/antenne-nl-corona-special-nieuwe-resultaten>

- Jellinek. (2021, 29 september). *Antenne Nederland 2020*. Geraadpleegd op 5 mei 2022, van <https://www.jellinek.nl/over-jellinek/onderzoek-publicaties/trendonderzoek-antenne-amsterdam/antenne-online-2020/>
- Kemp, L., Zolghadriha, S., & Gill, P. (2019). Pathways into organized crime: comparing founders and joiners. *Trends in Organized Crime*, 23(3), 203–226. <https://doi.org/10.1007/s12117-019-09371-w>
- Kleemans, E. R., & De Poot, C. J. (2008). Criminal Careers in Organized Crime and Social Opportunity Structure. *European Journal of Criminology*, 5(1), 69–98. <https://doi.org/10.1177/1477370807084225>
- Kleemans, E. R., & Van de Bunt, H. G. (1999). The social embeddedness of organized crime. *Transnational Organized Crime*, 1999(5), 19–36.
- Kleemans, E., & Van Koppen, V. (2020). Organized Crime and Criminal Careers. *Crime and Justice*, 49, 385–423. <https://doi.org/10.1086/707318>
- Kooijmans, W. (2022, 26 januari). *Gemeente Nijkerk zet in op ontmoedigen van drugsgebruik*. StadNijkerk.nl. Geraadpleegd op 21 maart 2022, van <https://www.stadnijkerk.nl/lokaal/zorg/785866/gemeente-nijkerk-zet-in-op-ontmoedigen-van-drugsgebruik>
- Latorre-Catalán, M. (2017). Opportunity Structure. *The Wiley-Blackwell Encyclopedia of Social Theory*, 1–2. <https://doi.org/10.1002/9781118430873.est0268>
- Lucassen, P. L. B. J., & Hartman, T. (2007). *Kwalitatief Onderzoek* (red. ed.). Bohn Stafleu van Loghum.
- Moedige Moeders Nederland. (2013). *Drugsgebruik hoog in gemeente Nijkerk*. Geraadpleegd op 1 juli 2022, van <https://www.moedigemoeders-nederland.nl/radio-uitzending-over-rioolwater-onderzoek/>
- Nationale Academie voor Media & Maatschappij. (2012, mei). *Jongeren lijden aan Social Media Stress (SMS)*. [https://www.mediaenmaatschappij.nl/images/artikelen/PDF/Onderzoeksrapportage%20Jongeren%20lijden%20aan%20Social%20Media%20Stress%20\(SMS\),%20mei%202012.pdf](https://www.mediaenmaatschappij.nl/images/artikelen/PDF/Onderzoeksrapportage%20Jongeren%20lijden%20aan%20Social%20Media%20Stress%20(SMS),%20mei%202012.pdf)
- Peeck, V., Witteveen, Z., & Sikkens-Dokter, E. (2021, mei). *Dealers in de dop - Een kwalitatief onderzoek naar jonge aanwas in de drugscriminaliteit*. Nationale Politie.
- Philipsen, H., & Vernooij-Dassen, M. (2007). Kwalitatief onderzoek: nuttig, onmisbaar en uitdagend. In P. L. B. J. Lucassen & T. C. Hartman (Reds.), *Kwalitatief onderzoek* (red. ed., pp. 5–13). Bohn Stafleu van Loghum.
- Rijksoverheid. (2022, 26 april). *Extra geld voor aanpak jonge aanwas criminaliteit in 15 gemeenten*. Nieuwsbericht | Rijksoverheid.nl. Geraadpleegd op 2 mei 2022, van <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2022/04/26/extra-geld-voor-aanpak-jonge-aanwas-criminaliteit-in-15-gemeenten>
- Roks, R. A. (2016). In de h200d: een eigentijdse etnografie. *Justitiële verkenningen*, 42(1), 47–64. <https://doi.org/10.5553/jv/016758502016042001005>
- Roks, R., & Van den Broek, J. (2018). #HOUHETSTRAAT: straatcultuur op social media? *Tijdschrift over Cultuur & Criminaliteit*, 7(3), 31–50. <https://doi.org/10.5553/tcc/221195072017007003003>
- Rombouts, M., Van Dorsselaer, S., Scheffers - Van Schayck, T., Tuithof, M., Kleinjan, M., & Monshouwer, M. (2020). *Jeugd en riskant gedrag 2019*. Trimbos instituut.
- Rowe, E., Akman, T., Smith, R., & Tomison, A. (2013). Organised crime and public sector corruption: A crime scripts analysis of tactical displacement risks. *Trends & issues in crime and criminal justice*, 444.
- Smith, R. G. (2014). Responding to organised crime through intervention in recruitment pathways. *Trends & issues in crime and criminal justice*, 473.

- Terpstra, J., & Swami-Persaud, A. (2021). *Dealen met drugs - Een verkennend fenomeenonderzoek naar jongeren in de drugscriminaliteit in Noord-Holland*. NH Samen Veilig. <https://www.dsp-groep.nl/wp-content/uploads/18AS-Dealen-met-drugs-Noord-Holland-samen-veilig-2021.pdf>
- The Children's Society. (2018). Criminal exploitation: stages of recruitment. Children at risk of exploitation (CARE). *Charity Registration*.
- Tops, P. W., & Van der Torre, E. (2014, augustus). *Wijkaanpak en ondermijnende criminaliteit*. https://hetccv.nl/fileadmin/Bestanden/Onderwerpen/Burgerparticipatie_en_veiligheid/Documenten/Wijkeaanpak_en_ondermijnende_criminaliteit/wijkeaanpak-en-ondermijnende-criminaliteit1-1.pdf
- Van Strijen, F. (2009). *Van de straat*. SWP.
- Van Wijk, A., & Bremmers, B. (2011). *Snelle jongens - een onderzoek naar drugsrunners en daaraan gerelateerde problematiek in Limburg-Zuid*. Bureau Beke.
- Van Wijk, A., Van Esseveldt, J., Broekhuizen, J., & Bervoets, E. (2021). *Jongeren en georganiseerde drugscriminaliteit in de regio Den Haag*. Bureau Beke.
- Van Zwieten, M., & Willems, D. (2007). Waardering van kwalitatief onderzoek. In P. L. B. J. Lucassen & T. C. Hartman (Eds.), *Kwalitatief onderzoek* (red. ed., pp. 111–123). Bohn Stafleu van Loghum.
- Vennix, J. (2016). *Onderzoeks- en interventiemethodologie* (6de editie). Pearson Benelux B.V.
- Verhoeven, P. S. (2018). *Wat is onderzoek?* (Zesde druk). Boom uitgevers Amsterdam.
- Visser, Y. (2019, 18 februari). *De Biblebelt (en de bevindelijk gereformeerden)*. Historiek. Geraadpleegd op 19 april 2022, van <https://historiek.net/biblebelt-bevindelijk-gereformeerden/92425/>
- Weijers, I., Ferwerda, H., & Roks, R. (2021). Te groot voor de wijkagent, te klein voor de recherche. *PROCES*, *100*(5), 264–275. <https://doi.org/10.5553/proces/016500762021100005002>

Bijlage 1: Interviewprotocol

Algemene vragen

Wat is uw visie op het probleem?

Wat is de grootte van het probleem?

Wat is volgens u de oorzaak van het probleem?

Wat zijn volgens u mogelijke oplossingen voor het probleem?

Deel 1 Risicofactoren

Persoonlijke factoren

- Welke leeftijden beginnen jongeren in de drugsriminaliteit?
- Zijn dit meestal jongens of meisjes?
- In hoeverre denkt u dat religie een rol speelt in het leven van deze jongeren?
- Behoren deze jongeren tot een etnische minderheid?

Psychologische factoren

- Hebben ze een licht verstandelijke beperking?
- Gebruiken ze drugs?
- Zijn ze verslaafd?
- Zijn er andere psychologische factoren die volgens u een rol spelen? (bijvoorbeeld ppd-nos, autisme)

Gezin

- Hoe is de thuissituatie?
- Bemoeien de ouders zich veel met jongeren of laten ze vooral hun eigen gang gaan?
- Zijn beide ouders nog in beeld?
- Denkt u dat de onmacht van ouders een rol kan spelen?
- Zijn er verslavingen in het gezin?

Criminaliteit

- Zijn deze jongeren wel eens eerder in aanraking gekomen met de politie?
- Wat voor vrienden hebben ze?
- Denkt u dat deze jongeren vaak doorgroeien binnen de criminaliteit?

Sociale factoren

- Hebben ze familieleden in de georganiseerde criminaliteit?

Opleiding, economische omstandigheden

- Hoe gaat het met deze jongeren op school?

- Komen deze jongeren veelal uit armere gezinnen?

Deel 2 Context

Normalisatie (drugs)gebruik

- In welke mate denk u dat normalisatie van middelengebruik de afgelopen 10 jaar een rol heeft gespeeld?
- Gebruiken ze zelf drugs?
- Zien ze in hun omgeving vaak drugsgebruik?
- (indien ja: wat maakt dat je wel of niet meedoet?)

Digitale leefwereld

- Welke rol spelen sociale media denkt u?
- Worden sociale media gebruikt om de handel te faciliteren?
- Worden sociale media gebruikt om successen en status van de jongeren te delen?
(indien ja: heeft dit dan invloed op de drugscriminaliteit onder jongeren?)

Deel 3 Deelname aan drugscriminaliteit

Ingroeimechanismen

- Wanneer jongeren voor het eerst in aanraking komen met drugscriminaliteit, leggen zij dan het contact zelf of worden ze gevraagd?
- Is dit veelal door bekenden of onbekenden?
- Indien bekenden: waar kennen ze die bekenden van?

Intrede tot drugscriminaliteit

- Hoe komen jongeren in eerste instantie in aanraking met drugscriminaliteit?
- Doen de jongeren vaak mee of eigen initiatief of worden ze eerder gericht gerekruteerd?

Fasen van rekruteringsprocessen

- Zijn er stappen die ze moeten doorlopen om onderdeel te worden van de groep?
- Denkt u dat wederzijds vertrouwen belangrijk is?
- Hoe wordt het vertrouwen opgebouwd?
- In welke mate denkt u dat jongeren afhankelijk worden gemaakt van de groep?
- Denkt u dat ze direct doorhebben dat ze bezig zijn met drugscriminaliteit?

Deel 4 Motivaties

Materiële motivaties

- Wat is, denkt u, de belangrijkste reden om mee te doen?
- Waarom is dat?
- Denkt u dat het voor jongeren belangrijk is om zelf toegang te hebben tot drugs?

Immateriële motivaties

- Hoe belangrijk is status?
- Denkt u dat status bereikt wordt door het hebben van geld of het meedoen aan drugscriminaliteit?
- Welke rol spelen sociale media hierin?
- Denkt u dat jongeren meedoen om geaccepteerd te worden?
- Denkt u dat jongeren meedoen voor aanzien?
- Denkt u dat jongeren meedoen voor spanning en avontuur?
- Denkt u dat jongeren meedoen uit verveling?
- Denkt u dat er nog een andere motivatie is voor jongeren om mee te doen?

Deel 5 De organisatie

- Wat denkt u dat een groep allemaal onderneemt aan activiteiten?
- Is er zicht op de onderlinge verhoudingen?
- Wat is de samenstelling van een groep?

Deel 6 Alternatieve wegen

- Op welke momenten in het proces denkt u dat hulpverleningsinstanties moeten ingrijpen?
- Denkt u dat alternatieve wegen voor jongeren om hun doelen op legale wijze een manier kan zijn om dit probleem op te lossen?
- Waarom wel/niet?